

Quina ha estat l'evolució de la dona a la vila de Piera?

Laura Bernet Mata

2n de Batxillerat A

Tutora: Pilar Garcia

les Guinovarda

Ciències Socials

Quina ha estat l'evolució de la dona a Piera?

“Jo no desitjo que les dones tinguin poder sobre els homes, sinó sobre elles mateixes”

Mary Wollstonecraft

ÍNDEX

Introducció.....	pàg.1
1. Revolució Francesa i Declaració dels Drets de la dona.....	pàg.4
a) Articles declaració de drets.....	pàg.5
2. Moviment Sufragista.....	pàg.8
a) Història.....	pàg.8
b) Sufragi a Espanya.....	pàg.9
3. Dona a Espanya.....	pàg.10
a) Evolució de la dona a la societat espanyola durant el període que comprèn els anys 1808-1868.....	pàg.11
4. Legislació: segona meitat del segle XIX.....	pàg.15
5. Evolució de la dona al llarg del segle XX.....	pàg.16
a) Aparició moviment feminista.....	pàg.17
b) Aparició moviment feminista a Espanya.....	pàg.18
6. Tesis feministes del segle XX.....	pàg.19
7. Segona República Espanyola (1931-1936).....	pàg.19
8. Segle XX: La Segona Guerra Mundial.....	pàg.21
9. Situació laboral de la dona.....	pàg.23
a) Dona al sector primari.....	pàg.24
b) Dona al sector secundari.....	pàg.25
c) Dona al sector terciari.....	pàg.25
d) Contractes laborals.....	pàg.26
10. Guerra Civil.....	pàg.27
a) Conseqüències de la Guerra i entrada al franquisme..	pàg.30

11. Dones durant el Franquisme.....	pàg.31
a) Món laboral.....	pàg.33
b) Situació de la dona.....	pàg.34
12. La Dona durant la Transició.....	pàg.35
a) Moviment feminista durant la transició.....	pàg.38
b) El treball femení a Espanya.....	pàg.40
c) Població femenina espanyola: sectors econòmics..	pàg.42
d) Remuneració salarial.....	pàg.43
13. Dona en l'actualitat.....	pàg.44
14. Enquestes dona al món actual.....	pàg.46
15. Entrevistes dones.....	pàg.52
16. Anàlisis entrevistes realitzades.....	pàg.65
17. Entrevistes homes.....	pàg.78
Conclusió.....	pàg.87
Annexos: Models.....	pàg.94
Bibliografia.....	pàg.100

Introducció

El meu treball té com a intenció principal, descobrir com ha estat l'evolució de les dones al llarg de la història. Primer de tot m' he centrat en conèixer com ha estat aquesta evolució a nivell mundial, però sobretot dins del territori espanyol pel que fa el món laboral, la seva evolució respecte als drets, deures, la relació que mantenen amb l'home, la relació que s'estableix amb la societat o en àmbits com l'educació, que són especialment rellevants per tal de determinar l'evolució d'aquesta durant les diferents èpoques de la història.

L'objectiu principal del meu treball, doncs, és l'observació d'aquesta evolució. Una bona part d'aquesta evolució, s'ha fet mitjançant lluites (manifestacions, vagues, seccions femenines...), al llarg de la història i les millores obtingudes respecte les condicions de vida del sexe femení.

La meua part pràctica es centra en plasmar aquesta evolució dins de la vila de Piera, mitjançant casos reals. He dut a terme diverses entrevistes a diferents dones de generacions allunyades per tal de demostrar aquesta evolució teòrica dins de la societat. Per realitzar aquestes entrevistes m' he centrat en els temes de principal rellevància on s'han observat uns majors canvis al llarg de la història com són:

- Els aspectes laborals: per tal de conèixer el paper de la dona dins de l'àmbit laboral.
- Llar i família: referent al paper que juga el sexe femení dins de l'àmbit familiar en les diverses generacions.
- Formació: per tal de conèixer el nivell de formació de cada generació i el nivell educatiu impartit a les aules.
- Aspiracions: he decidit tractar aquest tema per tal de endinsar-me en la mentalitat de cada dona durant la seva generació corresponent. És a dir, per tal de conèixer els seus pensaments lligats amb les seves aspiracions de futur que em permet relacionar-ho i encaixar-ho dins dels pensaments de cada època.

- Guerra Civil: he inclòs aquest apartat per tal de conèixer el paper de la dona dins la Guerra Civil, en els casos que les dones entrevistades havien viscut aquesta situació.
- Home: m'ha permès conèixer les relacions que s'establien entre els diferents sexes.
- Oci: per tal de comprovar a quines activitats d'oci podien accedir les dones i quines eren les més freqüents.
- Diners: amb aquest apartat he observat quins han estat els mètodes d'administració dels diners al llarg de la història i qui era l'encarregat d'administrar-los, ella mateixa o una altra persona externa a la dona.
- Possessions: aquest tema l'he tractat amb l'objectiu de descobrir quines eren les possessions que anaven a nom de les dones al llarg de les diverses generacions.

Per tal de comparar aquesta evolució amb la situació contraposada en la que es trobàvem els homes també he realitzat una sèrie menys àmplia d'entrevistes a homes de Piera que pertanyen a diverses generacions, amb la intenció, com ja he dit, d'establir aquest seguit de diferències entre els dos sexes.

En aquest treball, doncs, s'inclou un resum de l'evolució de la dona al llarg de la història dins d'un nivell molt generalitzat de l'àmbit mundial, més concret a Espanya i finalment centrat dins de la vila de Piera on he pogut comprovar i consolidar la informació obtinguda a nivell general amb casos concrets de persones reals.

He escollit aquest tema, ja que l'evolució de les dones al llarg de la història m'ha resultat de gran interès. La seva lluita per tal d'aconseguir igualtats, drets, millores en la situació laboral i personal. A través d'aquesta lluita, les generacions posteriors ha experimentat una millora en les seves condicions de vida. Tot això no es pot quedar en l'oblit, la nostra memòria històrica ha de sortir, doncs gràcies al llevat de totes aquestes dones, a la seva tenacitat, esforç i lluita, les generacions posteriors, vivim amb unes condicions molts més favorables.

Vull destacar, que l'interès per aquest tema prové de la influència que ha exercit la meva germana sobre meu, ja que com a professora d'història, ha sabut despertar la curiositat, per aquest tema en la meva persona.

1. DONA EN EL MÓN: Revolució Francesa i Declaració dels Drets de la dona

Per tal de situar-nos primer de tot us introduiré dins de la declaració dels drets humans a partir del qual s' estableixen els drets individuals de cada persona. Els drets humans, una idea originada entre els juristes de l'Escola de Salamanca (segle XVI) i que es va estendre per un ampli sector de pensadors socials del segle XVII i dels il·lustrats del segle XVIII, van ser recollits durant les primeres revolucions liberals en textos de caràcter normatiu:

1. Declaració dels Drets de Virginia: document redactat el 1776, en el qual es proclama l'existència d' uns drets inherents en tots els homes, fins i tot el dret a rebel·lar-se contra aquell govern considerat abusiu o incorrecte. Considerat com la primera declaració de Drets Humans de l'era moderna i va influir en altres documents com ara la Declaració d'Independència dels Estats Units d'Amèrica, elaborat també el 1776.
2. Declaració dels Drets de l'Home i del Ciutadà: aprovat per l'Assemblea Nacional Constituent francesa, el 26 d' agost de 1789, constitueix un dels documents fonamentals de la Revolució francesa. Defineix els drets personals i col·lectius com universals. Aquest document va ser influenciat per la doctrina dels drets naturals i s'entenen com universals, vàlids en qualsevol moment pel simple fet de pertànyer a la naturalesa humana.

Malgrat l'elaboració d'aquest documents on es plasmen els drets humans de les persones, en cap d'ells es consideraven els drets que comprenen a les dones.

- Què succeeix, doncs, amb els drets de les dones? En quin document queden plasmats els seus drets dins la societat?

La Declaració dels Drets de la Dona i de la Ciutadania és un document redactat per l'escriptora, dramaturga i política francesa Olympe de Gouges l'any 1791. Constitueix un dels primers documents històrics en propugnar l'emancipació de la dona en el sentit d' igualtat de drets o en l'equiparació jurídica i legal de les dones en relació als homes. Dur a terme un paper brillant alhora que radical a

favor de les reivindicacions de les dones i el document proclama una autèntica universalització dels drets humans. Olympe de Gouges denunciava que la revolució deixava de banda a les dones respecte els drets d'igualtat i llibertat. Per altra banda reclamava que la dona fos tractada de forma igualitària en tots els àmbits de la vida, ja fossin de caràcter públic o privat, així com el dret al vot i a la propietat privada, com poder participar i formar part de l'educació y de l'exèrcit i poder dur a terme càrrecs públics. També es demanava la igualtat a nivell familiar i eclesiàstic. Tot i això Olympe de Gouges no defensava la igualtat entre homes i dones sinó que propugnava l'existència de dues naturaleses diferents: una que corresponia als homes i l'altre a les dones. Aquesta naturalesa de les dones era superior a la dels homes. Però aquesta teoria feminista no era acceptada pels homes que dirigien la revolució i Gouges va ser acusada de traïció a la revolució pel fet d'oposar-se a la pena de mort imposada al rei Lluís XVI.

a) Els articles que comprèn aquesta declaració són els següents:

I - La dona neix lliure i roman igual a l'home en drets. Les distincions socials només poden estar fundades en la utilitat comuna.

II - L'objectiu de tota associació política és la conservació dels drets naturals i imprescriptibles de la Dona i l'Home; aquests drets són la llibertat, la propietat, la seguretat i, sobretot, la resistència a l'opressió.

III - El principi de tota sobirania resideix essencialment en la Nació que no és més que la reunió de la Dona i l'Home: cap cos, cap individu, pot exercir autoritat que no emani d'ells.

IV - La llibertat i la justícia consisteixen a tornar tot el que pertany als altres, així, l'exercici dels drets naturals de la dona només té per límits la tirania perpètua que l'home li oposa; aquests límits han de ser corregits per les lleis de la natura i de la raó.

V - Les lleis de la naturalesa i de la raó prohibeixen totes les accions perjudicials per a la Societat: tot el que no estigui prohibit per aquestes lleis, prudents i divines, no pot ser impedit i ningú pot ser obligat a fer el que no ordenen .

VI - La llei ha de ser l'expressió de la voluntat general, totes les Ciutadanes i Ciutadans han de participar en la seva formació personalment o per mitjà dels seus representants. Ha de ser la mateixa per a tots; totes les ciutadanes i tots els ciutadans, per ser iguals als seus ulls, han de ser igualment admissibles a totes les dignitats, llocs i ocupacions públiques, segons les seves capacitats i sense més distinció que la de les seves virtuts i els seus talents.

VII - Cap dona es troba eximida de ser acusada, detinguda i empresonada en els casos determinats per la Llei Les dones obeeixen com els homes a aquesta Llei rigorosa.

VIII - La Llei només ha d'establir penes estrictes i evidentment necessàries i ningú pot ser castigat sinó en virtut d'una llei establerta anteriorment al delictes i legalment aplicada a les dones.

IX - Quan una dona hagi estat declarada culpable caurà tot el rigor de la Llei

X - Ningú ha de ser molestat per les seves opinions més fonamentals, si la dona té el dret de pujar al cadafal, ha de tenir també igualment el de pujar a la Tribuna amb tal que les seves manifestacions no alterin l'ordre públic establert per la Llei

XI - La lliure comunicació dels pensaments i de les opinions és un dels drets més preciosos de la dona, ja que aquesta llibertat assegura la legitimitat dels pares amb relació als fills. Tota ciutadana pot, doncs, dir lliurement, sóc mare d'un fill que us pertany, sense que un prejudici bàrbar la forci a dissimular la veritat, amb l'excepció de respondre per l'abús d'aquesta llibertat en els casos determinats per la Llei

XII - La garantia dels drets de la dona i de la ciutadana necessita una major utilitat; aquesta garantia ha de ser instituïda per a avantatge de tots i no per utilitat particular d'aquelles a qui és confiada.

XIII - Per al manteniment de la força pública i per les despeses d'administració, les contribucions de la dona i l'home són les mateixes, ella participa en totes les prestacions personals, en totes les tasques penoses, per tant, ha de participar en la distribució dels llocs, ocupacions, càrrecs, dignitats i altres activitats.

XIV - Les Ciutadanes i Ciutadans tenen el dret de comprovar, per si mateixos o per mitjà dels seus representants, la necessitat de la contribució pública. Les ciutadanes només poden adherir-s'hi admetent un repartiment igual, no només en la fortuna sinó també en l'administració pública, i si determinen la quota, la base tributària, la recaptació i la durada de l'impost.

XV - La massa de les dones, agrupada amb la dels homes per la contribució, té el dret de demanar comptes de la seva administració a tot agent públic.

XVI - Tota societat en què la garantia dels drets no estigui assegurada, ni la separació dels poders determinada, no té constitució, la constitució és nul·la si la majoria dels individus que componen la Nació no ha cooperat en la seva redacció.

XVII - Les propietats pertanyen a tots els sexes reunits o separats; són, per a cada un, un dret inviolable i sagrat; ningú pot ser privat d'ella com veritable patrimoni de la natura a menys que la necessitat pública, legalment constatada, ho exigeixi de manera evident i sota la condició d'una justa i prèvia indemnització.

En aquest treball començaré a estudiar el rol de la dona dins la societat a partir de la Revolució Francesa, esdeveniment de gran importància per la història que he agafat com a punt de partida.

El paper que va jugar la dona durant la Revolució Francesa així com, els resultats obtinguts van ser notables, encara que es van quedar fora del sistema polític institucional. Moltes dones, majoritàriament de classe baixa van participar en manifestacions i mobilitzacions populars, com per exemple:

- Marxa sobre Versalles: també anomenada Marxa de les dones sobre Versalles va ser una mobilització que va tenir lloc durant els dies 5 i 6 d'octubre de 1789 al Palau de Versalles. Les causes van ser l'escassetat del menjar entre la població i la celebració de banquets per part dels monarques. Milers de dones, que duien com a armes ganivets i pics, van iniciar una marxa a peus fins al Palau de Versalles, recorrent una distància d'uns 6 km, suportant condicions atmosfèriques adverses com eren la pluja i el fred. Al arribar a l'edifici de l'Assemblea comunicuen el

seu objectiu: aconseguir pa per abastar la població. El monarca Luís XVI fa una selecció d'aquestes dones per concedir-les una entrevista personal on els hi promet la concessió de pa i, a més, els va oferir carrosses per tal de retornar a París. Les dones no donen el vot de confiança al monarca i demanen a la família reial que es traslladin a la capital com a garantia de que se'ls proporcionarà el pa que havien demanat. Durant la matinada, les dones maten els guàrdies de corpus i aconsegueixen entrar al palau de Versalles. Els monarques refugiats a les estàncies del rei, veuen com les dones destrossen els de la reina. Finalment els monarques accepten a traslladar-se a París.

- Fuga de Varennes: es va dur a terme durant el 20 i el 21 de juny de 1791 i va ser un significatiu episodi de la Revolució francesa, en el que la família real va patir una gran pèrdua de la seva autoritat al intentar escapar al estranger disfressat de família aristòcrata russa.

També van participar en activitats radicals de clans femenins i individualitats femenines van arribar a aixecar un moviment de rebuig per part de la Convenció, que va proclamar la clausura d'aquesta mena de clubs, a causa de les seves nombroses conseqüències que queien sobre la república.

2. MOVIMENT SUFRAGISTA

Un altre dels temes de gran importància per la dona durant la història ha estat el fet d'aconseguir el dret de vot polític. El moviment internacional per aconseguir el sufragi femení, va ser efectuat per les anomenades sufragistes i va constituir un moviment de reforma tan social, econòmica com política que promovia l'extensió del sufragi, és a dir, el dret a vot a les dones.

a) Història

El sufragi femení ha estat aprovat diverses vegades alhora que revocat en diferents països del món. Per exemple, a països com ara els Estats Units o Sud-àfrica el sufragi femení va estar autoritzat abans fins i tot que el sufragi universal, encara que, en aquests països es continuava negant el dret de votar a homes i dones procedents d'altres ètnies.

A continuació mostraré unes quantes dates que cal remarcar relacionades amb el sufragi femení:

- L'any 1776 a la ciutat de Nova Jersey es va autoritzar, encara que, de manera accidental, el primer sufragi femení. Aquesta equivocació ve arran del fet que es va utilitzar la paraula "persones en comptes de "homes". L'any 1807 va ser abolit.
- L'any 1838 es va aprovar el sufragi femení a les illes Pitcairn, constitueixen l'última colònia britànica que queda a l'Oceà pacífic.
- A la segona meitat del segle XIX, alguns països i estats com ara Austràlia del Sud van instaurar un nou tipus de sufragi femení restringit, el 1861.
- L'any 1869, un dels estats dels EUA, Wyoming, va esdevenir el primer estat on es va instaurar l'anomenat "sufragi igual", és a dir, aquell que no fa distinció de gèneres. Però malgrat això, no es va instaurar el sufragi universal, aquells homes i dones de pell fosca no podien votar.
- L'any 1893, el primer sufragi femení sense cap tipus de restriccions, va ser aprovat a Nova Zelanda, gràcies al moviment revolucionari que va tenir com a líder principal Kate Sheppard. Malgrat això, a les dones només se'ls permetia votar però no, presentar-se a les eleccions. Només a partir de 1919 van obtenir el dret a ser elegides per un càrrec polític.
- Austràlia del Sud, va ser el primer estat que va instaurar el sufragi universal i va permetre a les dones presentar-se a les eleccions per al parlament, l'any 1902. Posteriorment, Tasmània (estat d'Austràlia), també va instaurar el sufragi universal l'any 1903. El primer país de l'Amèrica del Sud en aprovar el sufragi femení va ser Uruguai.

b) SUFRAGI FEMNÍ A ESPANYA

La primera vegada que es va aprovar el sufragi femení a Espanya va ser l'any 1924, quan alhora es va reconèixer a les dones caps de família com a electores i elegibles, en l'Estatut Municipal del 8 de març de 1924. L'any següent, en l'

Estatut provincial es va reconèixer també el dret electoral a les dones en les mateixes condicions.

L'any 1926 totes les dones majors d'edat (18 anys) juntament amb els homes van ser convocades al plebiscit, realitzat els dies 11,12 i 13 de setembre de l'any 1926 amb la finalitat de comprovar el suport del qual disposava el dictador Primo de Rivera en l'electorat. En el cens electoral d'aquest plebiscit, les dones representaven un 52% i d'aquestes en van participar un 40%. L'any 1927, el dictador Primo de Rivera estableix que en l'Assemblea Nacional Consultiva de la Dictadura de Primo de Rivera, hi poden participar homes i dones (solteres, vídues o casades) autoritzades pels seus marits. En aquesta assemblea van participar-hi 13 dones. Entre elles cal destacar la figura de Concepció Loring que va esdevenir la primera dona en la història en parlar en una assemblea parlamentària espanyola.

L'any 1929, en l'Avantprojecte de Constitució de la Monarquia espanyola, elaborat per l'Assemblea Nacional Consultiva de la Dictadura de Primo de Rivera, el vot femení ja es va reconèixer com a vot igualitari amb el masculí.

Un dels principals oponents a la concessió del dret a vot a les dones va ser el catedràtic de patologia de la Universitat de Madrid, Roberto Novoa Santos. Per defensar la seva posició va utilitzar arguments biològics com ara que la dona no era capaç de dominar la reflexió i l'esperit crític sinó l'emoció i tot allò que té a veure amb els sentiments. Es basava amb la psicoanàlisi de l'histerisme que sostenia que és consubstancial a la psicologia femenina. Sostenia també que donar el dret de vot a la dona seria donar el triomf a la dreta i convertir l'estat Espanyol en un estat conservador.

3. DONA A ESPANYA

Després d'aquesta introducció a nivell generalitzat per tal de concretar la meua part teòrica i d'un petit tast del moviment sufragista dins d'Espanya, concentraré la informació obtinguda dins del territori espanyol i català.

a) **Evolució de la dona a la societat espanyola durant el període que comprèn els anys 1808-1868**

A partir de 1797 les estadístiques espanyoles ens mostren que aproximadament la meitat de la població d' Espanya corresponia al sexe femení. L' estat civil d' aquestes es repartia de la següent manera:

- La major part d' elles eren **solteres**: això suposava grans problemes per les dones que es trobaven en aquest estat civil ja que en aquest període de la història es considerava que la dona s'havia de limitar únicament a dur a terme les seves funcions com a mare i esposa, per aquest motiu les dones solteres eren considerades "problemes" per la societat.
- Una proporció menor, però seguides de les solteres, són aquelles **casades**. La idea imperant del matrimoni de l'època continua sent l'aprovació del matrimoni per part del pare de la dona. El matrimoni suposava l'obediència total de la dona al seu marit. El marit tenia la possibilitat d'imposar-li un càstig en cas d'una possible absència d'aquesta obediència o per un escàndol en el matrimoni. Podia imposar-li qualsevol tipus de càstig però ell no seria castigat per la autoritat a no ser que provoqués la mort de la seva esposa. En cas d'adulteri, la dona perdria el dret al patrimoni del seu matrimoni a més del càstig que el seu marit li imposés.
- En últim lloc, trobem aquelles dones que es trobaven **vídues**. Cal destacar que en els anys 1564 fins 1870 s'aprovà la llei del matrimoni civil segons la qual la dona estava autoritzada a tornar-se a casar després de la mort del seu marit.

Referent a la **demografia**: a partir de 1769 la mortalitat catastròfica va disminuir considerablement a Espanya, encara que cal destacar que en les últimes dècades del segle XIX la xifra de morts entre les dones viudes es considera considerable, a causa de les pèssimes condicions de treball a les que es veien sotmeses per tal de sobreviure o per poder treure endavant els seus fills. El part era el factor que provocava una major mortalitat entre les dones. Durant el 1890 les febres són la segona causa de les defuncions que afecten al sexe femení després de les malalties infeccioses, causades per les males assistències als parts. Durant aquest segle la higiene, la salut femenina, la castedat, la prostitució i certes

malalties com la histèria, que començava a la pubertat i arribava aproximadament fins els vint-i-cinc anys, edat en la qual en la majoria de dones la idea del matrimoni es començava a manifestar. La malaltia solia aparèixer si el desig de matrimoni no s'arribava a complir o si la mort del marit es produïa de forma prematura. Les manifestacions que aquesta malaltia provocava en la dona solien ser melancolia, deliris i manies.

Pel que fa **la maternitat**, es va mostrar un gran interès en proporcionar informació a les dones embarassades de les mesures que havien de prendre per tal de no provocar cap mena de dany al fetus. En les famílies riques era habitual la contractació d'una llevadora per tal de dur un control sobre la dona i assistir al part.

La societat espanyola de la època considerava que la dona era inferior a l'home pel que fa l'aspecte biològic, era considerada un ésser més dèbil.

Això provocava que ja no fos contemplada en cap aspecte igual que l'home, per exemple, en el cas de **la educació**. Mentre que els homes podien acudir a l'escola, les dones eren educades al marge dirigides al manteniment de la casa, o a fer-se càrrec dels fills i a cuidar de les seves obligacions com a esposes.

Malgrat això, l'any 1814 es va presentar un projecte a l'ensenyança pública per tal de dur a terme reformes en l'educació de l'època. Per una banda, reclamava la creació d'escoles públiques per tal d'ensenyar a les nenes a llegir i a escriure i a les dones adultes a dur a terme les feines domèstiques. Aquestes idees es van perdre durant la Restauració de Ferran VII i fins el trienni liberal no es van tornar a posar en marxa. Es va establir que les nenes comptessin amb la mateixa educació que els nens, encara que, l'ensenyança de la casa era indiscutible.

Aquestes reformes van tenir poca influència sobre l'educació femenina a causa del número restringit d'escoles públiques i els medis que estaven a disposició de l'educació del sexe femení eren molt escassos. Va ser a partir del sorgiment d'escoles privades, tant d'ordre religiosa com de particulars, que van crear escoles especialitzades.

L' any 1838, amb la llei del 21 de juliol es va implantar realment l'ensenyament estatal entre la població espanyola femenina i masculina. Aquesta llei tenia tres objectius principals:

- Dividir els estudis de primera ensenyança en dos nivells: elementals i superior. L'educació elemental comprenia les següents matèries: religió i moral, lectura i escriptura, principis d' aritmètica i elements de gramàtica castellana. Per altre banda, l'educació superior comprenia: nocions d'aritmètica elements de geometria, dibuix lineal, nocions de física, història natural i història d' Espanya.
- Expandir l'educació mitjançant la creació d' escoles privades i establiments públics.
- Millorar el nivell de coneixement dels mestres.

Malgrat l'aprovació i les reformes proclamades per aquesta llei, encara comptava de varies restriccions, com ara: l'existència de varies escoles dividides per sexes on l'educació de les nenes fos igual a la dels nens però amb modificacions que exigia la diferència de sexe.

La llei de Claudi Moyano, l' any 1857 va suposar l'element definitiu per expandir l'educació primària elemental a tota la població, ja que va passar a ser obligatòria per tot aquell ciutadà espanyol, encara que sempre sorgia un major nombre de dificultats alhora d'acceptar un alumne de sexe femení que un de sexe masculí.

Vida quotidiana

Les dones que pertanyien a les classes mitjanes i altes tenien una vida dedicada completament a la casa. Les feines domèstiques eren molt dures a causa de la falta d'electricitat, aigua, llum o gas. Durant unes estacions concretes de l'any realitzaven feines típiques d'aquella estació, com és el cas, per exemple de l' hivern, estació en la qual compraven diversos tipus de combustibles com ara llenya o carbó per tal de la preparació d'estufes que posteriorment proporcionarien i mantindrien calor a la casa.

Dins de l'aristocràcia totes aquestes feines es repartien també entre majordoms, cuiners, criats...

Les dones de classe treballadora treballaven fora de casa i a més s'havien de fer càrrec de totes les feines domèstiques soles. Les seves condicions de

treball eren completament lamentables. La seva jornada laboral podria comprendre qualsevol hora del dia, sovint treballaven jornades de 10 a 12 hores i eren pagades amb salaris molt baixos, a causa de la seva poca consideració a nivell social. A més habitaven també en llocs amb pèssimes condicions higièniques com podien ser golfes o soterranis.

Les taxes de participació de la dona en el treball són molt elevades ja que en l' iniciació preindustrial, la participació d'un nombre elevat de la població era de sexe femení. Sobretot solteres i viudes formen part del proletariat industrial que donen vida a les fàbriques de l'època.

- **Sector primari:** els hi eren assignades tasques específiques com podia ser la recollida d' olives, guiar els carros, segar...
- **Sector Secundari:** la indústria tèxtil és la seva principal sortida a causa de la seva dedicació al llarg de la història al teixit i al filat. Malgrat això la feina de teixir i tondre la llana és duta a terme pel pare mentre que la dona exerceix la seva funció com a filadora. També realitzen altres feines dins d'aquest sector com ara esparteres, sabateres, tintoreres, forneres, cabestreres... encara que el seu valor numèric és poc significatiu.
- **Sector Terciari:** Les feines que exercien les dones en aquest sector es dividien en tres grups clarament diferenciats, que són:
 - Servei domèstic: dut a terme principalment per dones joves entre quinze i vint-i-cinc anys, que es trobaven solteres, en la majoria dels casos.
 - El segon grup eren les mestres, encara que comprenen xifres poc significatives.
 - La tercera professió més exercida per les dones era la de comadrona, que assistien i ajudaven en els parts de les dones riques.
 - Una de les activitats exercides per les dones al llarg de la història però que no apareix censada és la prostitució, que en el segle XIX creix considerablement i arriba a grans dimensions. Arriba a ser considerada com una institució social per tal de saciar les frustracions sexuals dels homes. L' any 1848 en el Codi Penal,

s'estableix pena de presó per tota aquell que promogui la prostitució o per la corrupció de menors. Però aquesta activitat en sí deixa de ser considerada un delictes i es comença a regular i a vigilar el seu exercici així com el control de les mesures sanitàries.

4. Legislació: segona meitat del segle XIX

A continuació exposaré el conjunt de lleis que afectaven al sexe femení durant la segona meitat del segle XIX per tal de comprendre una mica millor la situació legal en la que es trobaven. L'any 1889 es va publicar el codi Civil i va ser molt criticat per la societat de l'època fins a l'actualitat. A continuació passaré a exposar aquesta sèrie d'articles referents a la dona:

Adulteri: en els articles 438,448 i 452 del Codi Penal de 1870 l'adulteri femení i masculí era penat i considerat de manera completament diferent.

Per una banda, si el marit descobria l'adulteri comès per la seva esposa (s'entén com adulteri el fet que l'esposa mantingués relacions sexuals amb un home que no fos el seu marit) i li imposava un càstig físic que li provoqués greus ferides o inclús la mort, era desterrat. Si per altre banda, les ferides eren lleus no se li imposava cap mena de càstig. Aquesta mateixa llei era aplicada pels pares que tenien fills que exercien la prostitució, si aquests es trobaven vivint sota el sostre del domicili patern.

Si l'adulteri era comès per l'home a aquest se li aplicava la pena de presó correccional.

Maltractament: en l' article 603 recollia la pena de 5 a 15 dies de d'arrest i repressió a tots aquells marits que maltractaven a les seves dones.

Matrimoni: L' article 321 recull que les dones majors d' dat però menys de 25 anys no podien abandonar la casa paterna sense el consentiment previ dels pares, sinó era per casar-se. Segons l'article 57 un cop la el matrimoni s'efectuava la dona casada havia d'obeir el seu marit, mentre que l' article 22 recull que una vegada casada la dona adopta la condició i nacionalitat del seu marit. Aquesta havia de residir i seguir el seu marit allà on aquest decidís fixar el seu lloc de residència a no ser que es traslladés a ultramar o a l'estranger. L' article 1394 autoritzava el marit a administrar els béns de la parella, mentre que el 1387 recollia que la dona no podia disposar dels béns conjugals sense el

previ permís del marit. L' article 60 proclamava l'home com a representat legal de la seva dona.

Paper de la dona: Segons l'article 681, les dones no podien ser testimonis amb els testaments, cosa que situava a la dona al mateix nivell que els menor d'edat, cecs, sords, muts, tot aquell que no entén l'idioma del testador o aquells que patien alguna malaltia mental, que tampoc podien ser testimonis en els testaments. Juntament amb aquest article, l'article 237 en el qual es recull que la dona no podia exercir de tutora o en el 294 en el qual la dona no podia formar part del consell familiar es mostra clarament com l'activitat de la dona es veia greument influïda i restringida pel seu sexe i no era considerada ni racional ni moral.

Segons l'article 62 qualsevol acció duta a terme per la dona fora del àmbit domèstic i familiar eren considerat nuls.

Política: durant el segle XIX només aquelles dones amb capacitats intel·lectuals i amb una bona situació econòmica podien exercir algun tipus de poder polític. Podien exercir la professió de mestres i això els hi donava el dret a vot ja que complien els requisits aprovats a la Llei electoral del 18 de març de 1846 i del 28 de desembre de 1878 en les que la dona no va ser exclosa del sufragi. Malgrat això la creença generalitzada era que la dona no estava capacitada per exercir càrrecs polítics ja que no disposava de racionalitat. D' igual manera el dret a la propietat ni al sistema educatiu no li van ser privats.

5. Evolució de la dona al llarg del segle XX

Deixant enrere el segle XIX, passaré a descriure la situació de la dona durant el segle XX en el qual apareix un moviment clau alhora d'aconseguir nous drets i llibertats que han esdevingut bàsics avui en dia, aquest és el **moviment feminista**.

El moviment feminista és aquell que les dones han realitzat al llarg de la història per aconseguir la igualtat política, social i econòmica fins aleshores a mans dels homes. Aquest moviment reivindica diferents tipus d'igualtat com eren: el control de la propietat privada, que encara que, a la dona mai se li havia negat el dret a la propietat la major part d'ella queia a mans dels homes,

la igualtat d'oportunitats en la educació i en el treball, el dret al sufragi (aconseguit gràcies al moviment sufragista) i per últim la llibertat sexual (la dona patia un clara desigualtat en el càstig davant d'un adulteri respecte a l'home). Tot hi que actualment s'han aconseguit nombroses millores pel que fa l' igualtat de l'home respecte la dona, encara no és pot considerar que hi hagi una total igualtat amb l'home sobretot a nivell polític, econòmic i social, especialment a països subdesenvolupats. Aquest moviment sorgeix de la base que la dona pateix una repressió que no comparteix amb l'home i provocada en gran part per ells, que provoca que aquests siguin els beneficiaris principals polítics, socials i econòmics. El moviment feminista consta de tres línies d'actuació:

1. Exploració d'una nova solidaritat i consciència.
2. Realització de campanyes a favor de temes públics.
3. Estudi del feminisme.

a) Aparició moviment feminista: l'origen d'aquest moviment va tenir lloc a final del segle XVII i principis del segle XIX, durant la Revolució Francesa, quan va aparèixer una consciència d'opressió de la dona per part d'una societat patriarcal. Per una part, la il·lustració i per altre banda la Revolució Industrial (èpoques de grans canvis on predominaren conceptes com ara la igualtat) van proporcionar un ambient idoni per el desenvolupant de diversos moviments reformadors, entre ells, el feminista. És originari d'Occident i comença amb la primera convenció pels drets de la dona, realitzat a Nova York l' any 1848. El moviment es divideix en dues onades principals: la primera coneguda com la primera onada i a partir de 1960, la segona onada.

El primer acte feminista va tenir lloc a França i va ser dut a terme per la francesa **Olimpia de Gouges** la qual volia promoure que els tres ideals de francesos de l'època (llibertat, igualtat i fraternitat) passessin a tenir el mateix valor per un home que per una dona. Malgrat l'aparició d'aquest moviment l'aprovació de Codi Napoleònic, que es basava en la legislació romana, prohibia a tota Europa qualsevol activitat reivindicativa en aquest sentit, per

aquest motiu el moviment no va traspasar la frontera espanyola fins molts anys més tard.

El moviment feminista va culminar a la Gran Bretanya amb l'obra "*Vindicación de los Derechos de la mujer*" escrit per Mary Wollstonecraft l'any 1792, on s'hi feia rellevància i s'hi reivindicava aspectes com ara l'accés a l'educació, de forma igualitària respecte l'educació masculina, per tal d'aconseguir una independència econòmica per part de la dona similar a la dels homes, a partir de la possibilitat de desenvolupar activitats econòmiques que permetessin alliberar-se de la subordinació en la que es trobaven.

b) Aparició del moviment Feminista a España:

El moviment feminista a Espanya no va tenir tanta importància ni va ser tan destaca com en la gran part dels països europeus. Malgrat això l'any 1933 van aconseguir un gran avanç, com és el sufragi. Les dones feministes van concentrar els seus esforços en aspectes com ara aconseguir el dret a l'educació o al treball. Encara que l'actuació social d'aquest grup va ser reduïda, la seva activitat va aconseguir que l'any 1927 el dictador Miguel Primo de Rivera permetés la participació d'un grup de quinze dones en l'Assamblea nacional, la majoria d'elles pertanyien a l'aristocràcia com ara, cal destacar, personatges com Blanca de los Ríos o María de Maeztu.

Val a dir que malgrat les activitats revolucionàries dutes a terme per aquest grup de dones, la societat liberal espanyola va perjudicar el sexe femení a través de codis com el Codi Penal, aprovat l'any 1870, el Codi del Comerç de l'any 1885 o el Codi Civil de l'any 1889 on aquesta es veia privada de llibertats, drets o privilegis on es recollia que l'únic i primordial paper de la dona dins la societat era la seva completa dedicació a la llar.

Tot i que durant el segle XX va tenir lloc l'aparició de nous canvis i costums no van arrelar a la societat espanyola. La dona va anar superant el seu enclavament en l'àmbit domèstic. A partir de finals del segle XIX va augmentar el número de dones que van poder accedir a l'educació superior que fins aleshores havia estat gairebé inexistent. L'anomenat matrimoni de conveniència a poc a poc va experimentar una transformació i l'amor va passar

a formar un element clau en les relacions de parella. Pel que remet a altres aspectes de la vida quotidiana com pot ser la vestimenta, la dona es vestia seguint la moral casta i escrupolosa principalment imposada per les creences religioses de l'època. Destacava la voluntat d'estilitzar la figura mitjançant corses, faixes i faldilles llargues per sota el genoll. A partir de 1915 les dones van escurçar les faldilles per sobre del genoll i van substituir el corsé per el sostenidors dissenyat per l'anomenat Coco Chanel que va suposar un èxit entre el sexe femení. Van aparèixer nous pentinats revolucionaris i el maquillatge així com l'ús de pantalons. Malgrat aquests canvis en la vestimenta i l'aparença de les dones que van esdevenir un símbol de alliberació davant la repressió d'aquest sexe , l'any 1934, el retorn del corsé va suposar el retornament a una vida marcada per l' escassetat de llibertats i l' opressió.

6. Tesis Feministes del segle XX

Las tesis feministes van tenir el seu origen amb la feminista Flora Tristán seguida per personatges emblemàtics de la història com els autors del "*Manifest Comunista*" Marx i Engels. Aquestes primeres reivindicacions a nivell espanyol sorgeixen a meitat del segle XIX, davant la voluntat de canvi. Una gran nombre de dones dirigides per Tristán i posteriorment ja entrats al segle XX dirigides per altres feministes destacables com Dolors Monserdà o Teresa Claramunt van sortir al carrer per exigir els seus drets i llibertats.

L'activitat feminista espanyola va incrementar a partir de l'any 1920 desembocant en la primera "Associació Nacional de Dones Espanyoles" creada a Madrid l'any 1918, on Clara Campoamor i Victòria Kent es van coronar com dos de les dirigents més importants del moviment. Cal destacar també l'activitat realitzada per Carmen Burgos qui va protagonitzar la primera manifestació per aconseguir el sufragi femení a Madrid durant l'any 1921.

7. Segona República Espanyola (1931-1936)

La caiguda de la monarquia espanyola i la legislació de la Segona República espanyola va suposar grans passos en el reconeixement dels drets de la dona i la seva participació en política. Va ser en aquest punt quan el moviment va assolir una elevada participació social i una ressonància considerable a nivell

estatal. En aquesta època es va produir una reforma en la legislació que va passar a reconèixer la igualtat entre els dos sexes, va concedir el vot femení i la possibilitat de les dones d'accedir a càrrecs públics, com és el cas de Victoria Kent que va aconseguir el càrrec de la Direcció General de Presons on va introduir diverses reformes. Però aquestes reformes no van ser suficients, ja que la situació social de les dones encara es trobava en nombroses desavantatges respecte a la dels homes.

Per una part, només un 14% de les dones treballaven fora de la llar. Per altre part, la remuneració salarial de les dones era molt inferior a la dels homes i les empreses incomplien els contractes que recollien una legislació igualitària entre els dos sexes. En canvi, podem destacar, que el magisteri va ser l'únic sector on les dones hi van aconseguir un paper destacable, sent cada cop més una professió exercida només per dones.

L'any 1933 es va produir un augment en el nombre de diputades, amb dones destacades com ara Margarita Nelken, la tercera Diputada del Parlament o Dolores Ibárruri, elegida l'any 1936. També van sorgir nombroses organitzacions femenines, algunes de dretes, com ara "La Secció Femenina de Falange" on la seva funció consistia en teixir pel front, tenir cura dels presos polítics o de les seves famílies o altres d'esquerreres, com ara, "Dones Antifeixistes" que tenien com a principal objectiu lluitar per la democràcia fent front d'aquesta manera al feixisme com la reivindicació d'una sèrie de drets per a la dona com per exemple el dret a l'avortament o el dret a ocupar càrrecs polítics i públics...

No obstant les reformes dutes a terme pel govern, el sufragi no va ser acceptat ni defensat per tota la societat espanyola. Fins i tot dones com ara Victoria Kent manifestava la seva oposició davant el dret de vot femení, amb arguments diversos com ara la falta de preparació de les dones per assumir el sufragi. Juntament amb Victoria Kent altres membres, sobretot de partits d'esquerra, pensaven que la influència conservadora que exercia l'església en les dones provoqués que aquestes cedissin el seu vot a partits conservadors i això provoqués el fi de la república. Finalment, les pors es van materialitzar en les eleccions dutes a terme el novembre de 1933 on les dretes van aconseguir el

40% dels vots en detriment de les esquerres que van aconseguir un percentatge d'un 20% dels vots. EL fracàs d'esquerres es va atribuir a aspectes com ara l'anarquisme i el fot femení, aquest últim molt discutible, ja que en el cas de Madrid un 51% del cens femení va donar el seu vot als socialistes. La pujada al poder de les dretes va provocar una pèrdua de tots els avanços aconseguits durant el govern d'esquerres. Es va considerar que la dona havia de retornar a ocupar-se de tot allò relacionat amb la llar, el marit i la cura dels fills. Es considerava que aquesta era un ser passiu, inferior i incomplet que tenia com a única funció perpetuar l'espècie.

Va ser a partir de les eleccions de 1933 quan les dones van evolucionar. Abans d'aconseguir una integració en la política pretenien aconseguir la consolidació en sectors com ara la salut, l'educació o la pau internacional. Degut això ens trobem amb la primera denúncia del nazisme i els camps de concentració. Durant aquest any també es van afirmar tendències revolucionaries, les esquerres van ser reprimides per l'ascens de Hitler al poder. Per altre banda, el KOMINTERN (organització comunista internacional fundada per Lenin i el Partit Comunista de Rússia, que agrupava tots els partits comunistes dels diferents països, objectiu del qual era lluitar per la supressió del sistema capitalista, les classes socials i l'establiment d'una societat socialista) va reorganitzar el partit comunista d'Espanya, que s'havia debilitat molt al llarg dels anys col·locant com a líder a José Díaz. Les dones comunistes espanyoles van tenir participació en el Congrés Antifeixista de París i això va tenir com a resultat l'organització de les primeres manifestacions a Espanya durant el setembre.

8. Segle XX: La Segona Guerra Mundial

La Segona Guerra Mundial va significar la transformació definitiva de la situació dins del món laboral de la dona. Va passar a ser considerada com un element productiu a causa del trasllat dels homes al front per lluitar. Aquest fet va provocar l'ocupació dels seus llocs de treball per part dels homes, per aquest motiu la dona va passar a ser considerada el motor econòmic de la societat durant la guerra. L'element clau i fet decisiu d'aquesta transformació va ser el fet que un cop acabada la guerra les dones van consolidar la seva incorporació laboral en comptes de tornar a dedicar-se a les feines domèstiques, tasca que durant al llarg de la història se li havia atribuït. Aquesta incorporació va millor

l'estat econòmic de les famílies que va permetre introduir un sou extra a la casa, cosa que va millorar les condicions de vida. A més el nombre de treballadores va augmentar notablement aconseguint, d'aquesta manera, que la dona obtingués un rol important dins el món laboral, encara que, durant els primers anys de treball es van caracteritzar per les nombroses desigualtats d'aquesta respecte l'home, com pot ser la remuneració salarial molt més baixa. A més del trasllat al front dels homes per lluitar, podem destacar altres factors que van influir en la incorporació de la dona al mercat laboral, com ara:

- El descens de la natalitat a partir de l' any 1970 i la concentració dels naixements d'aquests fills ens uns anys concrets va tenir com a conseqüent la incorporació de la dona dins el mon laboral una vegada havien criat els fills o el fet d'acabar la seva carrera abans de quedar-se en cinta.
- El creixement de l'edat laboral.
- La gran influència que va provocar el creixement del sector terciari que va generar llocs de treball afavorint així la integració de la dona en aquest sector.
- La necessitat de les famílies que necessitaven l'entrada de més d'un sou a la llar degut a la pujada del PIB en alguns països.
- Els divorcis van suposar la necessitat per part de les dones de treballar per tal d'obtenir un salari que els hi permetés la subsistència. Això mateix succeïa amb totes aquelles que vivien soles.
- Els avenços tecnològics pel que es refereix a aspectes de la llar com ara electrodomèstics li van donar una major llibertat i més temps lliure que va facilitar la seva incorporació laboral.

A nivell social això va tenir conseqüències positives pel desenvolupament econòmic de tots aquells països industrialitzats cosa que va generar llocs de treball, consum, augment de la renda per càpita... Aquest desenvolupament de l'economia va donar lloc a una aproximació del que es coneix actualment com Estat del benestar.

La incorporació de la població femenina al món laboral va tenir com a principals beneficis: la possibilitat d'accedir a determinades carreres que fins aleshores li havien estat restringides degut al seu paper secundari. Aquesta igualtat li va

permetre també l'accés a feines que abans també li eren restringides, obtenint així a més a més, un salari més elevat.

9. Situació laboral de la dona

Al llarg de la història les condicions laborals de les dones han patit una evolució. L'any 1950 la situació en la que es troba la dona és una suma de totes les petites reformes i canvis que es van anar introduint des de la incorporació d'aquesta en el mercat laboral. Pel que fa la vida quotidiana i els canvis introduïts en el món laboral podem destacar una sèrie de transformacions remarcables durant aquest període: l'aparició de contractes temporals o ocupacions per un temps parcial, l'obtenció del títol corresponent a la carrera professional duta a terme o els canvis relacionats amb el seu estat civil.

Una de les causes de la interrupció de la feina per part de les dones era el naixement dels seus fills així com el fet de tenir cura d'ells a més de les desigualtats que a nivell pràctics seguien existint dins de l'àmbit tant familiar com laboral.

El creixement en el nombre de treballadors que van experimentar els països industrialitzats a partir de l'any 1950 havia estat format principalment per dones, cosa que va tenir com a conseqüència el descens del nombre de treballadors del sexe masculí. El perfil de dones treballadores solia ser el de noies joves i solteres que treballaven fins als vint anys d'edat. Posteriorment, cal mencionar que amb la prolongació de l'ensenyament, l'edat activa de les dones es va allargar fins als trenta-cinc anys. Aquesta prolongació va tenir com a resultat l'augment de les dones treballadores que estaven dins el marc d'edat d'entre vint-i-cinc i cinquanta-quatre anys.

Cal tenir en compte també, que el nombre de dones aturades també va experimentar un augment. L'atur també va seguir la seva evolució. Mentre que durant els anys seixanta el nombre de parats era aproximadament de número similar entre els dos sexes durant els anys setanta i vuitanta l'atur en el sexe femení va incrementar superant d'aquesta manera el nombre d'aturats que corresponia a la població masculina. Aquest augment de l'atur referent a les dones té com a conseqüències principals:

- El nivell més baix de formació de les dones, que provocava més dificultats i restriccions a l'hora d'accedir a un lloc de treball.
- L introducció al món laboral a una edat més avançada, que sumat a la poca formació, provocava un major paro juvenil.
- Les possibles interrupcions que patia la dona durant la seva formació que podia ser degut a diversos motius com per ara qüestions familiar o l'ocupació de diverses feines temporals.

Sectors econòmics

a) Dona al sector primari:

Les dones que residien en zones rurals situades en països industrialitzats van patir les conseqüències del desenvolupament industrial en la producció agrícola, com per exemple l'èxode massiu de la població que es va dirigir cap a les ciutats en busca de millors condicions de vida i un accés a un possible lloc de treball dins del sector industrial. Aquelles dones que van haver d'emigrar a zones industrials van patir greus problemes d'adaptació a la nova vida i va aparèixer un nou sentiments d'inseguretat davant d'aquella societat industrial. El percentatge de dones que van emigrar a la ciutat en aquest període roda al voltant d'un 10% de la població total.

En les zones rurals la dona seguia sent vista segons la tradició patriarcal que havia predominat al llarg de la història. Per aquest motiu la seva situació a les zones rurals seguia sent precària per diversos motius:

En primer lloc, com ja he mencionat la dona seguia sotmesa a la visió patriarcal i a les seves tradicions, que havia regnat al llarg de la història . En segon lloc, les dones que es dedicaven a l'agricultura van patir l'explotació de les societats industrials. A més el nivell de vida d'aquestes societats rurals era realment precària ja que s'ha de tenir en compte que eren inexistents els serveis com ara les escoles i els hospitals, que dificultaven i agreujaven encara més la situació del sexe femení dins del món rural.

L'evolució de les dones en les zones rurals té una directa relació amb el referent a la reforma agrària així com també amb la re valorització econòmica i social del treball agrícola i a la millora de les comunicacions amb les zones industrials. Mentre que les dones en el camp es relacionaven amb aquest tipus

de transformacions quedaven excloses de les lluites feministes ja que restaven sotmeses a la regressió cultural i a la pressió social que regnava en aquestes zones que tallava la seva llibertat.

b) Dona al sector secundari:

Dins de l'amplic sector de la indústria cal fer menció de l'alt índex de participació del sexe femení en indústries com ara la tèxtil, alimentària, etc. També cal destacar que durant l'època van ocupar llocs en indústries que havien experimentat un notable creixement durant els darrers anys com és el cas de la indústria elèctrica o l'electricitat encara que, dins d'aquestes indústries ocupaven llocs de tipus manuals i no mecanitzats. Malgrat que les noves tecnologies havien permès a les dones accedir a llocs de treball, en èpoques anteriors impensables, hem de fer menció que un gran nombre de dones seguien subordinades a les ordres d'altres homes que ocupaven càrrecs d'un major prestigi. Per aquest motiu en algunes fàbriques existia la discriminació salarial, en la que les fàbriques on treballaven tant homes com dones, les dones rebien un salari més baix que el dels homes. Altres factors que influeixen en aquesta remuneració salarial més baixa eren: les possibles interrupcions que es poguessin efectuar durant la realització del seu treball, com és el cas de l'embaràs, la dificultat de les dones alhora de realitzar un horari nocturn, l'escassetat d'hores extres que no permetia incrementar d'aquesta manera el salari... Va ser a partir de 1950 quan es va donar una situació de major igualtat entre home i dona dins el món laboral, quan el salari entre els dos sexes era igualitari.

c) Dona en el sector terciari:

Després de la Segona Guerra Mundial el sector terciari va experimentar un gran creixement i es va convertir en el sector que més llocs de treball generava dirigits a la població femenina fins i tot avui en dia. Les dones ocupades dins del sector terciari representaven tres quartes parts del total d'ocupades, representant així un 49'6% del total de dones. Malgrat això, cal remarcar que la situació que té lloc és molt similar a la que succeeix en els altres sectors, és a dir, el nombre de dones que ocupen càrrecs a nivell superior és escàs i moltes es troben subordinades a les ordres d'homes. Per tant, les dones concentren feines de baix prestigi també, dins d'aquest sector, trobant-se d'aquesta

manera en un notable desavantatge respecte dels homes. Moltes de les dones que treballen en el sector dels serveis tenen una formació basada en estudis a nivell primari, encara que, el nivell d' estudi del sexe femení va anar augmentant al llarg dels anys, aconseguint així estudis de grau mig i en alguns casos fins i tot universitaris. Aquest augment en la seva formació els hi va permetre accedir a llocs de treball de més alt prestigi en unes categories social-econòmiques inaccessibles en el passat, a més de provocar un augment cultural dins del sector femení. Com per exemple, en sectors com ara l'educació, la investigació, la cultura o la sanitat les dones ocupaven càrrecs d'alt prestigi dins del sector corresponent. L'educació tant a nivell públic com d'iniciativa privada va seguint sent un factor clau alhora de generar llocs de treballs. Dins del sector privat la dona es troba en una situació més desfavorable ja que ocupa llocs de treball poc qualificats i molt pocs alts càrrecs mentre que per altra banda, dins del sector públic tenen la possibilitat d'accedir a càrrecs més alts.

d) Contractes temporals:

Consisteix en treballar un número concret d'hores al dia, a la setmana, al mes o a l'any, amb la determinació que aquest número no superi la quantitat d'hores que formen el període laboral ordinari. Aquest tipus de contractes s'apliquen principalment al sector terciari que responen al concepte de demanada. Les feines a les quals es podia accedir amb aquest tipus de contractes requerien menys qualificació per part del treballador però tenien com a contrapartida el fet de ser pitjor pagades i ser feines amb una gran inestabilitat.

Aquest tipus de feines proporcionen un lloc de treball a més de tres quarts de la població total de la població de les quals un terç del total són dones. Els motius que porten a cada sexe a recórrer a aquest tipus de contractes són:

- En el cas dels homes: podem dividir-los en dos grups. Per una banda, els homes joves que recorren a aquestes feines durant la seva formació professional per tal que els hi proporcionin una ajuda econòmica. Per altra banda, podem diferenciar els homes ja adults, que accedeixen a aquestes feines temporals com una mera transició cap a la jubilació.
- En el cas de les dones: els motius són ben diferents. El sexe femení recorre a aquest tipus de feines en el moment de donar llum als seus fills

o ahora de tornar a incorporar-se al món laboral després del part. Encara que, totes aquelles dones que són mares i que necessiten un nombre més elevat d'hores per tal d'ocupar-se dels seus fills són les principals que recorren a aquests tipus de feines temporals que els hi proporcionen el temps que necessiten.

10. Guerra Civil

La Guerra civil va suposar un canvi radical en la vida de les persones, tant dels homes com la de les dones. La crida dels homes al front, va tenir com a única alternativa la realització per part de la població femenina de les feines que anteriorment eren dutes a terme pels homes. Pel que fa el vessant ideològic, tant el bàndol republicà com el franquista van intentar inculcar a les dones el sentiment de defensa dels seus ideals. L'Espanya republicana propugnava l'ideal d'una "dona nova" que es basava en els conceptes d'independència i emancipació, mentre que en el bàndol franquista la dona seguia sent un ésser sumís i reprimít que tenia l'obligació d'obeir les normes establertes per la Secció Femenina (institució fundada l'any 1934, per dones que pertanyien a la Falange Espanyola, el funcionament de la qual es va mantenir durant la Segona República Espanyola, la Guerra Civil i durant el franquisme. Va ser dirigida per Pilar Primo de Rivera que era la germana del fundador de la Falange, Jose Antonio Primo de Rivera. La Secció Femenina es basava amb els mateixos valors, pensaments i estètica que regia la Falange Espanyola) i l'església catòlica.

La marxa dels homes al front va provocar la disgregació de les famílies. Les famílies nuclears van desaparèixer formant, d'aquesta manera, llars on habitaven membres de diverses generacions. Les condicions de vida a la rereguarda a partir de 1936 cada cop eren més dificultoses a causa de l'escassetat d'aprovisionaments dels comerciants que al seu torn va provocar una escassetat dels aliments considerats de primera necessitat i com a conseqüència la seva posterior inflació dels seus preus.

La situació per la qual a travessava Espanya va provocar nombrosos canvis en el dia a dia de les dones que va tenir com a resultat, no només, l'increment tant del treball domèstic, el qual ja se'n ocupaven, sinó també del treball fora de la llar. Aquest increment del treball fora de la llar és degut principalment al racionament dels aliments i a la situació econòmica realment precària provocada principalment per l'absència de l'home que era la principal font d'ingressos de la família de l'època. La necessitat de buscar una feina fora de casa va fomentar la independència de les dones. Amb la incorporació d'un gran nombre de dones en el mercat laboral es van trencar els sentiments d'inferioritat i subordinació de moltes d'elles.

Feina en la rereguarda: en aquest context les dones es van incorporar al treball a la rereguarda. Moltes de les feines que realitzaven comprenien tasques com ara: guardes, la fabricació de bombes i granades, proporcionar informació política, feines sanitàries... En un primer aquestes feines no van proporcionar una remuneració econòmica a les treballadores, encara que, a partir del març de 1937 es va imposar un salari per la realització d'aquestes tasques.

També cal destacar el paper que van tenir en el camp artístic on van desenvolupar un rol determinant. Podem nombrar algunes dones com ara Pastora Imperio o Carmen Flores que oferien serveis sense ànim de lucre i voluntaris durant la celebració de festivals benèfics on els fons recaptats es destinaven íntegrament a hospitals de sang, guarderies o milícies. Aquestes activitats no eren realitzades per professionals sinó que eren dones aficionades. En el món del teatre, promogut principalment per la CNT, podem destacar algunes figures com ara Elena Fortón o María Boixader.

Moltes dones van decidir participar en la guerra i van morir al camp de batalla, com ara la miliciana "la Chicharra" que va morir en la retirada de Fuenlabrada. Però a la tardor de 1936 el ministre de Guerra, Largo Caballero, va reorganitzar l'exèrcit cosa que va tenir com a resultat la tornada de les dones a la rereguarda amb l'objectiu d'aconseguir un exèrcit més eficaç i disciplinat.

La dona i la política durant la guerra: durant la guerra la integració de la dona en els partits polítics comença a ser acceptat i habitual. Com he

mencionat anteriorment, podem destacar la fundació de “l’Agrupació de Dones Antifeixistes” que va ser fundada per dones d’ ideologia republicana i socialista. A partir de l’any 1934 després d’haver estat declarada il·legal la institució es va transformar en “l’Organització Pro-infància Obrera”. Una de les iniciatives d’aquesta agrupació va ser la creació de la revista AMA, que es va publicar per primera vegada l’any 1936 i pretenia lluitar contra el feixisme alhora que defensava les llibertats democràtiques. A principis de l’any 1937 les joves que pertanyien a la JSU (Joventuts Socialistes Unificades), que era una organització política formada per membres joves espanyols que va tenir com a data de fundació el març de 1936 i va sorgir de la unificació de “La Unió de Joventuts Comunistes d’Espanya” i “les Joventuts Socialistes d’Espanya”, van dur a terme un moviment unificador que tenia com objectiu guanyar la guerra i acabar amb la situació endarrerida que patien les dones espanyoles. Moltes de les activitats que duïen a terme pretenien la unificació de la joventut, la incorporació al treball per part de la dona així com una bona formació a nivell tècnic, físic, cultural i artístic i professional però també una bona formació pel que fa a la seva consciència política i l’ajuda en la seva preparació referent a les activitats bèl·liques.

Cal fer menció d’una altre organització que rebia el nom de “Unión de Muchachas” que pretenia mobilitzar i conscienciar les masses per tal d’aconseguir una transformació de la joventut madrilenya, aconseguint també una política d’unitat. L’organització reclamava l’accés de les dones joves tant a la vida laboral com a la política i lluitava contra el feixisme però no es definia com un moviment feminista alhora que no lluitava contra les estructures genèriques del poder.

Una altre organització digne de menció és l’organització de caràcter anarquista anomenada “Dones Lliures”, que va ser creada a Madrid el 1936 per un grup de dones, entre elles Lucía Sánchez Saomil, Mercedes Comaposada i Amparo Poch y Gascón. La importància i la influència d’aquesta organització va provocar que es creessin agrupacions de Dones Lliures per tot l’estat espanyol, aconseguint unes xifres de 147 organitzacions i unes 20000 dones afiliades.

a) Conseqüències de la Guerra i entrada al franquisme

La guerra va suposar una època de canvis radicals en la vida de les dones de la societat espanyola de l'època. Per cada generació de dones els canvis van ser diferents. L'impacte de la guerra va suposar que moltes de les dones que en l'inici de la guerra estudiaven i treballaven van veure com les seves aspiracions s'esvaïen. A continuació recolliré un seguit de testimonis de dones espanyoles que van tenir un paper important en moltes de les reformes aconseguides. Una d'elles és:

Rosa Vega: va ser una de les primeres dones en ser directora d'una escola. Rosa afirmava que les dones ja no eren tractades com objectes, sinó que van passar a ser tractades com a éssers humans situades a la mateixa altura que els homes. Aquest canvi va tenir un gran ressò i importància ja que durant la dècada dels anys 30 el fet que una dona fos tractada com un ésser humà, el fet de poder accedir a l'educació sense cap mena de problema, disposar d'una feina o el simple fet de participar i opinar en una conversa entre homes era un fet impensable.

Maria Solana: Maria pertanyia a un partit polític amb la missió de propugnar a diversos pobles espanyols les idees del partit al qual pertanyia. Segons el seu testimoni, declara que era tractada d'igual manera que la resta d'homes que formaven part del partit amb ella.

Marisa Soler: a través de la seva professió de mestre i juntament amb altres companys de professió va ser una de les propulsores de les reformes que es van aconseguir en el camp de l'educació, pel que fa temes tan bàsics com la higiene o la concepció del cos o així com la separació entre homes i dones en les escoles que sempre s'havia produït durant la història.

Malgrat els nombrosos canvis aconseguits durant la Segona República i la guerra, la visió de la feina femenina fora de casa i com a conseqüent la seva remuneració salarial seguia sent mal vista per part dels homes ja que consideraven que aquesta havia d'obtenir un sou menor al seu.

11. DONES DURANT EL FRANQUISME

L'arribada del General Franco al poder va provocar una sèrie de canvis a nivell familiar tant pel que fa al número d'individus com a l'estructura jeràrquica. La situació de les famílies va experimentant un canvi al llarg del franquisme: en un primer moment la majoria de famílies eren rurals i de caràcter tant tradicional com patriòtic. Als anys 50 moltes d'aquestes famílies es traslladen a les ciutats on el treball passa de ser domèstic a extra-domèstic. Als anys seixanta es produeix un gran canvi ja que s'aconsegueix una aparent igualtat entre l'home i la dona.

En un primer moment el govern franquista es va dedicar a "esborrar" totes les reformes dutes a terme per la Segona República Espanyola, destruint així tota l'evolució que les dones havien experimentat fins el moment i provocant l'estancament de l'evolució que s'havia aconseguit. Això va suposar un gran retràs per la societat. Dins de les reformes i objectius imposats pel nou govern podem trobar la voluntat de recuperar la unitat familiar, ja que durant el període republicà i el període bèl·lic, la natalitat havia experimentat un important descens provocat per la precària situació econòmica i els trasllats a la ciutats on els ciutadans es van trobar una nova forma de vida amb noves costums i nou model de vida. Per tal de recuperar aquesta unitat familiar el govern va propugnar les següents mesures:

- Conscienciar a la població espanyola que un augment de la població resulta imprescindible per tal de la transformació de l'estat en una potència mundial.
- Donar suport als matrimonis joves per tal d'aconseguir un augment de la natalitat.
- El govern va iniciar una feroç lluita contra la esterilitat voluntària i l'avortament.
- El govern va aprovar la prestació de nombroses ajudes per totes aquelles famílies en les quals les dones no treballaven fora de casa per tal que es dediquessin únicament a ser mares. Aquesta ajuda es perdria en el moment en que l'esposa treballés.

L'església catòlica, que era la religió oficial de l'estat, donava suport a les mesures proposades per l'estat. Aquesta considerava que la família tenia que complir una estructura jeràrquica. L'home, que representava el pare de la família, posseïa l'autoritat per dret diví mentre que la dona era la font d'amor que havia d'oferir de manera voluntària al seu marit. L'església va tenir una gran influència en el règim franquista, fins el punt que una de les seves funcions era assignar els llocs socials els quals s'havia de dedicar cada sexe. Els homes havien d'ocupar càrrecs públics com per exemple la política mentre que les dones s'havien de dedicar exclusivament a la llar i a la religió. La influència de la religió tenia tal importància en la vida quotidiana que fins i tot van arribar a redactar certes normes sobre com havien de vestir les noies, a quins llocs podien assistir o freqüentar. A més l'església també va tenir una gran influència en l'educació ja que va prohibir les escoles mixtes i l'educació femenina va passar a estar en mans de monges. El matrimoni es va acabar convertint en una sortida per totes aquelles dones que per fi havien aconseguit la independència. La subordinació de la dona a l'home va tornar a imperar dins la família.

Durant els primers anys del franquisme la dona va ocupar un paper molt important dins la casa ja que se'ls i va atorgar la funció de reconstruir les seves llars, aconseguint així que fossin més confortables i alegres amb el mínim pressupost possible. L'únic medi de distracció d'aquestes era la ràdio així com l'única forma de contacte amb l' exterior.

Educació: Pel que fa l'educació l'estat va considerar, d'igual manera que l'església, que les escoles havien de deixar de ser mixtes ja que des de ben petits s'havia d'inculcar als diferents sexes quina era la seva tasca.

Les tasques de l'escola femenina, moltes vegades dirigides per monges, era ensenyar a les noies a dur a terme les feines domèstiques, com ara cosir a més els hi ensenyaven a obeir als seus marits. A més tenia una gran importància inculcar el valor de la religió que havia d'imperar les seves vides.

Àmbit cultural: en la dècada dels anys quaranta trobem el reconeixement de la dona en la novel·la espanyola agafant així un gran protagonisme. Els temes principals solien ser la crítica d'Espanya pel que fa temes com la guerra o la

política. Aquestes dones criticaven Espanya mitjançant la descripció de la realitat, evitant així el càstig per part de les autoritats. Tractaven la realitat de l'època denunciant, d'aquesta manera, els aspectes més precaris de la societat i del règim. Algunes de les característiques que compartien aquestes escriptores són la manera de descriure una manera de vida del tot peculiar amb personatges solitaris i reaccionaris davant de les injustícies. Les novel·les es caracteritzen també per ser de tipus existencial. Algunes de les escriptores més importants guanyadores del premi Nadal van ser:

- Ana María Matute (Barcelona, 1925)va destacar amb novel·les com ara la "*Trilogía de los mercaderes*" o "*Luciérnagas*" on es tracta la guerra civil espanyola i la post guerra remarcant la situació devastadora en la que estava sotmesa Espanya.
- Mercè Rodoreda (Barcelona, 1908 – Girona, 1983) va ser una escriptora català que va rebre també el Premi d' Honor de Les Lletres Catalanes l'any 1980. Es considerada l'escriptora catalana més influent contemporània. Va col·laborar en diversos diaris barcelonesos on va tenir nombrosos problemes pel fet d'expressar-se en català. Podem destacar entre les seves obres "*La plaça del Diamant*".

a) Món laboral

L'elevada mortalitat masculina provocada per la guerra en edat activa va tenir com a conseqüència l'augment de la capacitat productiva de la dona en la indústria. L'any 1969 el 73% de les dones treballaven dins el sector primari, concretament en l'agricultura, mentre que el percentatge d'homes que s'hi dedicaven era només d'un 20%. Les dones no rebien una remuneració salarial per la feina duta a terme i no contaven amb cap mena de formació. A més es dedicaven a dur a terme un seguit de feines concretes com ara la recollida d'olives. Però a poc a poc, la situació va anar patint una transformació. El sexe femení es va anar incorporant en el sector secundari, concretament en la indústria, que va patir una frenada durant el període de guerra. El percentatge de dones que es dedicaven a la indústria era poc significatiu però poc a poc va anar augmentant fins a arribar al 53% de les dones actives sobre el total de la

població de 1975. Cal remarcar que aquelles que treballaven en la indústria no contaven amb cap mena de formació professional.

Les lleis que regulaven la seva activitat laboral eren de caràcter restrictiu ja que no els hi permetien accedir a segons quines feines. Però als anys seixanta la situació també experimenta una transformació en aquest sentit. El fet que es necessitin més recursos econòmics i financers va fer que s'aprovesin unes lleis que reconeixien la igualtat entre homes i dones pel que fa les activitats laborals, exceptuant l'ingrés a l'Exèrcit espanyol o a la Marina a no ser que es tractés de tasques sanitàries. Aquestes igualtats suposaven el dret a percebre la mateixa remuneració salarial que un home.

b) Situació de la dona

L'estructura de la societat es va reorganitzar amb l'objectiu de formar les dones tant en l'àmbit laboral com el personal. Es va crear un estereotip d'una dona obedient i amb la tasca de perpetuar l'espècie, és a dir, reproductora. En el règim franquista aquest estereotip es va inculcar a les escoles per tal de formar les noies de ben petites i d'instruir-les aquesta mentalitat.

Per tal d'accedir a un lloc de treball, una dona havia de complir uns requisits específics que eren sis anys de curs, tres anys de pràctica i finalment tres anys més de teoria en menjadors, hospitals... Aquest curs de formació va tenir amplis beneficis per tal de preparar-la professionalment pel seu futur.

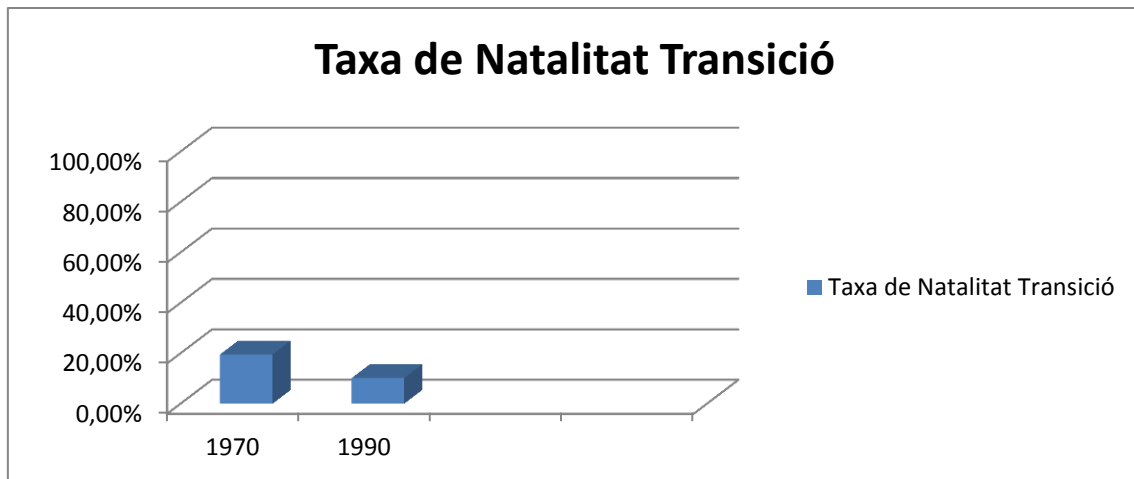
Durant la guerra i el règim franquista es va iniciar una política repressiva i opressora que castigava tots aquells republicans, comunistes o simplement crítics amb el règim franquista. Per aquest motiu, a partir de l'any 1940 sobretot es van produir un major nombre d'empresonaments femenins, pel sol fet, de pertànyer o donar suport al bàndol republicà. Les dones empresonades es trobaven en una situació precària degut a la fam i les males condicions higièniques en les que es trobaven les presons espanyoles. Encara que, el major número d'empresonats eren homes, les dones acudien a les presons per tal de proporcionar als seus marits allò més bàsic per la seva supervivència com podia ser aliments, roba o també informació de la situació exterior. Cal destacar que les dones van participar activament contra el franquisme, arribant fins i tot, a suspendre la seva activitat laboral per manifestar-se. D'aquesta manera comencen a sorgir les primeres comissions obreres a la ciutat de

Barcelona així com les Assemblees de dones que van donar lloc posteriorment a l'anomenada Assamblea Democràtica de Dones de Saint Medir i el Moviment Democràtic de Dones, les dues, organitzacions impulsades per dones independents que formaven part del Partit Socialista Unificat de Catalunya, d'ideologia comunista. Aquesta organització va donar el punt de sortida a la creació d'altres organitzacions similars impulsades pel PCE (Partit Comunista d' Espanya) i l'any 1965 va tenir lloc la celebració de la primera Assemblea General durant la qual es va constituir el Moviment Democràtic de Dones. Aquesta organització va patir nombroses dificultats legals. A partir de l'any 1967 els treballadors i els estudiants es van organitzar en el Sindicat Democràtic d' Estudiants ja que el nivell de vagues i manifestacions va patir un gran increment. Les dones hi van tenir un paper rellevant ja que es van incorporar en la lluita d'aquests treballadors i estudiants.

12. La dona durant la transició

En primer lloc, faré una breu introducció al període històric en el qual em centraré. La Transició Espanyola és el període històric en el qual es passa del règim dictatorial imposat pel general Francisco Franco a un Estat social i democràtic de Dret que té com a màxima llei una constitució que fixava els drets i llibertats de l'estat espanyol. Pel que fa la durada d'aquest període, comprèn des de la proclamació del actual rei Juan Carlos I com el rei d'Espanya el 22 de novembre de 1975 i la entrada en vigor de la Constitució Espanyola el 29 de desembre de 1978. Encara que es coneixen altres dates per fixar l'inici i el final d'aquest període.

Aquest període va ser una etapa de canvis profunds en la societat espanyola. Pel que fa la fertilitat i la natalitat en els anys que succeeixen a partir de 1975 trobem reflectits aquests canvis a nivell demogràfic. La taxa de natalitat pateix un notable descens, com es pot veure al següent gràfic:

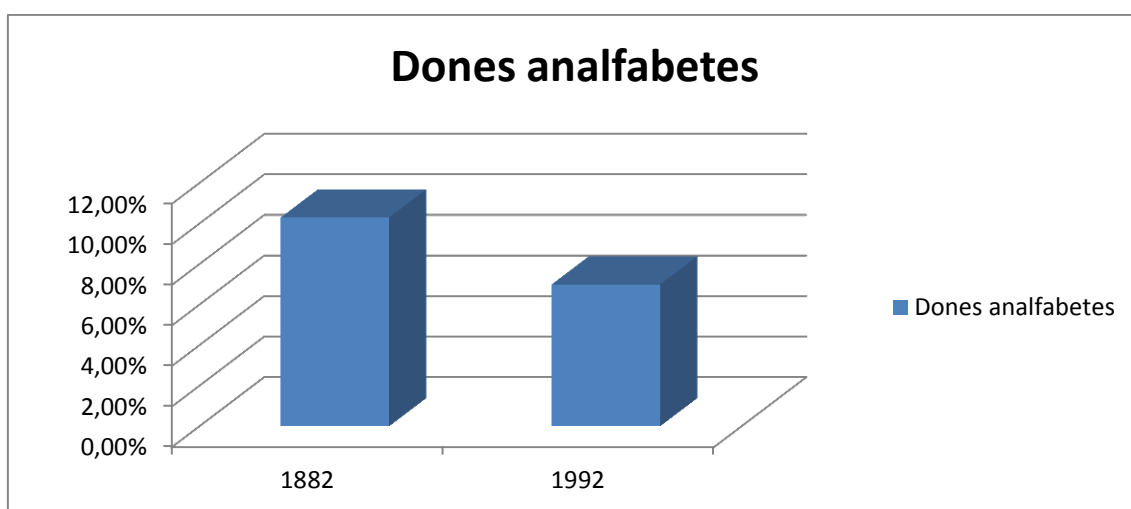

Aquest notable descens de la taxa de natalitat es deu a la transformació en la mentalitat i costums de la societat espanyola durant els últims anys. Gràcies a aquestes transformacions al llarg de les generacions la natalitat es va anar estabilitzant. També podem destacar alguns factors que han influït decisivament en aquest descens de la natalitat com poden l'augment del nivell de vida dels ciutadans espanyols. Però a més són remarcables dos canvis socials de gran importància:

- D'una banda, es va produir la ruptura de l'esquema tradicional de la família, segons el qual la mare s'havia de dedicar completament a la llar com a mestressa de casa, tenint cura dels seus fills i del seu marit. En canvi durant aquest període es consolida la seva incorporació al món laboral, per tant, ja no només es dedica a les feines de la llar sinó que a més treballa fora de casa.
- Per altra banda, també es produeix un considerable descens en la nupcialitat i un retràs en l'edat de matrimoni, que sobretot s'intensifica a partir de la dècada dels anys 90. Aquest descens té com a causes principals l'increment de la importància que els joves donen als estudis i al treball per sobre del matrimoni i de la maternitat, cosa que té com a conseqüència que l'edat en que es té el fill primogènit es porti al límit de la fertilitat de la dona.

Totes aquestes nombroses transformacions provoquen un canvi estructural de gran rellevància dins del model d'una família espanyola, desfent d'aquesta manera, l'estructura clàssica per crear una de nova amb uns nous valors més igualitaris.

Pel que fa l'educació durant aquest període i sobre tot a partir de l' any 1970 el nombre de dones que no sabien llegir ni escriure, és a dir, analfabetes va patir un important declivi, com podem observar en el gràfic següent:

Les causes d'aquesta reducció es deien principalment a la llei general d'educació aprovada l' any 1970 en la que l'ensenyament passa a ser obligatori i gratuït. A més el número de dones que contaven amb estudis de grau mig o superior va anar augmentat a mesura que avançaven els anys. Val a dir, que el número de dones amb títols universitaris és menor respecte als homes, però en canvi, les dones finalitzen els seus estudis mentre que molts dels homes que inicien carreres universitàries, les abandonen abans d' acabar-les.

Dones que van finalitzar la carrera el curs 1990-1991	64.934
Homes que van finalitzar la carrera el curs 1990-1991	46.540

Aquest major nombre d'abandonaments per part dels homes també té un origen en l'àmbit familiar, és a dir, la formació dels homes tradicionalment sempre ha estat lligada a estudis de curta duració que permetessin un fàcil accés a l'hora d'inserir-se dins del món laboral, mentre que les dones buscaven

major períodes d'escolarització per tal d'aconseguir un major respecte dins de la societat.

Pel que fa alhora d'escollir estudis i feina, sempre han estat vigents alguns patrons marcats pel gènere, per aquest motiu les dones tendeixen a realitzar estudis relacionats amb l'àmbit d'Humanitats més que en possibles enginyeries.

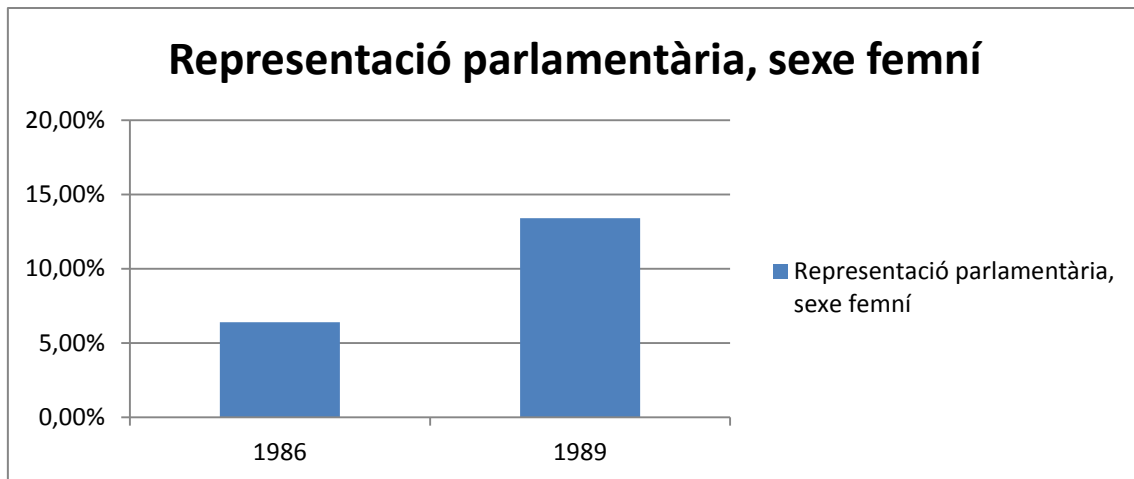
Un altre de les transformacions dins de l'àmbit social que es duu a terme durant el període de transició és el canvi d'un règim dictatorial a una democràcia formant així un Estat Democràtic de Dret. Aquest canvi afecta sobretot al sexe femení, ja que li permet més facilitat alhora d'accedir al mercat laboral. La taxa d'activitat de les dones va anar augmentant a partir de l'any 1981, encara que, també avui en dia és una de les més baixes dins de la Comunitat Europea. Dins d'Espanya les dones representen el 3.5% de la població activa total, mentre que la mitja de la comunitat Europea se situa al voltant del 45%. Com he mencionat abans el nivell educatiu està directament relacionat amb la taxa de fecunditat que va disminuir durant aquests anys. Aquests dos canvis, el descens de la fecunditat i l'augment de la formació femenina són independents de les condicions econòmiques generals que vivia el país.

a) Moviment feminista durant la transició

El moviment feminista a Espanya torna a agafar força després de la mort del General Franco, quedant-se d'aquesta manera uns cinc anys enrederit respecte als altres països europeus. Aquest endarreriment es deu sobretot a la repressió imposada per la dictadura. Encara que, el partit va comptar amb el suport dels partits d'esquerra que va suposar una acceleració cap al règim democràtic del país. Ressorgeix amb força enmig d'un clima de reivindicacions socials, i conte amb el suport dels partits d'esquerra. Aquest clima de crispació es manté des de l'hivern de 1975 fins l'aprovació de la Constitució de 1978, amb la posada en vigor de l'article número 14 que proclamava la igualtat de tots els ciutadans espanyols davant la llei, sense cap tipus de discriminació per part del sexe, religió, cultura, opinió o per qualsevol circumstància personal o social.

Dins del moviment feminista les dones es van agrupar seguint dues tendències específiques: per una part, grups autònoms de dones a diversos indrets del país com ara Madrid, Barcelona o Bilbao i per l'altre part es distingeixen les seccions feministes dels partits d'esquerres, dels quals la seva activitat va tenir una gran importància. El moviment feminista va tenir com a objectiu principal modificar la legislació vigent que hi havia fins aleshores. Per exemple, les dones casades abans de la posada en vigor de la Constitució Espanyola no podien disposar dels seus bens parafernals, acceptar herències o comparèixer en judicis per sí mateixes. Cal destacar, el treball dut a terme durant la dictadura del General Franco per advocades com Maria Telo, que va aconseguir la modificació del Codi Civil. Va aconseguir modificar l'estructura de la família franquista, suprimint la figura del marit com el cap de la família i treure les dones de la seva situació de submissió que tenien respecte als seus marits. Un altre dels canvis que reclamaven les dones era la despenalització dels delictes d'adulteri o per dur a terme publicitat o venda de mètodes anticonceptius. També reclamaven la igualtat en el dret d'educació i treball i la penalització davant el maltractament i abusos sexuals. Aquestes reclamacions van tenir com a punt culminant la reclamació del dret de divorci, aprovat l'any 1981, el dret a l'avortament aprovat l'any 1985, tema que encara genera polèmica actualment i que no ha obtingut resultats satisfactoris per totes les dones. Aquest tipus de reclamacions representen la major part de l'activitat del moviment feminista que va tenir com a líders principals dones que ja formaven part de partits d'esquerres, amb el suport de grups minoritaris. La fragmentació, la escissió i la posterior creació de nous grups és freqüent sobretot en els anys setanta y vuitanta, període durant els quals es perd la unitat del moviment feminista i és caracteritzada per l'existència de diferents grups especialitzats en temes concrets.

Dins de la política, la dona experimenta un gran avenç. L'augment de la participació de la dona en la política espanyola va tenir lloc durant la segona meitat dels anys vuitanta. El PSOE, va aprovar que el 25% de les seves llistes electorals estiguessin formades per dones, l'any 1988.

b) El treball femení a Espanya

L'evolució de la dona en el treball a Espanya no s'allunya gaire de la situació que es vivia a la resta d' Europa.

En concret, dins l'estat Espanyol, la crisi econòmica que va patir Espanya després de la Guerra Civil va tenir conseqüències negatives per la incorporació de la dona dins el món laboral. Això és degut a la política natalista aplicada pel general Franco i el seu govern, així com la ideologia pròpia del franquisme que va frenar la incorporació de la dona dins el món laboral i que va passar a ocupar el paper de mestressa de casa. Malgrat això, val a dir que a partir dels anys setanta, l'augment de la demanda va provocar com a conseqüent una major demanda de mà d'obra cosa que va permetre la incorporació de la dona al treball, sobretot, i com passava a la resta d'Europa va tenir gran rellevància el seu paper dins del sector terciari. Al seu torn, va provocar un augment de les condicions de vida de les famílies de l' època.

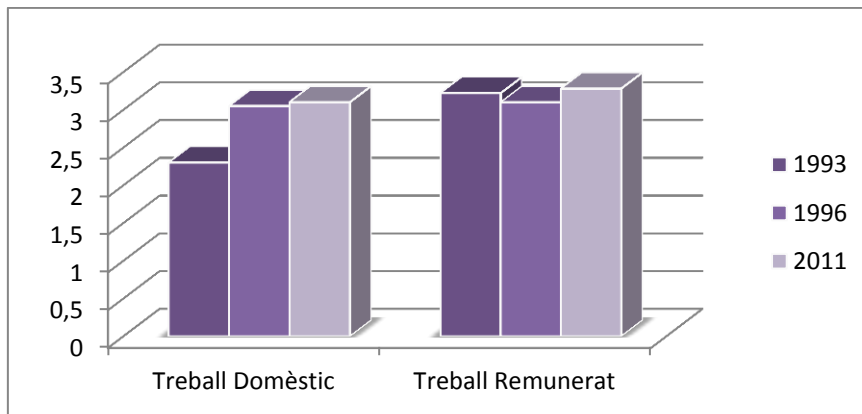
Pel que fa les transformacions socials als anys seixanta i setanta, cal fer menció de dos fets claus:

1. En primer lloc, l'escassa difusió que s'havia fet dels electrodomèstics a Espanya va provocar que les dones es haguessin de dedicar un marge més ampli d'hores dins de l'àmbit domèstic, cosa que provocava una reducció del seu temps disponible per tal de dedicar-lo a l'àmbit laboral.
2. En segon lloc, va tenir una gran influència la llei aprovada l'any 1961, sobre els drets polítics, professionals i de treball que requeien sobre la

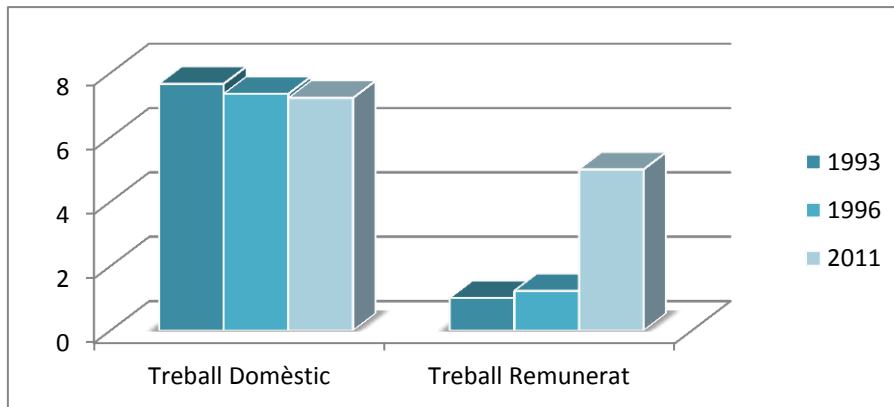
dona. Aquesta llei exclouïa a les dones d'un seguit de feines determinades, com ara, no podien formar part de l'exèrcit així com dels cossos armats o la justícia. A més atorgava als marits el dret de prohibir a les seves dones el desenvolupament d'algunes feines.

A continuació podem observar en el gràfic l'evolució al llarg dels anys 1993, 1996 i 2001 del temps mig que els homes i les dones dedicaven al treball domèstic i al treball remunerat, expressat en hores i minuts.

Gràfic corresponent al sexe masculí.

Gràfic corresponent al sexe femení.

Aquestes discriminacions contra la dona aprovades en aquesta llei al llarg dels anys s'aniran suprimint i el número de dones que s'incorporen al treball a partir dels anys setanta i fins l'any 1995 es duplica arribant d'aquesta manera a una xifra de 6.050.900 dones treballadores. Pel que fa a les comunitats autònomes la diferència entre el número de dones treballadores entre elles era notable: per exemple, Castilla i la Mancha es caracteritza per ser la comunitat autònoma amb un nombre més baix de treballadores del sexe femení, només amb un

28.1%, mentre que en el cas de Catalunya o Balears la taxa es troba rondant el 41% de dones ocupades aproximadament.

Un altre aspecte a tractar és l'edat amb un major índex de dones treballadores que en el cas de l'any 1995 aquesta edat era entre els vint-i cinc i vint-i-nou anys, mentre que el descens en l'índex de dones treballadores es produeix entre els trenta i trenta-cinc anys l'edat en la qual la majoria de dones donaven llum als seus fills i la seva posterior cura provocaven l'abandonament de la feina. Pel que fa el nivell de formació d' aquestes podem observar que tres quartes parts d'elles compten amb un títol universitari tenen accés a un lloc de treball o tenen la intenció d' accedir-hi.

Hem parlat de les dones que treballen però també cal fer menció de l'atur en la societat de l'època. Pel que fa referència a aquest aspecte hem de dir que l'atur ha patit un rellevant augment ja que tanmateix l'augment de llocs de treball ocupats genera atur. Els períodes d'edats en els quals la taxa d'atur és més elevada són entre els quinze i els vint-i-quatre anys. Per tant, cal destacar la importància del paro juvenil.

L'estat civil de les dones treballadores solia ser el de dones joves i solteres que no s'havien de fer càrrec dels nens, ni del seu marit. Encara que, els últims anys el nombre de dones casades va augmentar notablement, formant així un 40% del total de les dones treballadores.

c) Població femenina espanyola dins dels sectors econòmics

El fet de trobar dones treballadores repartides pels diversos sectors econòmics és un reflex directe dels mèrits aconseguits durant la seva lluita al llarg de la història, reclamant així tant els seus drets, llibertats i igualtats dins de l'àmbit social i laboral. Per tant, aquests mèrits aconseguits mitjançant la lluita han contribuït a aconseguir una major adquisició de feines qualificades per part de les dones o com he comentant abans a la seva diversificació pels diferents sectors. Malgrat aquestes transformacions encara perdurava la discriminació i la segregació del sexe femení en alguns sectors del món laboral degut a la poca formació de la qual algunes disposaven.

Sector primari: Les dones que es dedicaven a l'agricultura representaven una part molt poc rellevant de la població, encara que, el número de dones en dedicar-s'hi va créixer notablement a mesura que avançaven els anys, fins

arribat a una quantitat significativa de més d'un terç de la població femenina total que es dedicava a aquesta labor. El tipus de cultiu que conreava cada dona era el que s'adaptava millor a les necessitats de la seva família, el clima en el qual residia...

Sector secundari: pel que fa el vessant industrial val a dir que la indústria havia patit un rellevant retrocés. Entre els múltiples factors que van donar lloc a aquesta situació cal destacar: la mecanització, per una banda, i la forta competència productiva del Tercer Món, per altre. Igual que en l'àmbit general europeu, les dones es dedicaven majoritàriament al sector tèxtil i alimentari. Mentre que altres indústries que fins el moment no havien comptat d'una importància, és ara quan comencen a agafar prestigi i rellevància com és el cas de l'elèctrica o la química. Les dones que es dedicaven a aquest sector solien contar amb formació professional cosa que els hi proporcionava una remuneració salarial alta.

Sector terciari: també és el sector que més activitat femenina recull. Dins del sector del servei sobresurten cinc vessants que representen més del 80% que són: el comerç, els restaurants i l'Hosteleria, l'educació, la sanitat, els serveis personals i els domèstics. Moltes de les dones que es dedicaven a aquest sector no tenen formació professional i aspiren a professions poc qualificades com pot ser el de dependenta o algun lloc administratiu. Però al llarg dels anys el fet d'adquirir més coneixements sobre la seva carrera ha donat lloc a l'adquisició de llocs de treball amb una més alta qualificació i com a conseqüent un remuneració salarial molt més elevada així com un alt prestigi social.

Pel que fa els treballs a temps parcial, cal destacar sobre tot els que fan referència a les feines domèstiques de la llar. Aquests treballs van agafar importància per tal d'escapar de l'atur.

d) Remuneració salarial:

L'any 1978, amb l'article número 14 de la Constitució s'aprova el principi d'igualtat salarial entre els dos sexes, encara que això queda només a nivell teòric, ja que, la desigualtat continua a causa de factors com ara:

- En primer lloc, influeix el nombre d'hores que treballen al dia els dos sexes. Les dones empleades treballaven unes tres hores al dia i les

dones obreres unes cinc hores al dia aproximadament, tenint en conte la inexistència d'hores extres, el número d'hores que treballaven respecte a la dels homes era molt inferior, per tant, la remuneració salarial també era més baixa sent això una causa de la desigualtat salarial

- En segon lloc, la diferència entre el nivell de formació que hi havia entre els dos sexes era un altre factor que influïa en aquesta desigualtat. Els homes ocupaven els càrrecs més alts, aquells que donaven més prestigi i els quals requerien un nivell de formació més elevat i que, per tant, amb una remuneració salarial més alta. Mentre que les dones que tenien més dificultat alhora d'accedir a l'educació superior ocupaven càrrecs de menys responsabilitat als que era possible accedir-hi sense titulació. A més val a dir, que moltes d'elles ocupaven llocs de treballs amb una categoria inferior al nivell d'estudis del qual disposaven.

Dins de cada sector econòmic observem un panorama diferent pel que fa referència a aquesta desigualtat que patia la societat espanyola. Pel que fa el sector de la construcció, el salari entre home i dona era més igualitari. Pel contrari, altres sectors com ara la indústria o els serveis la diferencia entre el salari d'una dona o el d'un home presentava diferències remarcables, encara que la situació era molt més igualitària dins el món dels serveis que en l'indústria. Aquelles dones que rebien una remuneració salarial més baixa eren aquelles que ocupaven llocs de treball com ara el de dependenta de comerç, mentre que les que patien menys discriminació eren aquelles que es dedicaven al sector públic.

13. Dona en l'actualitat

La situació que viu actualment la dona és el resultat de la lluita al llarg de la història i de les nombroses transformacions que ha patit la societat. Una de les transformacions que va fer possible la situació en la qual vivim és el procés d'industrialització. Encara que l'evolució de la dona dins del món del treball cal relacionar-la amb altres vessants com per exemple: factors demogràfics, socials, familiars, econòmics, ideològics i educatius.

La incorporació al món laboral i l'augment del sexe femení en aquest món va provocar nombrosos canvis en la societat respecte la visió a la població

femenina. Per altre banda, un altra canvi que cal destacar al llarg de la història és la incorporació de les dones casades al treball.

Pel que fa als sectors econòmics també han patit grans transformacions al llarg de la història que han donat lloc a la societat actual. Per una banda l'activitat dins el sector primari, sobretot pel que fa referent a l'agricultura, ha patit una davallada en la seva activitat. Altres sectors com ara la indústria o el servei domèstic també han patit un declivi important encara que la seva activitat no s'ha vist tan reduïda com la del sector primari. Tota aquesta activitat ha estat concentrada en el sector dels serveis que ha anat agrupant bona part de la població activa.

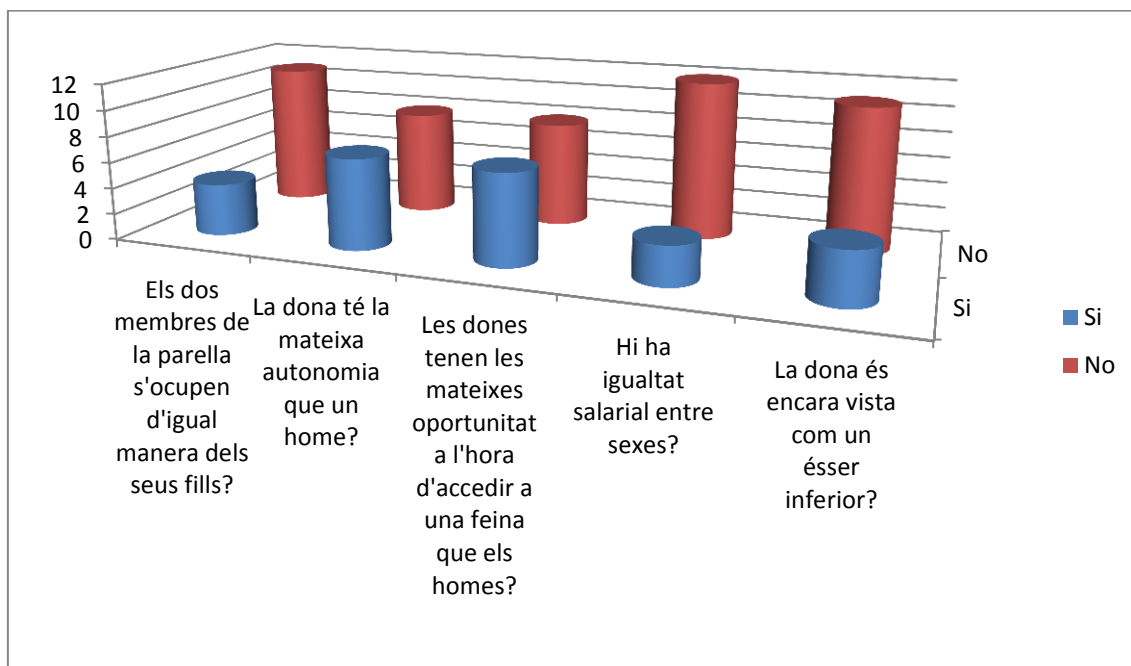
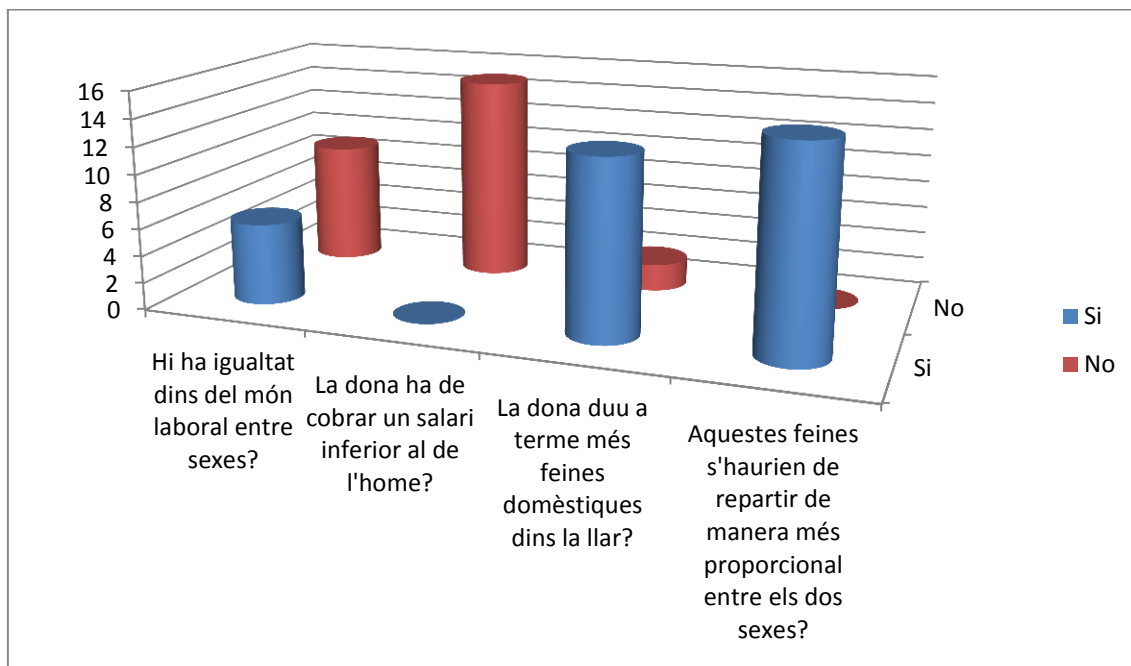
Dins de l'àmbit de l'ensenyament, la millora en nivell d'estudis adquirit per la dona és remarcable. Això ha afavorit a que la dona pugui accedir a càrrecs de més prestigi, així com responsabilitat i millor qualificació que té com a conseqüent salaris més elevats.

Malgrat totes aquestes transformacions que ha millorat la situació de la dona tan dins del món laboral com la visió que es té d'ella dins la societat, en l'actualitat encara perduren factors discriminatoris contra el sexe femení com ara, l'atenció familiar, la segregació dins d'alguns sectors, la discriminació i igualtat salarial que en algunes feines encara perdura. Aquesta discriminació que ha arribat fins els nostres dies fa que la lluita per eradicar-la per complet encara perduri en la nostra societat, reclamant d'aquesta manera aspectes com poden ser la igualtat d'oportunitats o la igualtat salarial.

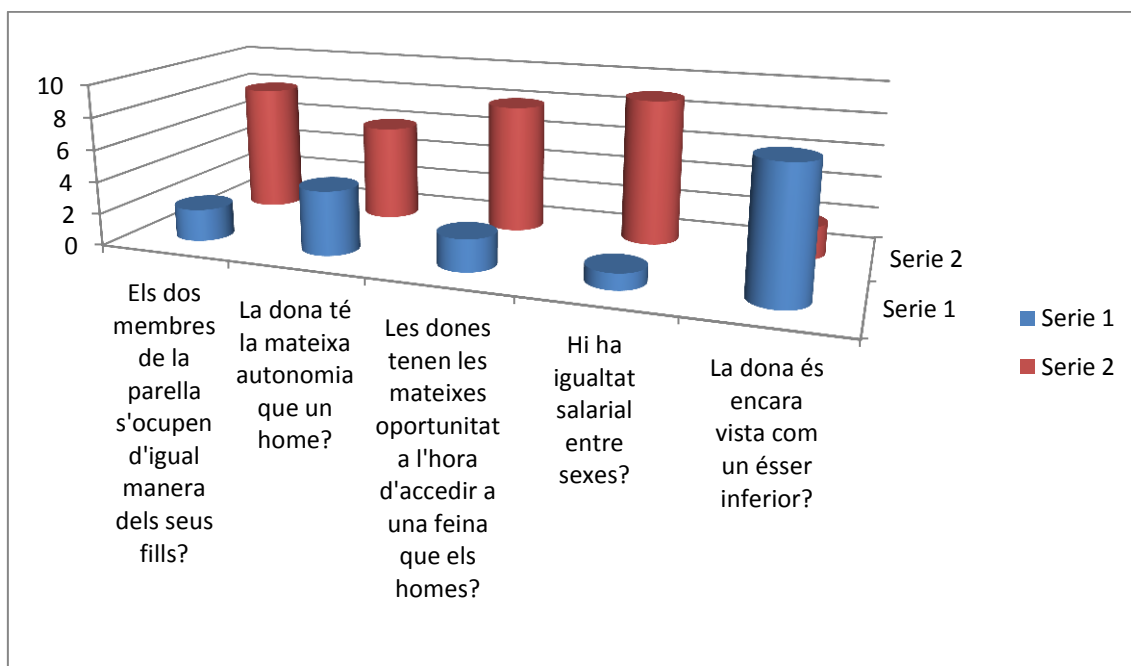
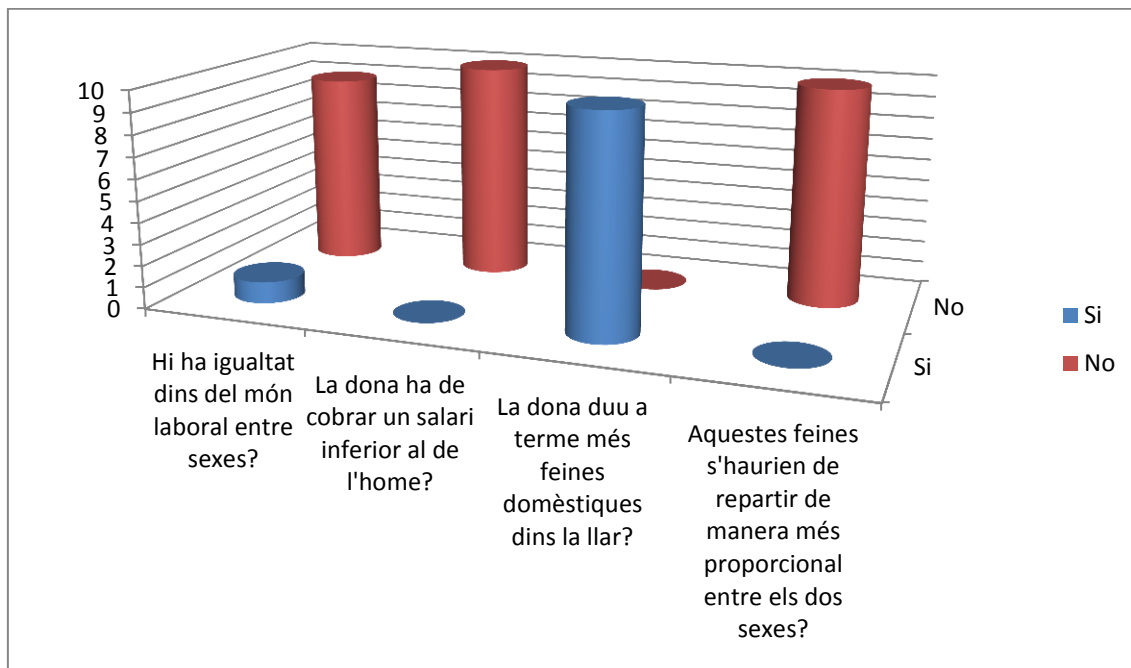
Enquestes

14. ENQUESTES DONES AL MÓN ACTUAL

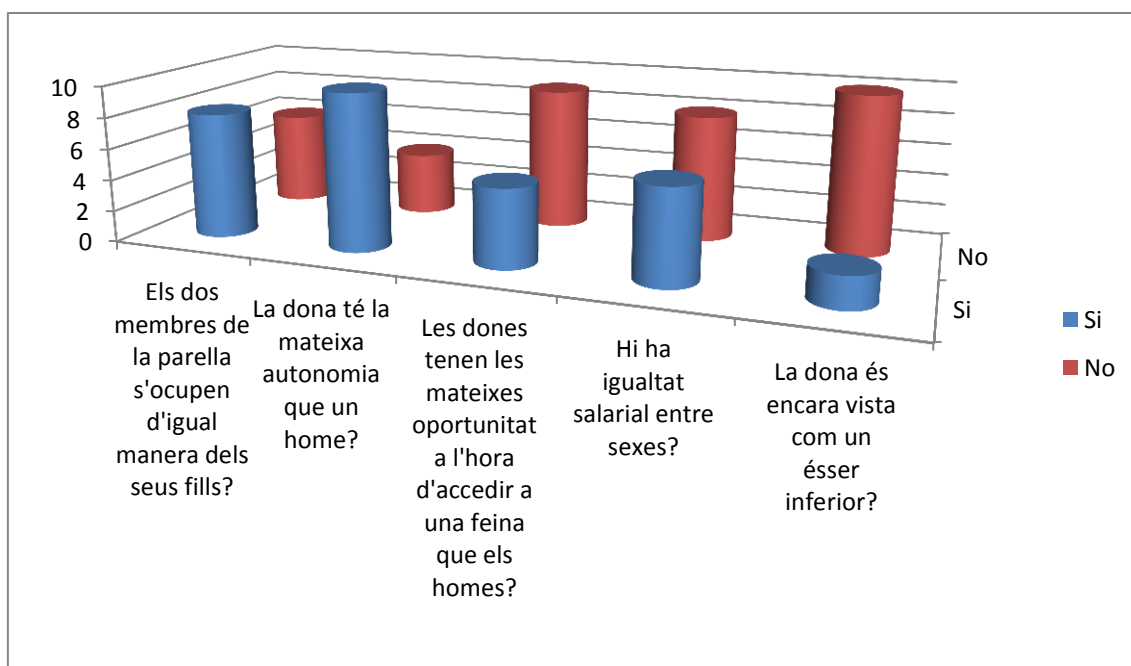
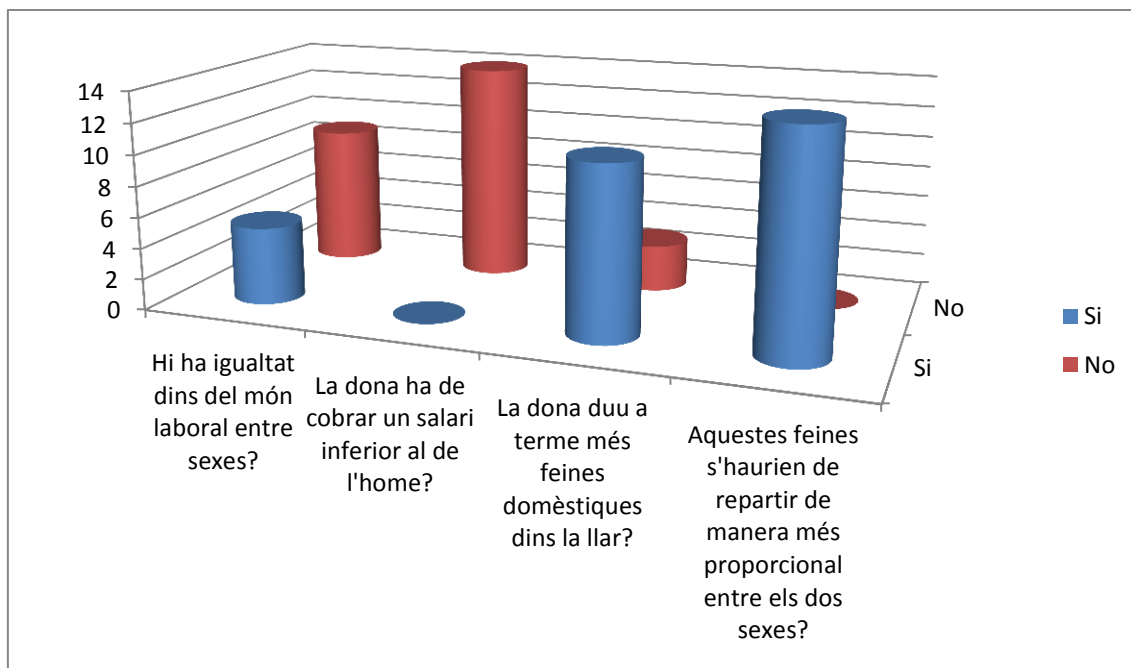
- Gràfics que mostren l'opinió de dones entre 16 i 45 anys:

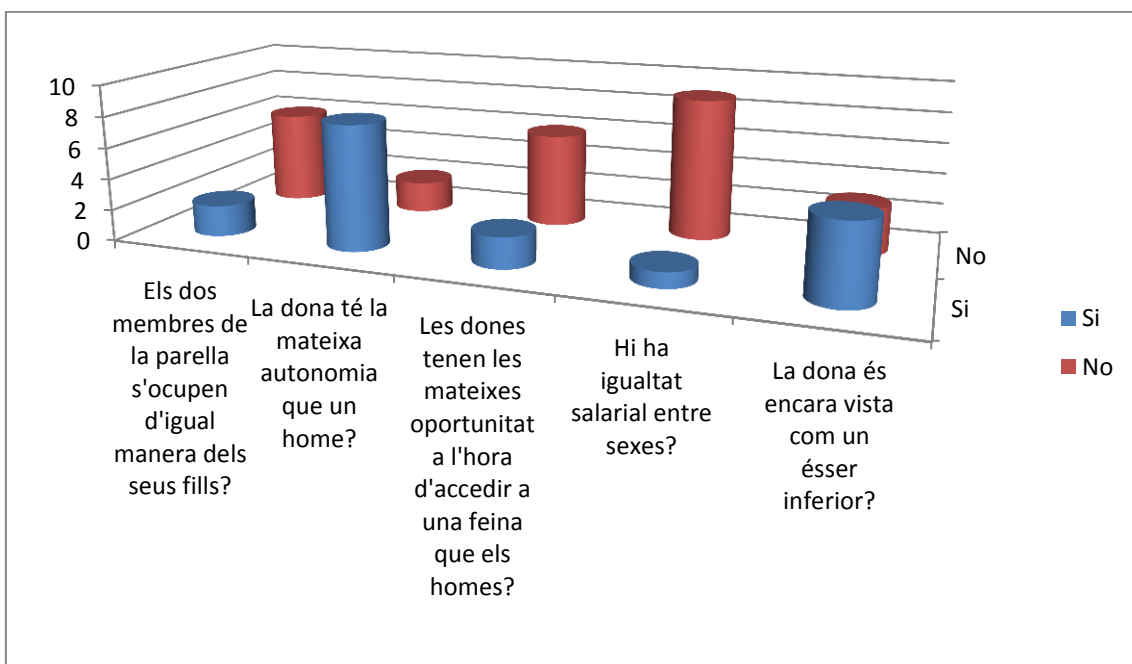
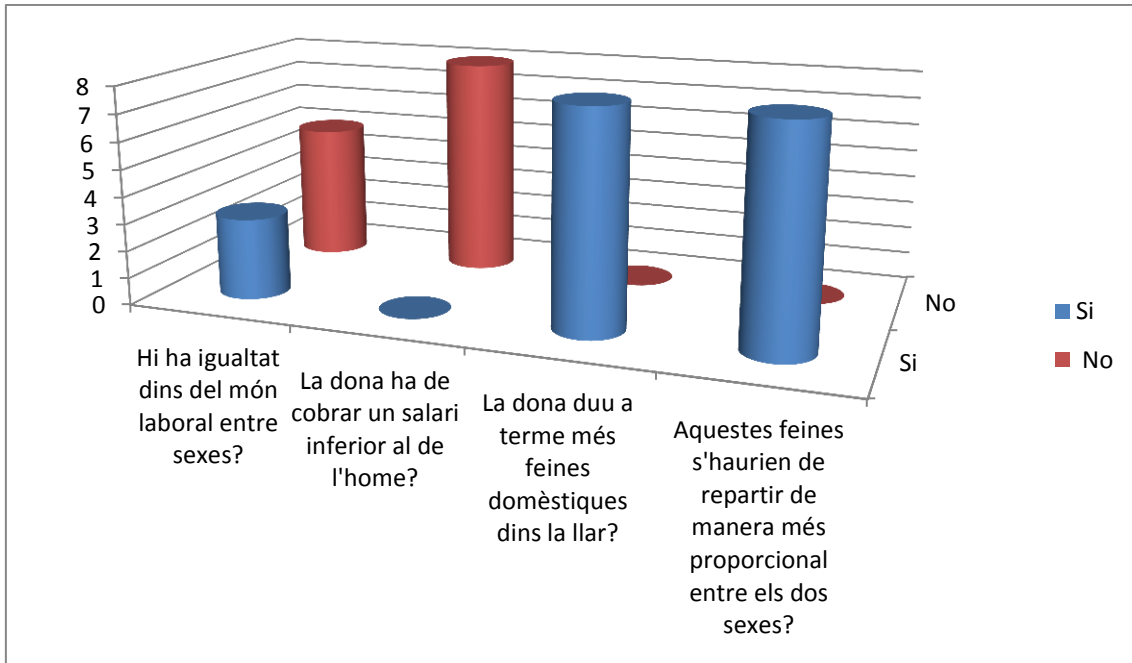
- Gràfics que mostren l'opinió de dones entre 46 i 70 anys:

- Gràfics que mostres l'opinió d'homes entre 16 i 45 anys:

- Gràfics que mostren l'opinió d'homes entre 46 i 70 anys:

A continuació, comentaré els resultats de les enquestes obtingudes a partir dels gràfics elaborats.

Dins del sector de dones entre 16 i 45 anys podem observar que consideren que no hi ha igualtat dins del món laboral entre els dos sexes. Aquesta mateixa resposta he obtingut dins del grup de dones que tenen entre 46 i 70 que també opinen que no existeix aquesta igualtat dins del món laboral en l'actualitat. Amb una majoria absoluta dels enquestats, tant homes com dones, consideren que la dona no ha de cobrar un salari inferior al de l'home només pel simple fet de pertànyer al sexe femení, sinó que hi hauria d'existir una igualtat salarial entre els dos sexes. Pel que fa l'àmbit domèstic les dones d'entre 15 i 45 anys consideren que la dona duu a terme més Feines domèstiques dins la llar, pregunta amb la qual tornen a coincidir amb l'altre segmentació per edat que he fet dins del sexe femení que també considera que la dona duu a terme un nombre major de Feines domèstiques dins la llar. Amb una majoria absoluta també, tant d'homes com de dones, consideren que aquestes feines s'haurien de repartir de manera més proporcional entre els dos sexes, i no que, únicament sigui la dona l'encarregada d'ocupar-se d'aquestes feines extra-laborals. Tant el sector de dones entre 16 i 45 anys com les dones de 46 a 70 anys consideren que els dos membres de la parella no s'ocupen d'igual manera dels seus fills, a més quan duia a terme les enquestes mai remarcant que normalment és la dona qui s'ocupa més dels seus fills. A la pregunta on es formula si la dona té la mateixa autonomia que un home podem observar unes respostes més igualades tot i que guanya el no, per sobre del sí. Mentre que en les dones d'entre 46 i 70 anys el no guanya per una diferència més gran. Aquesta mateixa situació es repeteix en la pregunta que ens planteja si les dones tenen les mateixes oportunitats a l'hora d'accedir a una feina que els homes on podem observar que en el sector de dones més joves trobem un cert debat on guanya el no per la mínima, mentre que aquesta situació canvia considerablement en el sector de més avançada edat on el no guanya per un interval més elevat. Els dos sectors de dones coincideixen en el fet que no hi ha igualtat salarial entre els dos sexes actualment, d'igual manera que ha

succèit al llarg de la història. Hi ha una diferència molt elevada entre el nombre de dones que han considerat que aquesta igualtat existeix i les que no.

En la última pregunta trobem una gran diferència entre els dos sectors d'edats entrevistats. Mentre que les generacions més joves consideren que la dona avui en dia ja no és vista com un ésser inferior a l'home les dones entre 46 i 70 anys consideren que és el contrari, és a dir, que actualment el sexe femení encara és considerat inferior al masculí.

Per comentar les enquestes dins del sector masculí, també les he dividit en dos sectors d'edat: un comprès per homes d'entre 16 a 45 anys i l'altre per homes de 46 a 70 anys. A continuació procediré a comentar els resultats obtinguts:

Pel que la pregunta que planteja si hi ha una igualtat en l'actualitat dins del món laboral entre els dos sexes, podem observar que els dos segments per edats dins del sector masculí consideren que no existeix aquesta hipotètica igualtat. També coincideixes amb el fet que la dona no hauria de cobrar un salari menor al de l'home només per pertànyer al sexe femení. Els dos segments d'edat coincideixen també en el fet que les dones duen a terme més feines domèstiques dins la llar, malgrat això, dins dels homes d'entre 46 i 70 anys trobem una majoria absoluta que afirma que el sexe femení treballa més dins l'àmbit domèstic. Tots els homes coincideixen per majoria absoluta en el fet que aquestes feines s'haurien de repartir de manera més proporcional entre els dos sexes. En la següent pregunta trobem un canvi d'opinió entre els dos sectors. Mentre que els homes d'entre 16 i 45 anys opinen que els dos membres de la parella s'ocupen d'igual manera dels seus fills, els homes d'entre 46 i 70 anys afirmen el contrari, és a dir, no existeix una igualtat entre els dos sexes a l'hora d'ocupar-se dels fills. Pel que fa la pregunta que qüestiona si la dona té la mateixa autonomia que un home, tots ells afirmen que si existeix aquesta autonomia del sexe femení que s'iguali a la del sexe masculí. Quan he preguntat per la igualtat salarial entre els dos sexes he pogut observar que malgrat que els dos grups d'edat opinen que no hi ha igualtat salarial entre home i dona, dins de la generacions més joves els resultats són més ajuntats mentre que en les generacions d'homes més avançades trobem una gran diferència molt elevada entre els homes que opinen que no i els que opinen el

contrari. En la següent pregunta tornen a trobar diferències en l'opinió dels dos sectors: mentre que els homes d'entre 16 i 45 opinen que la dona ja no és vista com un ésser inferior a l'home, la resta d'home opina que malauradament la dona encara és vista com un ésser inferior.

Per últim faré una comparació entre les opinions dels dos sexes sense tenir en compte intervals d'edats:

En los sexes coincideixen en opinió en gairebé totes les preguntes menys les aquestes que exposaré a continuació:

En la pregunta que planteja si la dona té la mateixa autonomia que els homes observem dissidències d'opinió entre els dos sexes, mentre que la majoria de dones considera que no tenen la mateixa autonomia que el sexe contrari, els homes opinen que això no és veritat i que la dona comparteix amb la mateixa autonomia que un home.

Finalment, en la pregunta que qüestiona si la dona encara és vista com un ésser inferior a l'home trobem que les generacions més joves tant d'homes com de dones consideren que el sexe femení ja no és vist com un ésser inferior al home, mentre que contràriament, les generacions d'una edat més avançada, tant de dones com d'homes, jutgen que les dones encara, avui en dia, són vistes com un ésser inferior al home.

15. Entrevistes dones

Mercè Grau: La Mercè Grau és una àvia de vuitanta-dos anys que actualment resideix a la residència Sant Bonifaci de Piera.

Aspectes laborals

Pel que fa els aspectes laborals, la primera feina que va tenir va ser realitzant feines de neteja a casa d'altres persones del poble. Un cop més gran i ja per la resta de la seva vida laboral va començar a treballar en una fàbrica de camises situada a Hostalet de Pierola. Es dedicava a cosir les camises a màquina, juntament amb altres treballadores dones i només dos o tres homes. El negoci

pertanyia a un cap completament allunyat de l'entorn laboral de la Mercè, per tant, no seguia el negoci familiar. El cap de setmana treballava a un bar que tenien als baixos de casa seva, que pertanyia a la pròpia casa, ajudada pels seus fills. Pel que fa la fàbrica, els primers anys no va estar assegurada laboralment però finalment al transcorre els anys i fer-se fixe a l'empresa va ser assegurada laboralment, juntament amb les altres dones que duien la mateixa quantitat de temps d'ella treballant a la fàbrica. Encara que hi havia pocs homes treballant a la fàbrica, els seu sou era una mica superior al de totes les dones que també treballaven.

Pel que fa la jornada laboral, treballaven vuit hores fixes diàries, però no els importava quedar-se a acabar la feina si aquesta no s'havia pogut acabar durant la jornada, per tant, aquestes vuit hores es podien convertir en 9 hores o més depenent el dia i la quantitat de feina que s'havia de realitzar.

Llar i família

La Mercè duia a terme gairebé totes les feines domèstiques a casa, sobretot les que fan referència a la cuina i la cuida dels fills, que segons la mentalitat de la època eren les que més s'atribuïen a les dones de l'època.

La Mercè estava casada des de els 21 anys amb el seu marit, Bienvenido. Encara que la majoria de feines domèstiques les duia a terme ella sola, si que es veritat que una vegada el seu marit tornava a treballar de les vinyes, l'ajudava en alguna tasca, encara que era com una cosa bastant extraordinària. Per tant, en aquest cas, la Mercè duia a terme més feines domèstiques que el seu marit.

Només un any després d'haver-se casat, amb 22 anys, la Mercè va tenir dos fills bessons, i després un altre fill, tots barons. Durant la seva jornada laboral la mare de la Mercè, que vivia a casa amb ells, s'ocupava dels nens, mentre que un cop acabada la seva jornada ella es dedicava a cuidar d'ells, ajudada de totes maneres de la seva mare.

Formació

La Mercè no va acudir a l' escola, com el concepte que actualment coneixem, sinó que va rebre classes d' una dona que no era estrictament professora, encara que, els hi ensenyava coneixements generals i molt bàsics sobre diferents matèries, encara que principalment els hi ensenyava a cosir i una espècie de preparació per a ser el que es considerava "una bona dona". Va acudir als serveis d' aquesta dona fins als dotze anys, sense cap mena de problema per tal d' accedir a aquest tipus d' educació.

Aspiracions

La Mercè s' adheria perfectament a la mentalitat de l' època, com a aspiracions només pensava a tirar endavant amb allò que podia, sense pensar en cap mena de realització laboral que li fes especial il·lusió, sinó simplement, trobar una feina que els permetés a ella i a la seva família tirar endavant, per aquest motiu, la seva primera feina com he mencionat anteriorment, va ser realitzar feines de neteja a casa d' altres persones per tal de treure diners per poder tirar endavant.

Guerra Civil

La Guerra Civil va ser el motiu principal pel qual va deixar d' anar a l' escola i on van començar tots els problemes per tal d' accedir-hi, que era molt difícil, per una part a causa de la falta de mestres. Va ser a partir de la Guerra Civil quan va començar a treballar, per tal de tirar endavant.

Home

La Mercè no se sentia sotmesa al seu marit, encara que totes les accions importants que duia a terme li consultava, com solien fer totes les dones de l' època. Consultar les accions importants no ho considerava una forma d' estar sotmesa al seu marit sinó que ho veia com una cosa completament normal. Aquestes qüestions no suposaven cap esforç per la Mercè ja que estava enamorada del seu marit, per tant, no s' havia casat amb ell per conveniència. En el seu cas, la Mercè va conèixer el seu marit en el cafè del poble, on es van enamorar. En cap moment va pensar en divorciar-se del seu marit, encara que

ell, es va morir molt jove, amb quaranta-tres anys d' un càncer de pulmó. Malgrat això, la Mercè declara que no existien molts casos de divorci al poble.

Oci

Per tal de divertir-se la Mercè anava a ballar amb els joves del poble o a passar la tarda amb els amics, sobretot quan s' acostava la festa major del poble o les festes del barri. Sortien al carrer a celebrar tot aquests tipus de festa, que era la major forma de divertir-se de l' època. Els homes juntament amb les dones també anaven a ballar, que era l' activitat principal per divertir-se on, alhora, era on es coneixien la majoria de les parelles. Malgrat aquestes estonetes d' oci, no tenien gaire temps lliure, ja que sempre havien de dur a terme alguna cosa com ara feines a casa, ajudar a la mare...

Pel que els viatges, no tenien la oportunitat de viatjar. El primer i únic viatge que va dur a terme la Mercè va ser com a lluna de mel, un cop casada amb el seu marit. El viatge va consistir en una estada de dos dies a Barcelona, ja que per raons econòmiques eren incapaços de realitzar un viatge més llunyà i de més durada.

Diners

Amb la seva feina cobrava un duro a la setmana, el qual era distribuït per la seva mare. No disposava de cap mena de comte bancari ja que no tenien diners per poder-hi dipositar. Tots els diners que entraven a la casa es dedicaven al consum dels aliments o altres productes bàsics per tal de passar la setmana. Per tant, els hi era impossible estalviar, segons declaracions de la Mercè *“encara gràcies que poguéssim menjar”*. Dedicaven els diners principalment a aliment com ara el pa, que ja s' enduia una bona quantitat dels diners que guanyaven.

Casa

La casa en la qual vivien era de lloguer i cada mes pagaven una quantitat de diners acordada amb el seu propietari, que eren els seus cosins. Un cop aquests es van morir, van deixar amb herència la casa a la Mercè i a la seva família, cosa que va permetre que la casa passés a formar part de la seva

propietat, juntament amb el saló de ball, el bar i la bodega adherides a la casa. La Mercè vivia a casa seva, amb el seu marit, els seus fills i la seva mare. Pel que fa el vehicle, no disposaven de cotxe, per una part, a causa de la despesa econòmica que això suposava i per altre ja que no marxaven mai del poble i per aquest motiu no era necessari.

Mari: La Mari és una dona de 58 anys, la jove de la Mercè Grau que actualment resideix a la vila de Piera amb el seu marit, el fill petit de la Mercè.

Aspectes laborals

Pel que fa referència a les qüestions laborals, val a dir que la Mari va treballar a la mateixa fàbrica tèxtil que la Mercè duent a terme la mateixa feina que ella, que era com ja he comentat a la seva entrevista corresponent, cosir. D' igual manera que la Mercè treballaven unes 8 hores al dia més extres en cas que no acabessin alguna peça. Val a dir que una vegada casada amb el fill de la Mercè va deixar la casa i es va dedicar completament a les feines de la llar. Comptava amb una assegurança laboral bastant àmplia encara que el seu sou era considerablement inferior al dels homes, segons afirma la entrevistada.

Llar i família

Com ja he comentat, una vegada casada va deixar la feina a la fàbrica tèxtil per dedicar-se completament a ser mestressa de casa. Dedicava tot el seu temps a dur a terme les feines domèstiques i a cuidar de les necessitats del seu marit un cop tornava de treballar. Segons el testimoni de la Mari, el seu marit l' ajuda en les feines domèstiques encara que considera completament normal que ella dugui a terme la majoria de les feines domèstiques quan ell es troba a la feina. Per tant, a casa dels conjugues, la Mari du a terme la majoria de les feines domèstiques.

La parella van tenir dos filles de ben joves. Un cop van tenir les noies la tasca de cuidar-les va ser la principal preocupació de la Mari, que al estar tot el dia a casa tenia el temps necessari per dedicar a les seves filles, per tant, mai van necessitar a ningú que les cuidés. Les dues filles van disposar d' una bona

educació a l' Escola Acadèmia Apiària de petites, i van poder dur a terme estudis secundaris i universitaris posteriorment.

Formació

La Mari no compta d' una formació destacable, simplement acudia a una escola simple de monges on els hi ensenyaven a llegir a escriure i a dur a terme algunes feines bàsiques de la casa. Va acudir-hi fins els 14 anys, a partir del moment que va començar a treballar a la fàbrica tèxtil. Tot i aquesta formació aparentment limitada no va tenir cap mena de problemes per acudir a l' escola.

Aspiracions

El somni de la Mari, sempre havia estat ser ballarina professional, per això cada diumenge acudia al ball del poble, on precisament va conèixer el seu actual marit, que la va treure a ballar. Des de ben petita aquest somni es va veure frustrat a causa de les limitacions econòmiques de la família i la pressió familiar de la seva família, que esperaven d' ella un futur "normal i adequat" per ella, segons la mentalitat de la època, que consistia en casar-se i formar una família. Per tant, a mesura que avançava en edat va anar oblidant aquest somni que va passar a ser un record més de la seva infància i adolescència. Segons la Mari encara s' emociona en veure les ballarines professionals en programes de ball que veu per la televisió.

Guerra Civil

La Mari no va ser testimoni de la Guerra Civil ja que encara no havia nascut.

Home

Degut per una part també al pensament actual, la Mari no es sent sotmesa al seu marit, ni si ha sentit mai, sinó que considera que no són un "ell i un jo" sinó un "nosaltres". Segons la entrevistada segueix enamorada d' ell com el primer dia i no es penedeix de cap moment compartit al seu costat.

Durant la seva joventut no li demanava mai permís al seu marit per dur a terme les accions que desitjava realitzar ja que la majoria d' activitats les desenvolupaven junts com ara sortir, passar-s'ho bé, anar al cinema (cosa que

feien molt de tant en tant i de forma excepcional), sortir a ballar etc. Actualment, la cosa ha canviat, igual que la mentalitat de les dones actualment, ara ja no realitzen absolutament totes les activitats junts i ella entra i surt de casa quan vol, sola o acompanyada, sense necessitat de consultar res. La Mari afirma que es va casar amb el seu marit, per amor, i que van estar junts 4 anys abans de casar-se. Segons ella mai havia pensat en el divorci, com a tal, encara que declara que com a totes les parelles sempre hi hagut algunes discussions per res a destacar o prou important per trencar un matrimoni, que segons sembla, era i és completament sòlid.

Oci

Per divertir-se anava a ballar cada diumenge al Foment de Piera, on realitzaven balls per a gent jove. Cada dilluns acudia a una de les poques cases del poble, d'una família que coneixia, que disposava de televisió on veia un programa de dibuixos animats que emetien per Televisió Espanyola. Una vegada casada, assistia al cinema amb el seu marit de forma esporàdica, sortien a passejar o passaven la tarda amb la família jugant a cartes o altres jocs de taula. Sempre intentaven dur a terme activitats que no suposessin una gran despesa econòmica ja que la seva economia no els permetia gaires capricis. Segons afirma els homes, duïen a terme gairebé les mateixes activitats que les dones, ja que normalment, anaven amb parella.

La Mari tenia molt temps lliure quan va deixar la feina a la fàbrica, encara que, l'omplia duent a terme les feines domèstiques o cuidant dels fills. Per tant, tot aquest temps l'ocupava treballant a casa. El primer viatge que va dur a terme va ser la lluna de mel amb el seu marit. La destinació va ser un viatge amb cotxe fins a Madrid on van tenir la oportunitat de passar-hi dos dies. La Mari recorda amb molt d'esforç els anys que van haver d'estalviar per tal de dur a terme el seu primer viatge. Va ser un recorregut amb cotxe fins a Madrid on van passar la nit en un hostel del centre. Molt més endavant, van tenir la oportunitat de dur a terme més viatges sense tan inconvenient degut a la millora econòmica que va experimentar la família juntament amb la puixança econòmica del país.

Diners

La Mari divideix aquest tema en varies etapes. Durant la seva infantesa, quan rebia rarament alguna recompensa econòmica, la seva mare es feia càrrec de guardar-li i administrar-li els diners o fins i tot si els necessitaven se'ls quedava ella mateixa. Una vegada es va casar compartia els diners amb el seu marit, amb el qual va obrir un compte bancari conjunt. A més actualment, ella disposa d' un compte bancari per ella sola, on diposita alguns diners que ha pogut estalviar. La família sempre havia intentat anar estalviant per tal de poder realitzar algun petit viatge o sortida amb les seves filles i poder gaudir d' una agradable reunió familiar.

Durant els primers anys de casada, van dedicar principalment els diners a la casa i a l' alimentació, després van començar a destinar-los a altres activitats d' oci com ara el cinema o la realització d' algun viatge.

Possessions

Una vegada es va casar amb el seu marit van comprar una casa per ells dos on van formar-hi la seva família i on actualment resideixen. Durant l' any abans de casar-se la Mari es va instal·lar a casa del seu marit, tot i que això no va fer gaire gràcia als seus pares. Fins que no van tenir la segona filla no es van poder permetre el luxe de comprar-se un cotxe que era molt car per la època, encara que ella mai s' ha tret el carnet de conduir.

Cristina Huelva: És una noia de 28 anys que actualment resideix a la vila de Piera, amb la seva parella encara que ha estat un any a Canadà per motius d' estudis.

Aspectes laborals

La Cristina es va incorporar al món laboral amb només 16, els permisos per la legislatura vigent amb una primera feina com a cambrera del restaurant de bodes Mas Vivencs situat a la Pobla de Claramunt. Aquesta primera feina contava de dos tipologies: la primera era constituïda per una jornada laboral de 8 hores (l' anomenada barra curta) o la segona opció constituïa una jornada de 13 hores (l' anomenada barra llarga). Aquesta feina, només de cap de setmana

ja que les bodes es realitzaven divendres, dissabtes i diumenges li permetia poder-se combinar la feina amb els estudis i així poder realitzar ambdues tasques. A més va tenir la oportunitat de realitzar aquesta feina amb el seu grup d' amigues cosa que va afavorir el seu íntegrament a la feina i per altre banda el seu ben estar. Un cop va acabar els estudis universitaris a la Pompeu Fabra (administració i direcció d' empreses i economia) va deixar la feina per dedicar-se a gestionar els comptes de la empresa Junyent situada a Piera, fins a dia d' avui. A seva jornada laboral consta de 8 hores més les possibles hores extres que vulgui realitzar voluntàriament amb la seva remuneració salarial corresponent a les hores de més treballades. Per tant, la Cristina en cap moment de la seva vida s' ha dedicat a seguir el negoci familiar, encara que declara que els seus pares tenen una petita botiga tèxtil a Igualada. Per suposat que la Cristina conte amb un contracte perfectament legal, cosa que inclou una assegurança laboral. A més cal destacar que a la seva empresa no pateix cap tipus de discriminació per ser de sexe femení, és més, a la seva empresa hi ha una autèntica igualtat pel que es refereix al sexe.

Llar i família

La Cristina viu en un pis hipotecat amb la seva parella, des de fa quatre anys. Pel que fa a les feines domèstiques les duen a terme conjuntament, evitant així qualsevol tipus d' injustícia i repartint-se el temps. Per tant, a casa també es troba amb un ambient igualitària, com passa amb la majoria de dones actualment. La Cristina i la seva parella encara no tenen fills, encara que, afirma amb total seguretat que quan tinguin criatures els dos membres de la parella tindran cura de manera igualitària, sense tenir en comte els factors que poden condicionar això (feina, temps...), aconseguint d' aquesta manera dedicar una quantitat de temps més o menys igualitària al fill.

Formació

La Cristina va estudiar durant a l' Acadèmia E.A.Apiària on va realitzar l' educació infantil, la primària i la secundària. Un cop acabada l' ensenyança obligatòria va decidir dur a terme el batxillerat social al Col·legi Monalco d' Igualada on anteriorment realitzaven ensenyament post-obligatori. Finalment va prendre la decisió d' estudiar Administració i Direcció d' empreses i economia a

la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. No va tenir cap mena de problema per accedir als estudis que va voler, tant a nivell de primària i secundària com als estudis post-obligatoris.

Aspiracions

Las aspiracions principals de la Cristina a nivell professional eren tenir l' oportunitat d' accedir a una carrera i poder-se treure en títol desitjat. Després de molt esforç va poder aconseguir-ho i d' aquesta manera obtenir una feina digna amb la qual es sent realitzada com a persona. També ha volgut remarcar però, que la aspiració més important a nivell personal és ser feliç. De moment, afirma que totes les aspiracions principals de la seva s' han anat complint dia a dia però que malgrat tot cada dia que passa es marca nos propòsits que aconseguir durant la vida, ja que segons el seu parer, cada etapa en la vida d' una persona està marcada per aspiracions diverses.

Home

En el seu cas, la Cristina no se sent sotmesa en cap sentit a la seva parella. Ella mateixa afirma que si en algun moment de la seva relació sentís aquesta situació no dubtaria en deixar-ho ja que la seva llibertat i el seu ben estar estan per damunt de tot. Pensa que cap home té el dret de controlar a una dona, només per qüestions de sexe. Per tant, amb aquestes explicacions queda completament clar que no li ha de demanar permís a la seva parella per realitzar qualsevol tipus d' acció, com pot ser per exemple, sortir amb les seves amigues a donar una volta. La Cristina va conèixer la seva parella al restaurant Mas Vivencs on treballava, en una boda. Van passar a ser amics i poc després es van enamorar. Declara que encara que han passat els seus moments de crisi mai ha pensat en deixar la relació.

Oci

Des de ben petita han estat al seu abast qualsevol tipus d' activitats lúdiques per divertir-se. Actualment es dedica principalment a sortir amb la seva parella i als seus amics a llocs diversos, com per exemple el cinema, a discoteques o realitzar sopars a Barcelona, amb els seus pares etc. Segons la Cristina, mai ha viscut cap situació en la que hi hagin hagut entreteniments a l' abast dels

homes, els quals les dones no haguessin pogut accedir-hi. Un cop acabada la jornada laboral, la Cristina té la resta del dia lliure. Hores que dedica a gaudir de la seva parella i amics realitzant les diverses activitats lúdiques esmentades anteriorment o per altre banda, a realitzar les feines domèstiques que li pertocuen. Ella i la seva parella han tingut l' oportunitat de conèixer món, ja que els dos conten amb una remuneració econòmica que els hi permet poder-ho fer. De més jove també va realitzar diversos viatges amb l' institut o amb els amics. Afirmar que mai ha tingut cap mena d' inconvenient per viatjar, tant pel que fa la documentació com la quantitat econòmica necessària.

Diners

Des de que conte amb una feina pròpia que la Cristina s' administrava ella mateixa els diners a partir d' una conta bancària al seu nom que va crear i que, per suposat, anava a nom seu. Sempre procura estalviar els diners que pot, per tal de donar-se petits capricis, com pot ser un sopar romàntic, una joia, una sortida o fins i tot un viatge. La major part dels diners els dedica a la hipoteca i a la llar, encara que, també els dedica a divertir-se.

Possessions

La Cristina, com ha he esmentat anteriorment, viu a la seva parella amb un pis propi encara que hipotecat. Vivia amb la seva família fins els vint-i-dos anys quan es va independitzar i va passar a viure en el pis en el qual resideix actualment amb la seva parella. Quan va tenir divuit anys es va treure el carnet de cotxe, element segons afirma, necessari completament per tal de poder desplaçar-se sobretot en la època en la qual havia d' acudir dia sí dia també a Barcelona per tal de realitzar els seus estudis universitaris.

Anna Beltran: L' Anna Beltran és una adolescent de 17 anys, que actualment resideix amb els seus pares a la vila de Piera i estudia a l' IES Guinovarda el batxillerat Humanístic.

Aspectes laborals

Pel que els aspectes laborals, l' Anna ha realitzat al llarg de la seva vida pràctiques i una feina pròpiament dita. En primer lloc, va realitzar un seguit de pràctiques a la guarderia de la seva mare quan només tenia 14 anys, ajudant amb els nens en tasques com per exemple canviar bolquers, ajudar a ficar-los al llit, donar-los el menjar o simplement jugar i entretenir-los. Per aquestes pràctiques va rebre una recompensa econòmica d' uns 5 euros al mes, que va resultar més com a premi per obsequiar el seu esforç que el que es coneix com un sou. Aquesta tasca la realitzava cada mati de dilluns a divendres durant dos hores pels matins. En aquest cas es pot considerar que seguia el negoci familiar, encara que només es tracti de pràctiques i tenint en compte que l' Anna no es vol dedicar a ser professora de guarderia simplement ho feia sense ànim de lucre, perquè la seva passió són els nens i així ajudava a la seva mare.

Pel que la seva segona feina es tracta de classes particulars a una nena de 9 anys. Durant dos dies a la setmana en un període de dos hores cada un dels dies duen a terme els deures i resolien els dubtes que a la nena li sorgien a l' escola. Aquesta feina va ser duta a terme per l' Anna al llarg del curs 2011-2012 i ha seguit amb el reforç que duia a terme amb la seva alumne durant el mes de juliol, fent així una espècie de cursets d' estiu. Per la feina realitzada va obtenir una recompensa econòmica d' uns 70 euros per setmana treballada.

Com es evident, com són feines exclusives per adolescents no disposava d' un contracte laboral previ i això provocava que una possible assegurança laboral fos inexistent.

Llar i família

L' Anna es reparteix les feines domèstiques amb la seva família. Aquest estiu, per exemple, duia a terme el dinar cada dia per tal que, quan arribes la seva mare de la feina ja no hagués de fer-ho ella. També fa altres feines domèstiques com ara fregar, escombrar o treure la pols d' aquesta manera ajuda als seus pares.

Durant l' hivern, quan assisteix a les classes, intenta centrar-se més en els seus estudis, encara que també ajuda a la seva família amb les feines de la casa.

Formació

L' Anna s' ha tret l' ensenyament secundària obligatori a l' Acadèmia E.A.Apiària (1998-2011). Actualment està estudiant el batxillerat Humanístic a l' Institut Guinovarda ja que vol estudiar Filosofia Anglesa a la Universitat de Barcelona.

No va tenir cap dificultat en acudir a l' escola ja que actualment l' ensenyança és obligatòria fins els setze anys. Encara que, actualment, en el període de crisis en el qual està immers Espanya, les matrícules a les universitats han experimentat greus pujades i els estudiants tenen moltes dificultats per poder accedir a una plaça d' Universitat

Aspiracions

L' Anna ha afirmat que té com aspiracions el desig d' accedir a un lloc de treball digne, després de treure's la carrera de Filosofia anglesa. Té com objectiu anar a treballar o viure una temporada als països nòrdics o Anglaterra per acabar de definir la seva formació acadèmica i millorar els diversos idiomes que vol aprendre entre ells l' anglès, l' alemany i el finlandès. Actualment per això es centre en acabar segon de batxillerat que és l' objectiu més proper que se li presenta.

Oci

Per divertir-se realitza diferents activitats que són comunes a la seva edat com ara, anar al cine, passejar amb els amics o amb la seva parella, comprar roba etc. Activitats com ja he dit comunes en l' edat que es troba i que normalment estan a l' abast de tots els adolescents d' avui en dia. Actualment podem afirmar que no hi ha gairebé cap entreteniment que no estigui a l' abast dels dos sexes almenys de les activitats que solem realitzar els adolescents. L' Anna declara que no disposa de molt temps lliure ja que sempre l' ocupa duent a terme algun tipus d' activitat tant d' oci, com estudiar etc. El temps d' oci el

dedica a passar temps amb la seva parella, els seus amics o a diverses activitats lúdiques a més de fer esport o tocar la guitarra que és el seu hobby.

L' Anna declara que una de les seves passions es viatjar, encara que no ha pogut realitzar molts viatges fins el moment, en el futur té la intenció de viatjar per tot el món i establir el seu lloc de residència en diverses parts del món. El motiu pel qual no ha pogut viatjar freqüentment no fan referència al sexe sinó la situació econòmica en la que es troba i el mal moment que travessa l'estat Espanyol.

Diners

Actualment l' Anna distribueix els seus propis diners, de la manera que li sembla més adequada. Ni els seus pares, ni la seva parella la influeixen en aquest tema. Actualment encara no disposa d' un compte bancari però segons afirma quan tingui divuit anys n' obrirà un on dipositarà els seus diners i on li podran ingressar la remuneració salarial corresponent segons la seva feina. Encara que de manera moderada, l' Anna té l' oportunitat d' estalviar. De fet, porta dos anys recollint diners per pagar el viatge a Londres que realitzarà quan acabi segon de Batxillerat per tal d' ajudar a pagar-lo als seus pares. Dedicarà la major part dels diners a la roba i a realitzar activitats d' oci, a part d' aquesta part dels estalvis destinats al viatge de fi de curs.

Possessions

D' acord amb la seva edat l' Anna encara viu amb la seva família encara que afirma que quan comenci la universitat li agradaria llogar un pis compartit a Barcelona per tal de poder independitzar-se. Pel que fa el cotxe, encara no disposa de la majoria d' edat que li proporciona el dret de tenir cotxe, però també afirma la voluntat de treure's el carnet un cop compleixi els divuit anys.

16. Anàlisi de les entrevistes realitzades

Analitzant les entrevistes dutes a terme a dones de diferents generacions que habiten a la vila de Piera he pogut obtenir una sèrie de conclusions que exposaré a continuació, que reflecteixen de manera notòria els canvis que hi ha hagut al llarg de la història pel que l'evolució del sexe femení. Entre aquestes

conclusions puc observar sobretot diferències, encara que, també hi trobem alguna semblança que cal ressenyar.

Un dels aspectes en els quals trobem més canvis alhora que més diferències és en l'àmbit laboral. Pel que fa, les generacions d'una més avançada edat, trobem que es dedicaven a feines poc qualificades degut al seu baix nivell d'estudi, i això les perjudicava alhora de trobar una feina de major qualificació i que, per tant, les permetés obtenir una major remuneració salarial. Aquesta és una de les característiques que s'ha adjudicat al sexe femení al llarg de la història, és a dir, el baix nivell d'estudi degut per una part, a la dificultat de les dones d'accedir a l'educació, per una banda, i d'aconseguir un nivell d'estudis igualitari al dels homes. D'altra banda, ha tingut com a conseqüència els nombrosos problemes per tal d'accedir a una feina d'una determinada responsabilitat que els hi permetés cobrar sous més alts. Podem observar que a mesura que avancen els anys, en generacions posteriors les dones van obtenint un major grau d'estudis que els hi permet accedir més fàcilment a feines més qualificades que els hi proporcionaran una remuneració econòmica més elevada, com és el cas per exemple, de la Cristina Huelva, que va desenvolupar els seus estudis superiors a la Universitat Pompeu Fabra. Podem consolidar aquesta tendència d'augmentar cada cop més els estudis de la dona en l'Anna Beltran, estudiant de Batxillerat amb intenció d'entrar a la Universitat, que per tant, es prepara professionalment per tal d'accedir a una feina digna i qualificada. Això no passava en les generacions anteriors sobretot a la generació de la Mercè que havien de treballar del que podien per tal de tirar endavant a la família, sobretot en època de guerra, deixant així de banda i com a conseqüència d'aquesta entrada al món laboral també prematura, el nivell de formació. Pel que fa al fet de seguir el negoci familiar, cap de les dones entrevistades ha mostrat una tendència a continuar amb l'activitat laboral dels seus antecedents, per tant es pot dir, que cada una buscava l'activitat laboral que més se li esqueia. Aquí també, s'hi veu reflectida la necessitat d'aconseguir una feina per tal de tirar endavant la seva família, en el cas de les generacions més grans i per altre banda pel que fa les generacions més properes es veu la clara tendència d'escollir la professió per la qual les dones hi tenen una vocació i no, per tal de complaure la família o pel simple fet de

subsistir com passava anteriorment. Pel que fa el tipus de feina, en les diverses generacions podem observar també que en les adolescents es busquen sobretot feines que els puguin proporcionar una mínima quantitat de diners per tal de satisfer les seves necessitats sobretot pel que l'àmbit de l'oci, mentre que a mesura que avances en edat es busca una feina estable que proporcioni un sou digne mes a mes per tal de cobrir les necessitats més bàsiques de la independència.

Pel que fa l'assegurança laboral he comprovat que totes les dones entrevistades contaven amb una assegurança laboral, excepte de l'Anna, ja que no es tracta de feines pròpiament dites amb un contracte específic, sinó un tracte de paraula. Per tant, pel que fa les feines formalitzades i oficials, podem extreure la conclusió que en totes les generacions les dones contaven amb un contracte que legalitzava la seva feina realitzada i també una assegurança laboral que incloïa la Seguretat Social.

Un altre aspecte important, que cal ressenyar, és el fet que cap de les dones cobrava un sou inferior a la resta d'homes que treballaven amb elles. Això és un fet realment important ja que al llarg de la història les dones han patit una gran discriminació pel que fa la igualtat laboral i cal destacar que la desigualtat en la remuneració salarial és un dels aspectes pel qual s'han produït més revoltes. Cal mencionar també, que actualment encara trobem feines en les quals la dona rep un sou inferior al de l'home pel simple fet de pertànyer al sexe femení. Per tant, el fet que en aquests casos, sobretot en les generacions més antigues, les dones cobressin igual que els homes alhora de realitzar la mateixa tasca dins de la feina és un fet realment important i que demostra que en l'activitat laboral existia una igualtat entre els dos sexes.

Un altre aspecte, que ha portat molta cua en la lluita de les dones pel que fa la seva igualtat dins del món laboral és la duració de la seva jornada laboral. Si observem les entrevistes, podem comprovar que totes elles treballaven unes vuit hores més les possibles hores extres que voluntàriament realitzessin i que serien compensades amb la remuneració salarial corresponent a les hores treballades. Com he comentat, al llarg de la història les dones han lluitat per aconseguir una jornada laboral de vuit hores, en contraposició a les dotze

hores o més en las que treballaven durant la primera revolució industrial amb condicions realment pèssimes.

Hem comparat els aspectes de la dona en el món laboral, ara cal comparar i analitzar la dona dins de l'àmbit familiar pel que fa la llar i la família pròpiament dita.

Per norma general la dona segueix fent-se càrrec de la majoria de les tasques domèstiques tot hi que actualment aquest fet s' està reduint cada cop més, repartint-se les tasques dins de la llar entre els dos sexes, encara que, com ja he dit la dona segueix sent el sexe que més tasques realitza. Les feines domèstiques és un dels aspectes en els quals hi hagut una major evolució dins de la història de la dona i que es veu clarament reflectida en les entrevistes. Si observem la entrevista de la Mercè podrem comprovar que era ella qui duia a terme la majoria de les tasques domèstiques, i concretament la cuina i la cura dels fills, constituïen les tasques amb més rellevància. Per tant, en la Mercè veiem reflectida una de les característiques de la societat franquista en la qual la dona tenia cura dels fills i s' ocupava de la llar mentre que l' home era l'element principal que proporcionava la subsistència econòmica de la família. En un altre cas concret, el de la Mari, podem observar com ella, únicament mestressa de casa s'ocupava de totes les feines domèstiques i de satisfer les necessitats del seu marit. A més en el seu cas, cal destacar, la seva mentalitat al considerar com una cosa normal el fet que mentre el seu marit sigui el que treballi ella s'ha d'ocupar de les feines domèstiques. Aquesta mentalitat concorda perfectament amb la mentalitat predominant durant l'època franquista. A mesura que observem generacions més joves, com és el cas de la Cristina Huelva, una parella jove, trobem com els dos que treballen fora de casa es reparteixen les feines domèstiques per tal de facilitar la convivència i que no només la Cristina s' hagi d'ocupar de les tasques de la casa, a més de treballar en una feina extra-domèstica. Per tant, en les generacions més properes la mentalitat que la dona ha d'assumir totes o gairebé totes les feines domèstiques s' ha anat diluint poc a poc. Pel que fa l' Anna, podem observar també diferències notables amb el cas de la Mercè quan tenia la seva edat, ja que, malgrat que l' Anna ajuda quan pot als seus pares en les feines domèstiques s'ocupa majoritàriament dels seus estudis, i així d'aquesta manera

treballar-se un futur, mentre que per altre banda, la Mercè també dedicava la major part del seu temps a ajudar la seva mare amb les tasques pròpies de la casa, però a més a l'escola li ensenyaven a dur a terme correctament moltes d'aquestes feines. Avui dia aquest aspecte ha estat suprimit en el currículum escolar.

Totes les dones que formen les meves entrevistes compartien les feines domèstiques amb el seu marit, encara que, depenent de la generació aquestes feines eren més o menys. En el cas de la Cristina i la seva parella trobem un repartiment equivalent, mentre que en les generacions més grans trobem grans desigualtats comprovant com la esposa realitzava la major part de les feines domèstiques mentre que l'home s'encarregava de dur a terme poques tasques dins de la llar.

Pel que fa el matrimoni, tot hi que, totes les dones entrevistades compten amb parella estable, només les generacions també més avançades són matrimonis pròpiament dits, ja que en el cas de la Cristina Huelva i la seva parella, tot hi que conviuen junts no estan casats. Encara que el matrimoni actualment és una pràctica molt comuna, moltes de les actuals parelles conviuen i arriben a tenir fills sense casar-se, cosa que en èpoques anteriors estava molt mal vist per la societat.

Les dones d'una generació més avançada tenen fills al poc de casar-se, en canvi, ni la Cristina ni l'Anna, han arribat a donar llum a un nen. En les dones entrevistades que sí van donar llum a nens puc observar la disminució de la natalitat que s'ha produït al llarg de la història. Mentre que la Mercè va donar llum a tres fills, la Mari només va tenir dos fills. Aquesta reducció de la natalitat és deguda per una part, a la incorporació de la dona al mercat laboral, la seva major independència i l'establiment de l'Estat del ben estar que fa que cada cop la població es compongui per persones grans. Aquestes tres dones afirmen que eren elles les que tenien cura dels seus fills la majoria del temps, ja que els seus marits es dedicaven a treballar per tal de dur un sou a casa. Per exemple, la Mercè afirma que en la cura dels fills l'ajudava la seva mare, una altre dona, per tant puc observar que al llarg de la història la cura dels nens s'ha considerat una tasca atribuïda més a les dones que als homes, igual que les

tasques domèstiques. Encara que actualment aquest aspecte també està fent un gir, amb la concessió per una part, de la baixa paternal a més de la maternal un cop has tingut un nen. En tots els casos, el fill encara que fos de sexe femení ha acudit a l'escola sense problemes, independentment de l'ajuda que duia a terme a casa. Per tant, durant aquests últims anys l'accés a l'educació no ha suposat cap problema per les dones.

Referent a l'aspecte de l'educació trobem diferències destacables entre les generacions. Mentre que les generacions més antigues compten amb un nivell acadèmic més rudimentari, les noves generacions cada cop incorporen un nivell més elevat d'estudis per tal d'aconseguir un lloc de treball digne, que els hi proporcioni una remuneració laboral d'acord amb el seu nivell cognitiu. Per exemple la Mercè no va assistir a l'escola pròpiament dita, sinó que acudia als ensenyaments proporcionats per una dona que li ensenyava a ella i al conjunt de noies que també assistien a cosir, i a dur les tasques generals de la llar per tal de saber portar-la correctament en un futur. A més rebia coneixements bàsics i molt generals de llengua i matemàtiques. En el cas de la Mari, ja va anar a una escola pròpiament dita de monges on a més de les matèries bàsiques li ensenyaven a dur a terme algunes feines de la llar. Totes elles tenen una cosa en comú i és el fet que van abandonar els estudis obligatoris i es van dedicar a treballar i a dur les feines domèstiques mentre que la Cristina i l'Anna han assistit a l'escola obligatòria per a més, en el cas de la Cristina accedir a la Universitat i l'Anna està estudiant Batxillerat amb l'intenció també d'assistir a la Universitat, per tant, la mentalitat de la dona referent a l'estudi també ha canviat ja que actualment no s'abandonen els estudis un cop s'acaba l'ensenyament obligatòria sinó que existeix la voluntat de continuar estudiant. Encara que es tracta de tipus d'escoles diferents totes les dones entrevistades han assistit a escoles o en el cas a part de la Mercè, a una dona, que els hi ha proporcionat els nivells d'estudi corresponents respecte la mentalitat de l'època en la qual han viscut.

A nivell d'aspiracions en la vida, és on he pogut observar un major número de diferències pel que fa la mentalitat de cada generació. És lògic, dins de cada generació, s'espera i es té una visió diferent del personatge femení, per tant, és d'esperar que les aspiracions que cada una d'elles té o tenia a la vida

canviïn i siguin molt diferents entre elles. Concretant, es pot observar com en el cas de la dona és gran, la Mercè no contava amb aspiracions a nivell laboral, per exemple, ja que la seva única “aspiració” consistia en trobar una feina que li permetés tirar endavant i ajudar en la subsistència de la seva família quan convivia amb els seus pares i més tard en la subsistència dels seus fills. Per tant, dins del context de fam de la postguerra en el qual va viure quan era més jove va provocar un trencament de les seves possibles aspiracions pel que fa el món laboral, és a dir accedir a una formació de nivell més avançat que li permetés aconseguir feines d’ un major prestigi, que no fossin com per exemple, en el seu cas concret, la de dur a terme tasques de neteja en altres cases. Una altre aspiració truncada és el cas de la Mari, el somni de la qual consistia en ser ballarina professional, però a causa de la mentalitat de l’època va haver d’ abandonar el seu somni per tal de dedicar-se a buscar una feina normal que li permetés una seguretat econòmica. A més la pressió social de l’ època que no tenien una bona visió del somni de la Mari van provocar un abandonament definitiu de la recerca d’ aquest somni per la recerca, per altre banda, d’ una feina que li proporcionés aquesta seguretat econòmica, allunyada del món irregular de la faràndula. Si avancem cap a generacions més properes ens trobem amb el cas de la Cristina qui ha aconseguit la seva màxima aspiració a nivell laboral que s’ havia proposat, és a dir el títol universitari de la carrera desitjada. En la seva generació ja trobem una voluntat d’aconseguir les aspiracions que una mateixa es proposa, deixant de banda la pressió social. En el seu cas, ja ha aconseguit una formació a nivell superior que li permet obtenir un nivell de cultura més elevat. A més la Cristina introdueix el concepte de la felicitat, un aspecte que cap de les dones de generacions més avançades havia mencionat. Per tant, per ella la felicitat és la màxima aspiració a obtenir a la vida, un concepte completament abstracte que no va lligat amb vessants econòmiques. Val a dir, que la Cristina ha viscut en un moment econòmic pròsper on la gana mai ha estat un problema. Malgrat això, aquí podem observar un canvi dràstic en les aspiracions que regeixen els pensaments de cada generació. Si observem el cas de l’ Anna, veiem que torna a parlar del desig d’ aconseguir un nivell de formació superior, però a més introdueix un altre concepte nou com és el fet de viatjar i viure en diferents països fora d’ Espanya. Un altre concepte nou i completament impensable per

les generacions més grans és la possibilitat de marxar del país pel simple fet d' aconseguir un nivell d' estudis més elevat.

Un dels temes de més rellevància pels que la dona ha lluitat al llarg de la història és el fet d' alliberar-se de la submissió als seus marits. Passar de ser un ésser completament dependent a comptar amb una independència tant laboral com personal.

En les entrevistes realitzades no puc destacar cap cas de sotmetiment a l' home ni de dependència total, encara que, en les generacions més joves cal destacar-hi una major independència. En el cas de la Mercè, tot hi declarar que no existia una relació de dependència al matrimoni, li consultava totes les decisions importants que prenia, amb l' objectiu que ell li dones el vistiplau. Aquest mateix cas succeeix amb la Mari i la Montserrat. La Cristina ja per altre banda, afirma de manera contundent que si existís alguna mena de relació de sotmetiment en la seva relació no trigaria en trencar-la ja que la seva llibertat està per sobre de tot. Mentre que a les generacions grans, existia aquesta mentalitat de consultat gairebé totes les decisions que prenia amb el seu marit. A mesura que avancen les generacions, aquesta pràctica desapareix i es redueix principalment en decisions molt importants, on la dona, per suposat, sempre té la última paraula. Totes les dones entrevistades estaven casades o convivia amb parella per amor i no per conveniència. L' amor per conveniència també era un aspecte pel qual van lluitar les seccions feministes, considerat una forma més d' alliberament, és a dir, tenir el dret d' escollir amb quina persona vols compartir la resta de la vida. Totes elles, declaren que el seu matrimoni és resultat d' un amor pur i sincer i que els pares no van influir en el seu matrimoni, sinó que va ser resultat de la voluntat dels dos cònjuges.

Cap d' elles, ha pensat en el divorci, tampoc. Mentre que puc deduir que en l' època de la Mercè el divorci no estava ben vist puc afirmar que en la societat actual és una cosa del tot normal. La Mercè afirma que al seu poble no existien casos de divorci, mentre que actualment els jutjats van plens de casos d' aquest estil. Afirment que en totes les parelles hi ha moments de tensió i discussions però que no han arribat a assolir tals nivells de gravetat com per trencar una relació o el matrimoni en sí.

En el cas apart de l' Anna, puc comentar que té parella però no incloc aquest apartat en la seva entrevista ja que es tracta d' una relació d' onze mesos entre adolescents que encara no han conviscut junts.

En el tema de l' oci és un dels aspectes on més diferències trobem. Cada generació ha comptat amb diversos tipus de diversió, respectant el nivell econòmic de cada època, el nivell de llibertat que disposaven les dones en cada generació o simplement la quantitat d' activitat lúdiques de les quals disposaven. En el cas de Piera, per exemple, disposaven d' un cinema, un teatre, i una bolera, que actualment, han desaparegut. El Teatre Foment, és l' única entitat de les mencionades que encara es conserva, tot hi que ara per ara es troba en obres per reformes degut a la seva antiguitat.

En el cas de la Mercè, una de les activitats que més realitzaven era la d' anar a ballar amb la joventut del poble, sobretot els diumenges, però sobretot durant les festivitats del poble que era quan la majoria de la gent jove del poble sortia al carrer a celebrar-les. Mentre que en aquest tipus d' activitats era on es coneixien la majoria de les parelles de l' època com és el cas concret de la Mercè o de la Mari, actualment això ha canviat molt. En el cas de la Mari, cada dilluns visitava una de les famílies del poble, de les poques que disposava d' una televisió particular, on li deixaven veure algun tipus de programa per tal de sortir de la rutina i passar una estona divertida. Quan es va casar va començar a realitzar més activitats d' oci acompanyada del seu marit, com per exemple, com ja he mencionat abans, acudien a diverses sessions del cine de Piera. Situació molt diferent és la que viuen generacions com la de la Cristina o la Anna que degut a la pròspera economia de l' època que els hi ha tocat viure han estat al seu abast nombroses i diverses activitats lúdiques, que no estaven a l' abast de les generacions corresponents de la Mercè, la Mari o la Montserrat, les quals es limitaven a activitats lúdiques més senzilles, que no requerien una gran quantitat de diners i es realitzaven al seu mateix poble. Mentre que l' Anna i la Cristina realitzen activitats com anar a comprar a Barcelona, sortir de nit freqüentant discoteques o realitzar dinars i sopars amb amics, parelles o familiar, aquestes suposen activitats completament impensable si impossibles de realitzar durant les generacions més antigues on resultava impensable que una dona acudís sola a una discoteca de nit fins a

altes hores de la matinada, sense ser mal vista. A més aquest tipus d' activitats requerien una quantitat de diners important de les quals la Mercè, sobretot, i la Mari no disposaven ja que ho havien de dedicar tant al manteniment de la casa, com a la compra d' aliments i era possible malgastar-lo amb sortides.

Totes elles, coincideixen en que cap activitat lúdica era dedicada exclusivament als homes, en les seves èpoques corresponents sinó que totes elles estaven tant a l' abast de les dones com a l' abast dels homes.

Pel que fa el temps lliure, també ha patit una gran evolució al llarg d' aquestes generacions. Mentre que la Mercè gairebé no disposava de temps lliure ja que l' havia de dedicar a dur a terme les feines domèstiques, ajudar a casa, cuidar els fills o el fet de portar una quantitat de diners a casa, l' Anna disposa d' una gran quantitat de temps lliure que pot dedicar als estudis, o a passar temps amb la seva parella i amics i no es veu obligada a contribuir en les tasques domèstiques o a ajudar a la seva família amb una contribució econòmica que els hi proporciona la subsistència com passava amb la família de la Mercè. Aquí és on podem observar la millora en la situació econòmica del país respecta la postguerra, malgrat la situació de crisi actual en la que ens trobem. En el cas de la Mari, trobem que un cop va deixar la seva feina es va trobar amb una gran quantitat de temps lliure que va ocupar duent a terme les feines domèstiques o cuidant els seus fills, per tant, tot aquest temps que va guanyar deixant de treballar el va seguir ocupant realitzant altres tasques a casa. La Cristina en canvi, un cop acabada la seva jornada laboral dedica tot el temps lliure que té ha gaudir de la seva família, parella o amics, excepte els dies que li pertoca dur a terme les feines domèstiques corresponents acordades mitjançant un pacte amb la seva parella.

Un altre aspecte molt complex està compost per la oportunitat de conèixer món. Mentre que la Mercè no va tenir la oportunitat de viatjar i només va poder realitzar una estada de dos dies com a lluna de mel a Barcelona amb molts esforços, actualment es realitzen nombroses sortides als diversos racons del planeta. En el cas de la Mari, també recorda tot l' esforç que va concentrar per tal de reunir la quantitat econòmica necessària, per poder realitzar el seu primer viatge que va estar constituït per un destí proper com es Madrid, on es va

allotjar en un hostel durant una nit. Degut a aquesta millora de l'economia del país, recentment ha tingut la oportunitat de realitzar més viatges a destins més llunyans durant una quantitat de dies més elevades, encara que, en les generacions més antigues com les que inclouen la Mercè aquesta oportunitat ja no ha estat possible. Malgrat aquesta millora econòmica cal destacar que moltes famílies no passen pel seu millor moment com és el cas de l'Anna, que encara que una de les seves passions és viatjar no ha tingut la oportunitat encara de fer-ho. Per altre banda, la Cristina degut a la remuneració econòmica que tant ella com la seva parella aporten a la unitat domèstica ha tingut l'oportunitat de realitzar diversos viatges arreu del món, recentment. A més durant la seva adolescència també va realitzar diverses sortides amb l'institut i els seus amics. Un dels aspectes importants que ens remarca i que és interessant donar-li importància és el fet que mai per ser dona ha tingut cap inconvenient per sortir del país pel que fa la documentació.

Entre generacions també observo importants canvis en l'organització, l'obtenció o la forma d'administrar els diners entre les dones entrevistades. Pel que fa la Mercè no podia disposar de cap compte bancari ja que no havia tingut l'oportunitat de poder estalviar com a conseqüència de la baixa remuneració econòmica que rebia per realitzar la seva feina. A més podem destacar que ni ella ni el seu marit s'encarregaven d'administrar els diners que guanyava i recopilava sinó que era la seva mare qui feia aquesta tasca, una cosa insòlita, ja que solia ser el marit qui controlava l'entrada i sortida dels diners de la llar. En el cas de la Mari, trobem que la seva mare també s'encarregava d'administrar i organitzar els diners guanyats a canvi del servei laboral prestat per la Mari, tot i que aquest control maternal només va ser durant la seva infantesa i adolescència ja que un cop casada va obrir dos comptes bancaris, un compartit amb el seu marit i un a nom seu on diposita els pocs estalvis que pot acumular. A més, cal destacar que molts dels diners que guanyava la Mari se'ls apropiava la seva família per tal de tirar endavant en els moments de major penúria econòmica. En el cas de la Cristina, podem observar que un cop aconsegueix una remuneració salarial pròpia els diners guanyats amb el seu esforç se'ls apropia ella, fent l'ús que en desitja sense haver-los de donar a ningú, sinó que va obrir un compte bancari en el que diposita la quantitat de

diners que li ingressen cada mes de la seva feina. En l' Anna també podem observar l' evolució que s' ha experimentat al llarg de la història on trobem el punt culminant en que ella, una adolescent, s' administra ella mateixa els diners sense la supervisió de cap familiar directe i molt menys de la seva parella. A més, un cop compleixi els divuit anys afirma que obrirà un compte bancari a nom seu on poder dipositar els seus diners. Mentre que la Mercè mai havia tingut l'oportunitat d' estalviar ja que la situació econòmica de la seva família no li permetia, les dones entrevistades de les altres diverses generacions, en la seva mesura han anat podent estalviar una determinada quantitat de diners. Per exemple, un cop casada la Mari, va tenir l' oportunitat de recaptar una major quantitat de diners que quan era soltera. Per altre banda, les generacions de la Cristina i de l' Anna sempre han disposat d' una major oportunitat per tal d' estalviar diners. En el cas concret de l' Anna, està estalviant per tal de realitzar activitats lúdiques, cosa completament impensable durant l'època de la Mercè la qual només va realitzar un viatge a Barcelona durant tota la seva vida i havia de dedicar els diners íntegres a la subsistència de la seva família. Mentre que la Mercè dedicava tots els seus diners a la subsistència sobretot en l' àmbit de l'alimentació, durant la generació de la Mari es va trencar amb aquest model, dedicant en un primer moment els diners a la llar però experimentant una evolució en dedicar una part dels diners també a activitats d' oci, com ara sortides o viatges. Aquesta evolució es consolida en les generacions posteriors com podem observar en el cas de la Cristina que dedica una part dels diners a la llar, l' alimentació i sobretot a pagar l' hipoteca que se li emporta una gran quantitat de diners tot hi que una altra part important de diners es dedicada a l' oci. O en el cas de l' Anna, que el fet de conviure encara amb els seus pares i no estar lligada a una hipoteca o a unes despeses fixes de la llar fa que pugui dedicar la quantitat íntegra de diners que estalvia a activitats d' oci, roba etc. Un dels factors que permet això és la situació econòmica estable de la seva família, com ja he esmentat en varies ocasions anteriorment.

L'últim tema tractat en les meves entrevistes fa referència a les possessions que tenia cada dona en cada generació. Mentre que totes les dones (en excepció de l' Anna que és menor d' edat) disposen de casa pròpia amb

hipoteca i sense. Pel que fa la Mercè va començar amb un lloguer mentre que la Mari i la Cristina es van comprar una casa mitjançant una hipoteca. Cadascuna es va independitzar d'acord les seves possibilitats econòmiques, totes elles per això, disposaven de parella estable quan van decidir abandonar casa seva. En el cas de la Mercè la seva mare convivia amb el seu marit i els seus fills a la mateixa casa, mentre que la Mari (juntament amb els seus fills) i la Cristina vivien només amb la seva parella. Referent al cas concret de l'Anna, afirma que quan tingui la majoria d'edat li agradaria llogar un pis compartit a Barcelona. Aquesta possibilitat no estava a mans de la Mercè i la Mari que van fer grans esforços per tal de poder independitzar-se. Un altre de les possessions importants per saber l'evolució que han fet les dones al llarg de les generacions és el fet de posseir carnet de conduir i cotxe. La Mercè afirma que no en disposava ja que no era necessari a causa que no solien sortir del poble i els trajectes els feien a peu. Per altre banda, la Mari i el seu marit, van comprar-se un cotxe una vegada va donar a llum a la seva segona filla, encara que afirma que ella mai s'ha tret el carnet de conduir ja que el seu marit era qui duia el cotxe (cal aclarir que els cotxes sempre ha estat un tema masculista al llarg de la història). La Cristina trenca amb aquesta tradició, ja que un cop va assolir la majoria d'edat es va treure el carnet de conduir i es va comprar un cotxe, segons ella completament necessari per tal de desplaçar-se, especialment durant la seva època universitària quan havia d'assistir a les classes a Barcelona. Un altre cas especial és el de l'Anna que com ja he comentat no disposa de la majoria d'edat encara que té molt clar que el cotxe és un element indispensable per la vida actual i té l'intenció de treure's el carnet una vegada tingui 18 anys. Per tant, el cotxe ens ajuda a deduir el nivell de llibertat que ha assolit la dona al poder desplaçar-se sola pels llocs i el cert poder adquisitiu que han assolit per poder treure's el carnet de conduir i comprar-se un cotxe.

17. Entrevistes als homes

Antonio Mercader: és un avi de 79 anys que actualment resideix a la vila de Piera en la residència Sant Bonifaci.

Aspectes laborals

Pel que fa els aspectes laborals, actualment l'Antonio es troba jubilat i cobrant la seva pensió de jubilació corresponent. Durant la seva joventut i maduresa va realitzar diverses feines. Durant la Postguerra va haver de marxar a Suïssa amb el seu tiet on va realitzar pràctiques de mecànic amb l'ajuda d'aquest, a causa de la situació precària en la que es trobava Espanya durant aquesta època. Va passar dos anys residint en aquest país, treballant fins que un cop passats aquests dos anys va decidir tornar juntament amb el seu tiet. Es va instal·lar a la vila de Piera on va trobar feina en un antic taller mecànic de la vila on hi va treballar fins a la seva jubilació. No, l'Antonio no seguia el seu negoci familiar, precisament va ser amb 16 anys quan va abandonar el país per anar-se'n a treballar a Suïssa amb el seu tiet i d'aquesta manera aconseguir una petita quantitat de diners per poder portar a Espanya i ajudar a tirar endavant la seva família que vivia en unes condicions molt precàries després de la guerra civil. Per tant, l'Antoni va haver de dedicar-se a un treball apartat de l'àmbit familiar i en un país completament desconegut per ell. L'Antonio afirma que tant en la seva feina a Suïssa com el treball dut a terme al llarg de la seva vida al taller situat a la vila de Piera, comptava amb un contracte laboral completament legalitzat on s'hi fixaven les seves hores de treball i una assegurança laboral. La jornada laboral a Suïssa era de 8 hores juntament amb la seva feina a Piera. Encara que davant la situació de misèria que havia viscut amb els seus pares, l'Antonio declara que no li suposava cap esforç treballar una quantitat d'hores major a canvi d'una compensació material (menjar o diners). L'Antonio recorda que quant va marxar del país, arribava a Suïssa amb una situació tan precària que els amos del taller on treballava el van premiar per la seva voluntat de treball amb un tros de pa amb xocolata, cosa que recorda amb entusiasme degut a la fam. L'Antoni no treballava amb cap persona del sexe contrari. Aquí podem observar una segregació per sexes del treball, ja que al llarg de la

història, la feina de mecànic no s'ha considerat una feina escaient per les dones com podia ser matrona, mestre...

Llar i família

L'Antoni es va casar amb 19 anys, gairebé immediatament després del seu retorn a la vila de Piera. Recorda que durant la seva joventut no acostumava a realitzar feines domèstiques ja que es passava una gran quantitat d'hores fora de casa, treballant. Mentre que la seva dona, que no treballava, es dedicava principalment a dur a terme totes les feines domèstiques dins de la llar. Encara que remarca que alguna vegada també l'ajudava en tasques que li eren difícils de realitzar, com ara la neteja de llocs complicats de la casa com podia ser una estanteria situada a una gran alçada o les golfes de la casa. Per tant, dins de la família de l'Antonio puc observar que era la seva dona qui s'ocupava majoritàriament de les feines domèstiques mentre que ell s'ocupava d'introduir un sou a la casa.

La parella van tenir dos filles amb una diferència temporal de tres anys. L'Antonio declara que el part de la seva segona filla es va complicar, i gairebé va arribar a causar la mort de la seva esposa. La cura dels fills era atribuïda majoritàriament a la seva muller, que passava una quantitat de temps més àmplia a la llar, i per tant, tenia més temps per dedicar-les. Encara que, en la complicació del segon part, la seva sogre es va ocupar majoritàriament de la seva cura fins a la recuperació d'aquesta. Malgrat aquesta ocupació majoritària de les filles per part de la seva muller, l'Antonio ha afirmat que mai les ha descuidat sinó que hi ha dedicat la major part del temps lliure la seva feina li proporcionava. Quan van arribar al període d'escolarització, les dos filles van assistir a l'escola sense problemes.

Formació

L'Antoni va assistir a l'escola del poble sense dificultats fins els 14 anys on va rebre nocions bàsiques de cada assignatura i on va rebre també instruccions bàsiques de religió. Però l'Antoni considera que el seu període de formació bàsic va ser durant la seva etapa a Suïssa on va aprendre a realitzar el seu

ofici que li va permetre obtenir una feina estable, i en el seu cas de per vida, a la vila de Piera.

Aspiracions

L'Antoni declara que les seves aspiracions principals eren veure una millora en la situació econòmica en la que es trobava, ja que recorda amb por i tristesa la postguerra en la qual va passar nombroses penúries marcades sobretot per la repressió, la fam i la precària situació econòmica en la que es trobava ell i la seva família. Aquestes penúries van ser la causa de la seva marxa cap a Suïssa en busca d'una vida millor i de l'obtenció de diners per poder ajudar a la seva família que amb prou feines podia subsistir. Un cop va veure aquesta millora en la situació d'Espanya i en la seva situació personal dins de l'àmbit domèstic i econòmic, les seves aspiracions van començar a girar entorn la seva família, proporcionant-les una estabilitat. L'Antoni considera, que al llarg de la seva vida *"ha fet el que havia de fer"*, i que malgrat aquesta situació precària, ha sabut en sortir-se'n mitjançant la lluita i l'esforç, cosa de la qual se'n sent molt orgullós. A més declara que pot comprovar aquest orgull en els ulls de les seves filles que viuen en una situació millor de la que va viure ell i això li proporciona una gran felicitat

Guerra Civil

Com a germà gran de la família va haver de marxar a Suïssa a buscar feina per tal de tirar endavant amb la seva família. Un cop va tornar va reunir tots els diners aconseguits i els va destinar a ella, per tal de treure'ls de la misèria en que vivien. Afortunadament, va trobar feina de seguida dins de la vila cosa que els hi va provocar, a ella i a la seva família, una estabilitat econòmica que no havien tingut durant els primers anys de la postguerra cosa que els hi havia provocat una situació de fam extrema.

Muller

L'Antoni no considera que la seva esposa estigués sotmesa a ell, mai s'havia plantejat una pregunta així. Encara que, la seva dona seguia el seu model i no recorda que li portés la contrària sovint. Gairebé un any després d'arribar de Suïssa va conèixer la seva dona en un cafè de Piera i se'n va enamorar. Per tant, no es tracta d'un amor de conveniència. Mai no havia pensat en el divorci, encara que no era una cosa normal dins de l'època en la que va viure. És més, actualment l'Antoni es viudo i anys després de la mort de la seva esposa, segueix trobant-la a faltar. Per tant, declara que no hauria pogut suportar la idea d'un divorci.

Oci

L'Antoni afirma que durant la seva joventut no va tenir gaires oportunitats de divertir-se, ja que no comptava amb els diners necessaris per poder-ho fer. A més, la major part del temps el dedicava a treballar i per aquest motiu tampoc disposava de molt temps lliure que el dedicava principalment a la seva família. Un cop arribava a la maduresa va començar a realitzar petites sortides amb la seva dona com ara sopars i diners però mai res important. A més la seva mentalitat conservadora pel que fa als diners provocaven que tingues molta cura a l'hora de gastar-los i el convertia en una mica garrepa. L'Antoni no recorda cap activitat que no pogués ser realitzada per les dones en la seva època. Precisament pel tema dels diners, l'Antoni i la seva família no van tenir l'oportunitat de viatjar per oci, ni de joves ni de més grans. Malgrat això, ell va conèixer Suïssa per feina i la recorda encantadora.

Diners

L'Antoni una vegada se'n va anar a Suïssa va començar a administrar-se ell mateix els diners i a estalviar el que podia per tal de portar-lo després a la seva família. Però no va ser fins que es va casar quan va obrir un compte bancari a nom seu. En etapes posterior, durant la puixança econòmica d'Espanya i en la seva maduresa va tenir la oportunitat d'estalviar, diners que dedica actualment a pagar la residència i que té intenció de destinar-los a les seves filles. Durant la seva joventut dedicava principalment els diners a la seva subsistència i la dels seus. És a dir, el dedicava principalment a àmbits domèstics, especialment en el menjar.

Possessions

L'Antoni vivia en la seva casa familiar, juntament amb els seus pares la seva dona i la seva filla. Una vegada els seus pares van morir la casa va passar a ser propietat seva juntament amb la seva muller. L'Antoni no va disposar mai de cotxe, ni ell, ni molt menys la seva dona.

Toni Arimany: és un home de 49 anys que actualment resideix en la vila de Piera, amb la seva dona.

Aspectes laborals

Pel que fa els aspectes laborals en Toni actualment es troba treballant de comptable en una empresa des de fa 22 anys, per tant compte amb una posició fixe. Encara que afirma que en un primer moment va començar realitzant un seguit de pràctiques dins l'empresa sense una remuneració salarial conseqüent amb el seu treball. Encara que, afirma també que aquest no va ser el seu primer treball sinó que durant la seva etapa universitària va treballar en un petit bar situat al costat mateix de la universitat, divendres, dissabtes i diumenges ja que el propietari era un familiar d'un amic seu que assistia amb ell a les mateixes classes. Quan va sortir de la universitat no va trobar feina immediatament sinó que va estar uns quants anys aturat fins que va començar a realitzar aquestes pràctiques en la seva empresa actual i finalment va ser contractat per la mateixa. En Toni no seguia el negoci familiar sinó que es va dedicar a allò que li agradava fer, és a dir, va estudiar una carrera en la que se sentia realitzat i va accedir al tipus de treball que volia.

La seva jornada laboral actual és de 8 hores, és a dir, jornada completa tal com queda fixat en el seu contracte, encara que les primeres pràctiques realitzades eren a mitja jornada. Malgrat això, quan l'empresa va atrafegada en les èpoques de més feina molt dels treballador, inclòs en Toni, han de realitzar hores extres que actualment estan compensades amb dies de vacances i no amb la quantitat de diners corresponent amb les hores treballades. En Toni no realitza una feina lligada amb cap vincle familiar per tant el seu treball extra-domèstic queda completament desvinculat de l'àmbit familiar.

Pel que es refereix al seu contracte laboral ens trobem que hi queda fixada una assegurança laboral que el protegeix dels riscos laborals corresponents i que inclou la Seguretat Social. Per altre banda, segons afirma en el seu despatx treballa amb dues dones més que realitzen i comparteixen la mateixa feina que ell, i que al realitzar ell mateix les nòmines dels treballadors ha tingut la possibilitat de comprovar amb els seus propis ulls que les seves dues companyes reben la mateixa remuneració salarial que ell per tal de dur a terme la mateixa feina. Per tant, podem afirmar que dins de la feina que realitza existeix una igualtat entre el sexe femení i el masculí.

Llar i família

Pel que fa l'àmbit familiar en Toni es va casar fa 20 anys amb la seva actual dona amb la qual va tenir una filla i un fill (tots dos independitzats). Afirma que es reparteix les feines de casa amb la seva dona tot hi que reconeix que és molt possible que ella realitzi un número major d'activitats domèstiques que ell. Mentre que ell s'ocupa majoritàriament dels aspectes relacionats amb la neteja de la casa, la seva dona s'ocupa principalment d'aspectes com ara la cuina, la compra o la neteja de la roba. Per tant, dins de la seva família observem que, encara que en Toni considera que potser la seva dona realitza un número més gran de tasques dins de l'àmbit de la llar, dins del matrimoni existeix un cert repartiment de les tasques domèstiques. És a dir, no es solament la dona qui concentra totes les feines domèstiques. En Toni ha declarat que quan van néixer el seu primer fill, la seva dona va deixar la seva feina amb l'objectiu de tenir una major quantitat de temps lliure per tal d'ocupar-se dels seus fills mentre que el Toni va seguir treballant amb la finalitat de dur un sou a casa i poder subsistir. Malgrat això, quan la seva filla va tenir tres anys, la seva dona va acceptar de nou una nova feina. Amb el naixement del seu segon fill van contractar una cangur per tal que s'ocupés del nen, i d'aquesta manera la dona d'en Toni no va haver d'abandonar de nou la seva feina. Per tant, la cura de la seva filla va ser duta a terme principalment de la mare que dedicava tot el dia a cuidar-la, mentre que en Toni se'n ocupava quan arribava de la feina. Per altre banda, amb el segon fill aquesta tasca es va repartir de manera més equilibrada ja que els cònjuges disposaven aproximadament del mateix temps

per dedicar-li. Naturalment, els dos fills de la parella van assistir amb total normalitat a l'escola a partir de la seva edat d'escolarització.

Formació

En Toni compta amb un nivell bàsic d'estudis, és a dir, la ESO. A més va obtenir amb matrícula d'honor el Batxillerat que li va permetre entrar a la Universitat d'economia i finances amb una beca, a la UB de Barcelona. Va tenir l'oportunitat d'acabar la seva carrera fora d'Espanya, encara que va refusar aquesta oportunitat ja que acabava de conèixer a la seva actual dona i no volia anar-se'n del seu costat. Per tant, gràcies a la informació que m'ha aportat puc deduir que no va tenir cap mena de problema en accedir a l'escola, al contrari, va tenir més facilitats per accedir a la Universitat degut a la beca aconseguida per mitjà del seu esforç.

Aspiracions

En Toni afirma haver complit totes les aspiracions que se l'hi ha anat presentant al llarg del temps. Les aspiracions que regien la seva joventut eren: per una banda, acabar la seva carrera amb bona nota i trobar una feina estable que li permetés obtenir un sou a final de mes. Per altre banda, volia formar una família amb qui conviure i comprar-se una casa. Per aquest motiu està satisfet amb la vida que ha dut fins ara que li ha permès complir totes les seves principals aspiracions tot hi que declara que no es cansa d'aixecar-se cada dia amb ganes de fer coses noves i d'anar complint totes les aspiracions que encara se l'hi ha de presentar al llarg de la seva vida. Per tant, podem considerar que sí, que totes les aspiracions que s'ha proposat l'entrevistat fins el moment s'han anat complint una a una.

Guerra Civil: en Toni no va viure la Guerra Civil Espanyola

Muller

En Toni, s'ha escandalitzat una mica quan li he preguntat si sent que sotmet a la seva dona. No ha trigat en negar-ho rotundament ja que considera la dona com un ésser igual al home capaç de decidir per ella mateixa i amb molta autonomia. Considera que sempre li ha donat un ampli marge de

independència i llibertat a la seva dona i espera que mai l'hagi fet sentir atrapada a ell. Declara que la seva dona no li ha de demanar permís alhora de decidir dur a terme alguna cosa que no li incumbeix, sinó que ella ja es prou autònoma per tal de decidir allò que vol fer i si és el correcte. Naturalment si es una decisió que l'afecta a ell o a la seva família en conjunt, aquestes decisions es prenen conjuntament però en cap moment imposa la seva opinió per sobre de la de la seva esposa. A més declara, que la parella es va casar completament enamorada (per tant, no es tracte d'un amor per conveniència) i que, per aquesta raó es tracta d'una relació completament sana sense cap tipus d'imposició de cap tipus. En Toni ha afirmat que en cap moment ha pensat en divorciar-se de la seva dona ja que no han succeït el seguit de circumstàncies necessàries com per fer-ho.

Oci

Per tal de divertir-se en Toni, sortia de festa amb els seus amics, anava al cinema o duia a terme qualsevol activitat lúdica que li venia de gust. Un cop casat va canviar el tipus d'activitats que solia realitzar quan era solter i va passar a realitzar activitats més tranquil·les i en família com poden ser dinars, sopars, passejades, estàncies al zoo a parc d'atraccions... És a dir, duia a terme diferents classes d'activitat d'oci segons l'edat i l'etapa de la seva vida en la que es trobava. Que ell recordi, ni en la seva joventut, ni sobretot, actualment cap de les activitat d'oci a les quals ell accedia eren inaccessibles per part de les dones sinó que aquestes mateixes activitats eren realitzades pels dos sexes. Al llarg de la seva vida no ha disposat de molt temps lliure, ell considera que té el mateix temps lliure que qualsevol altra persona que treballa i té una família. El temps lliure que li permet la feina el dedica a passar agradables vetllades amb la seva família, dona i amics i dur a terme les diverses activitat lúdiques abans esmentades. Pel que fa el tema dels viatges afirma que ha tingut l'oportunitat de realitzar diferents viatges al llarg de la seva vida, que s'han incrementat sobretot a partir del matrimoni però que també realitzava quan era petit juntament amb els seus pares.

Diners

A partir de l'assoliment d'una certa maduresa mental, afirma que es va començar a administrar ell mateix els diners, de manera que els seus pares ja no influïen en la seva administració. Malgrat això, fins que no va aconseguir la seva primera feina en aquell petit bar no va tenir la oportunitat d'obrir-se un compte bancari propi ja que no disposava d'ingressos constants per poder dipositar-los en aquest compte. Un cop es va casar va crear un compte bancari compartit amb la seva dona, encara que la parella té un altre compte separat que va a nom individual. Des de que els dos membres del matrimoni tenen una feina estable se'ls ha obert la possibilitat d'anar estalviant una petita quantitat de diners cada mes que dediquen a realitzar viatges o altres sortides.

Possessions

En Toni viu en un pis hipotecat que paga conjuntament amb la seva dona. En aquest pis hi habiten ell i la seva dona, encara que afirma que durant una temporada també va conviure amb la seva sogra. Per altra banda, en Toni disposa de cotxe que li permet desplaçar-se lliurement pel poble. Encara que, ha volgut afirmar que la seva dona també compta amb el seu cotxe propi que li proporciona també, aquesta autonomia que tant ha volgut ressaltar.

Conclusió:

Com a conclusió final del meu treball he realitzat un segon anàlisi de les entrevistes que he realitzat a les dones de Piera i les he comparat amb la situació en que es troben els dos homes entrevistats. Els resultats que he obtingut en aquesta última comparació entre la situació dels homes i la de les dones són els següents:

Pel que fa els aspectes laborals podem destacar que tant homes com dones comptaven d'una feina que els hi proporcionava una remuneració salarial necessària per tirar endavant la seva família, com és el cas de les generacions més antigues (sobretot aquelles que van viure durant el període de la Guerra Civil Espanyola, és a dir, temps extremadament durs econòmicament i socialment), que necessitaven urgentment l'entrada de diners a la seva llar per tal de subsistir o per altre banda les generacions més joves que encara que no necessiten aquests diners per la seva subsistència immediata, els són necessaris per tal de portar un nivell de vida adequat. Malgrat això observem diferències entre homes i dones pel que fa el tipus de feina que duïen a terme. Per una part, els homes han comptat amb l'oportunitat d'accedir a feines més qualificades, motiu del qual es remet a un altre dels temes tractats, la formació: les dones de generacions més antigues duïen a terme unes feines menys qualificades. En aquest aspecte podem observar una evolució de la dona, és a dir, en el fet que a mesura que avancen els anys cada cop obtenen un major nivell de formació que els permet accedir a llocs de treball més qualificats i obtenir una remuneració salarial més elevada. Malgrat això, si comparem les entrevistes realitzades podem observar que els homes tenien fins i tot la possibilitat de sortir del país amb la finalitat de treballar per tal de tirar endavant la família.

Per altre banda, ni en el sexe femení ni en el masculí puc observar una tendència a seguir el negoci familiar. Malgrat que, els diners anaven destinats a la família, els entrevistats solien apartar-se de l'àmbit familiar per tal de dur a terme la seva realització laboral. Per tant, no puc observar aquesta tendència de seguiment dels negocis familiars, sinó que puc deduir una certa

independència de l'individu respecte a la família dins del món laboral. No obstant això, els diners guanyats duent a terme aquesta activitat laboral eren destinats en la seva major part a la família ja fos per l'alimentació, la llar...

Un altre aspecte comú que observo tant en el sexe femení com en el masculí és l'existència d'un contracte en les seves plenes condicions legals i una assegurança laboral per part de l'empresari cap el treballador. Per tant cap dona treballava de manera il·legal o sense assegurança que li cobrés aspectes com la seguretat social, etc. Aquest és un dels aspectes pels quals les dones han lluitat més al llarg de la història, és a dir el fet d'aconseguir unes condicions de treball justes però també igualitàries respecte a l'home. Malgrat això, cal destacar que malauradament en molts països, sobretot subdesenvolupats la dona encara no gaudeix d'unes plenes condicions igualitàries respecte l'home no tan sols dins l'àmbit laboral sinó també pel que fa la situació social i personal.

Dins del sector que he entrevistat, cap de les dones cobrava un salari inferior al de l'home per tal de dur a terme la mateixa tasca. No obstant, trobem que en el cas de l'Antonio existeix una segmentació del treball destinat sobretot al sector masculí en el qual les dones no hi estaven incloses sinó que era una feina destinada sobretot als homes. Encara que actualment la igualtat salarial entre home i dona és un tema que està a l'ordre del dia, i observant també les enquestes realitzades encara hi ha moltes persones que creuen que aquesta igualtat teòrica salarial entre homes i dones és només fictícia i que no es duu a la pràctica.

Pel que fa a les hores de treball, homes i dones realitzaven la jornada pròpia de vuit hores acordada pel conveni de treballadors més les possibles hores extres que voluntàriament, cadascú estigués disposat a realitzar i que serien recompensades posteriorment de forma econòmica o amb dies lliures. Per tant, com a conclusió dins dels aspectes laborals puc observar que aparentment dins dels intervals d'edats entrevistats hi ha hagut una evolució pel que fa als llocs de treballs que ocupen les dones, que han passat d'ocupar càrrecs menors a anar agafant cada cop més càrrecs de major responsabilitat i com a conseqüent obtenint una remuneració salarial més elevada. Respecte als

homes podem observar que avui en dia hi ha una aparença igualitària a nivell teòric que no existeix a la pràctica pel que fa la creença popular. Malgrat això es pot dir que aquesta evolució al llarg de la història de les dones pel que fa el món laboral ha existit i que s'han obtingut nombroses reformes i igualtats laborals respecte als homes.

Dins de l'àmbit familiar al llarg de la història les feines domèstiques s'han atribuït al sexe femení, considerat el sexe dèbil amb l'única i exclusiva funció de cuidar-se de la llar, dels fills i tenir cura del marit que s'havia de dedicar a ingressar un sou a casa per tal de mantenir la subsistència de la seva família. Per aquest motiu, la dona al llarg de la història s'ha ocupat en major part de realitzar les feines domèstiques. Malgrat aquesta tradició històrica, actualment això està experimentat un canvi progressiu i constant en el qual els homes cada cop s'ocupen d'un major nombre de tasques domèstiques com puc observar en els testimonis de les generacions més joves d'entrevistats. Per altra banda, en les enquestes puc observar que la majoria de la població pensa que les dones s'ocupen de la major part de les activitats domèstiques i un 100% afirma que s'haurien de repartir de manera proporcional. Malgrat això, no s'observa una plena voluntat de canvi en la societat que ha començat a mostrar una voluntat de canvi fa relativament poc.

Pel que fa el casament, és una pràctica que actualment encara és vigent ja que la majoria de persones entrevistades han estat o estan casades. Per tant, aquesta tradició comuna al llarg de la història es segueix mantenint en l'actualitat. Pel que fa els fills i basant-me també en les enquestes s'opina que la dona té una major cura dels fills, sobretot en generacions més antigues quan l'home treballava fora de casa i la dona es dedicava únicament a la llar sense cap altra activitat laboral extra-domèstica. En l'actualitat aquesta visió també està experimentat un canvi progressiu com a conseqüència de la incorporació total de la dona dins del món laboral que fa que els dos membres de la parella treballin fora de casa i la cura dels fills es tracti de manera més igualitària. Malgrat això, en les generacions més antigues de les entrevistes puc observar aquesta tendència, en la qual la dona es quedava a casa tenint cura dels fills

mentre que era l'home qui es dedicava a portar a casa un sou amb el que poder subsistir com es el cas concret de la Mari.

En cap de les entrevistes realitzades les filles no acudien a l'escola per tal d'ajudar dins de l'àmbit familiar per tant puc observar una autèntica integració dins de l'àmbit escolar dels fills que en cap cas han deixat d'assistir a l'escola i per tant d'obtenir un nivell de formació adequat pel seu futur.

La formació és una dels altres temes tractats i de gran interès al llarg de la història que va molt lligat amb la posterior obtenció d'una feina digna amb una remuneració salarial elevada que permeti a les famílies un bon nivell de vida. Totes les persones entrevistades, tant homes com dones han tingut l'oportunitat d'obtenir les dotacions bàsiques de coneixement que els han permès l'obtenció d'una feina que els hi proporcionaria un salari amb el qual poder tirar endavant. Malgrat això, en el cas concret de la Mercè, per exemple, no va acudir a una escola pròpiament dita sinó que va rebre classes d'una dona que exercia com a professora i que va ser l'encarregada de proporcionar-li les nocions bàsiques de cultura general i de les matèries impartides en l'època. A excepció de la Mercè tots els altres entrevistats tant en el cas del sexe femení com del sexe masculí van tenir l'oportunitat d'accedir a una escola on van adquirir els coneixements bàsics requerits, independentment de la formació superior que posteriorment adquirissin, com és el cas sobretot de les generacions més joves que compten amb estudis superior que els hi permeten aconseguir feines d'un alt prestigi i responsabilitat que a l'hora els hi proporcionen un sou molt més elevat. Per tant, al llarg de la història s'ha observat una evolució a nivell educatiu on cada cop les persones s'han anat formant més tant per augmentar el seu coneixement personal com per accedir a llocs de treball més qualificats. Sobretot en el cas de les dones aquesta evolució és especialment destacable pel fet que només els homes podien acudir a l'escola, mentre que les dones no hi assistien o se'ls ensenyava únicament a llegir i a escriure a més de preparar-les per dur a terme correctament les tasques de la llar o per ser "bones esposes".

Pel que fa el nivell d'aspiracions de cada persona també depèn de l'època en la quela ha viscut cada persones i de les característiques social-econòmiques

corresponents a aquestes. Mentre que les generacions que han viscut la guerra civil tenien com a principal aspiració la millora de la situació econòmica del país i concretament de la seva situació familiar, per tal d'aconseguir millors condicions de vida i sortir de la misèria, les generacions que han viscut en un estat de bonança i prosperitat econòmica les seves aspiracions han variat considerablement: des d'aconseguir la felicitat fins a la meta de treure's uns estudis superiors que a l'hora els hi permetessin accedir a aquesta activitat laboral qualificada de la qual s'ha remarcat la seva importància durant el treball.

Dins del període la Guerra Civil, dues de les persones entrevistades van viure aquesta etapa, la Mercè i l'Antonio. Els dos van haver de treballar per tal d'aportat un sou a casa i treure de la misèria absoluta, a la que es veien enfonsades la seva família degut a la situació en la qual es trobava Espanya dins d'aquest moment de la història. En el cas de l'Antonio es va veure obligat a marxar del seu país per tal d'obtenir diners i destinar-los a la manutenció de la seva família. La Mercè, per la seva banda, també va dur a terme diverses feines per tal d'aportar un sou més dins la família, cada cop de més qualificació. Per tant, dins del període de Guerra tant un sexe com l'altre es van veure obligats a treballar amb la finalitat de subsistir i garantir la subsistència dels seus.

Referent a la parella, cap dona afirma haver-se sentit sotmesa al seu marit, ni que aquest hagués influït negativament en la seva llibertat, a l'hora que els homes també remarquen que en cap moment han exercit un abús de poder sobre la seva dona que restringís la seva llibertat. Per tant, existia una llibertat per part de la dona respecte al seu marit. Encara que, malgrat això, en les generacions més antigues, la mentalitat de la dona considerava normal el fet de consultar qualsevol acció al seu marit que requerís una importància rellevant, com afirmen la Mercè i la Mari. En canvi aquest sentiment d'una major independència de la dona respecte a l'home ha anat augmentant al llarg de les generacions, com es pot observar en el cas de la Cristina, on sí que es veritat que pot arribar a consultar les decisions amb la seva parella, però l'última paraula sempre és d'ella. Per tant, al llarg de la història s'ha pogut provar aquest major grau d'independència de la dona que s'ha anat alliberant de la submissió i dependència absoluta de l'home per tal d'esdevenir un ésser

completament nou, amb llibertat i autonomia pròpia capaç d'auto mantenir-se, finançar-se i prendre les seves pròpies decisions sense la supervisió de cap home que les aprovi, ja sigui el pare (com succeïa si la dona era menor d'edat) o el marit (un cop casada).

Dins de les generacions entrevistades el matrimoni per conveniència ja no es trobava a l'ordre del dia com passava antigament sinó que els entrevistats es van casar per amor i no per qüestions d'interès.

Referent a l'apartat d'oci he considerat que no era una qüestió de sexe, doncs he comprovat que la majoria d'activitats lúdiques estaven a l'abast dels dos sexes, sinó que és una qüestió de generacions el fet que ha marcat les diverses activitats a la que destinen el temps lliure les persones entrevistades, encara que, el factor econòmic també hi juga un paper important pel fet que les limitacions econòmiques reduïen el ventall de possibilitats d'oci que estaven a l'abast de cada persona, que s'havia d'adaptar a aquestes condicions. L'oportunitat de viatjar també és un dels aspectes directament relacionat amb el nivell econòmic de cada persona en la seva generació. Encara que si que és veritat que la dona antigament no acostumava a viatjar sola, sinó que normalment anava acompanyada del seu marit i realitzava pocs viatges. Aquests és un dels aspectes que ha variat molt al llarg de la història considerant que actualment la dona es pot moure sola pels diferents indrets del món sense cap tipus d'inconvenient. Com ja he destacat abans, aquesta situació varia molt en els països subdesenvolupats on les condicions socials, personals i econòmiques de les dones són molt diferents.

Dins de l'àmbit dels diners, les condicions econòmiques també influïen en aquest aspecte, com és el cas de la Mercè que al no tenir l'oportunitat d'estalviar no va poder disposar d'un compte bancari propi. Pel que fa l'Antonio, no va ser fins que es va casar quan va obrir un compte bancari que anava a nom seu. Actualment, les generacions més joves compten amb comptes bancaris a nom propi, sense distincions de sexes. Tothom pot disposar d'un compte bancari sempre hi quan comptis amb una quantitat per dipositar-hi. En generacions més antigues les dones no disposaven de comptes bancaris a nom propi, sinó que molts eren compartits amb el seu marit degut al fet també,

que no disposaven d'ingressos propis. Cada generació, dedicava els diners a les necessitats pròpies que venien condicionades també, per la situació en la qual es trobava el país on habitaven. Per exemple, en el cas de la Mercè i l'Antonio dedicaven els diners als aliments que els hi proporcionaven la subsistència. En canvi, en el cas de generacions més joves com ara l'Anna, la Cristina o en Toni dediquen una major quantitat de diners a activitat lúdiques que augmenten la seva qualitat de vida degut a la relativa situació de bonança econòmica en la que viuen.

Pel que fa les possessions, les generacions més antigues tant d'homes com de dones no disposaven de cotxe degut als escassos recursos econòmics. En canvi, actualment, i fet observable en les entrevistes la majoria de persones disposen de vehicle propi o tenen intenció d'adquirir-lo en un futur pròxim ja que es considerat com un element necessari.

Com ha conclusió final, puc afirmar que he assolit l'objectiu del treball, és a dir, he pogut observar l'evolució social, personal i econòmica que les dones han experimentat al llarg de la història i com es plasma a la pràctica aquesta evolució. Aquesta comprovació l'he dut a terme per mitjà d'entrevistes, la seva posterior comparació entre elles i finalment la comparació de la situació de les dones amb la que viuen els homes.

Per tant, a partir del coneixement teòric que he anat assolint mitjançant la informació recollida i les entrevistes realitzades he observat i plasmat l'evolució vigent d'aquestes dones que habiten a la vila de Piera. Aquesta evolució al llarg de diverses generacions es pot aplicar a nivell generalitzat ja que plasma una visió fidel d'aquesta evolució.

Annexos: Models

Model entrevistes home

Aspectes laborals

1. Treballes/treballaves? En cas de que la resposta sigui sí, de què?
2. Segueix/seguia el negoci familiar? En cas de que la resposta sigui sí, el segueix per voluntat pròpia o per satisfer la família?
3. Té/tenia algun tipus d'assegurança laboral?
4. Cobrava un sou més alt que la resta de dones que treballaven amb vostè?
5. Quantes hores treballa/treballava?

Llar i família

1. Fa/ feia algun tipus de feina domèstica?
2. Té/tenia dona?
3. Comparteix/compartia les feines domèstiques amb la seva dona?
4. Du/duia a terme més, menys o les mateixes feines domèstiques que la seva dona?
5. Té/tenia fills? En cas de que la resposta sigui sí, quants? Noia o noi?
6. Qui tenia cura dels fills majoritàriament, vostè o la seva muller?
7. Si el fill era de sexe femení, anava a l'escola o es quedava a casa ajudant-la?

Formació

1. Quina formació té?
2. Va poder acudir a l'escola sense problemes?

Aspiracions

1. Quines aspiracions tenia a la vida?
2. S'han complert?

Guerra civil

1. Posició en la que es trobava dins la família.
2. Va haver de treballar per poder tirar endavant?

Muller

1. Sent que la seva esposa està sotmesa a vostè?
2. Ha/havia de demanar-li permís per du a terme segons quin tipus d'accions?
3. Està casat/estava casat per amor o per conveniència?
4. Va pensar en el divorci? Estava ben vist?

Oci

1. Que feia per divertir-se?
2. Quin tipus d' entreteniment estava a l'abast dels homes que les dones no poguessin obtenir?
3. Té/tenia molts temps lliure? A que el dedica/dedicava?
4. Té/tenia la oportunitat de viatjar? Tenia inconvenients?

Diners

1. Distribueix/distribuïa vostè mateix els diners o els hi administraven?
2. Disposa/disposava de un compte bancari? Va/anava a nom seu o és/era compartit?
3. Té/tenia la oportunitat d'estalviar?
4. A què dedica els diners?

Possessions

1. Viu/vivia en una casa pròpia o pertanyia a la seva família?
2. Viu/vivia amb la seva família?
3. Té/tenia cotxe?

Model entrevistes dona

Aspectes laborals

6. Treballes/treballaves? En cas de que la resposta sigui sí, de què?
7. Segueix/seguia el negoci familiar? En cas de que la resposta sigui sí, el segueix per voluntat pròpia o per satisfer la família?
8. Té/tenia algun tipus d' assegurança laboral?
9. Cobrava un sou més alt que la resta d' homes que treballaven amb vostè?
10. Quantes hores treballa/treballava?

Llar i família

8. Fa/ feia algun tipus de feina domèstica?
9. Té/tenia marit?
10. Comparteix/compartia les feines domèstiques amb el seu marit?
11. Du/duia a terme més, menys o les mateixes feines domèstiques que el seu marit?
12. Té/tenia fills? En cas de que la resposta sigui sí, quants? Noia o noi?
13. Qui tenia cura dels fills majoritàriament, vostè o el seu marit?
14. Si el fill era de sexe femení, anava a l' escola o es quedava a casa ajudant-la?

Formació

3. Quina formació té?
4. Va poder acudir a l' escola sense problemes?

Aspiracions

3. Quines aspiracions tenia a la vida?
4. S' han complert?

Guerra civil

3. Posició en la que es trobava dins la família.
4. Va haver de treballar per poder tirar endavant?

Home

5. Se sent/sentia sotmesa al seu marit?
6. Ha/havia de demanar-li permís per du a terme segons quin tipus d' accions?
7. Està casada/estava casada per amor o per conveniència?
8. Va pensar en el divorci? Estava ben vist?

Oci

5. Que feia per divertir-se?
6. Quin tipus d' entreteniment estava a l' abast dels homes que les dones no poguessin obtenir?
7. Té/tenia molts temps lliure? A que el dedica/dedicava?
8. Té/tenia la oportunitat de viatjar? Tenia inconvenients?

Diners

5. Distribueix/distribuïa vostè mateixa els diners o els hi administraven?
6. Disposa/disposava de un compte bancari? Va/anava a nom seu o és/era compartit?
7. Té/tenia la oportunitat d' estalviar?
8. A què dedica els diners?

Possessions

4. Viu/vivia en una casa pròpia o pertanyia a la seva família?
5. Viu/vivia amb la seva família?
6. Té/tenia cotxe?

ENQUESTES DONA AL MÓN ACTUAL

EDAT:

SEXE:

- Creu que la dona té igualtat dins del món laboral en l'actualitat?

Si

No

- Creu que la dona hauria de cobrar un salari menor al de l'home només pel simple fet de ser del sexe femení?

Si

No

- Creu que la dona duu a terme més feines domèstiques dins la llar?

Si

No

- Creu que aquestes feines domèstiques s'haurien de repartir de manera més proporcional entre homes i dones?

Si

No

- Actualment, creu que els dos membres de la parella s'ocupen d'igual manera dels seus fills?

Si

No

- Creu que la dona té la mateixa autonomia que un home?

Si

No

- Creu que les dones tenen les mateixes oportunitats a l'hora d'accedir a una feina que els homes?

 Si No

- Creu que actualment hi ha una igualtat salarial entre home i dona?

 Si No

- Creu que actualment la dona encara es vista com un ésser inferior a l'home?

 Si No

Bibliografia

He obtingut la informació a partir de la viquipèdia, del llibre d'Història de segon de Batxillerat, el llibre d'Història de primer de Batxillerat, del llibre de Piera i a partir de les pàgines següents:

<http://www.iesparquedelisboa.org/alumnos2001/index.html>

http://www.dt.gob.cl/documentacion/1612/articulos-62202_recurso_13.pdf

http://scielo.isciii.es/scielo.php?pid=S0213-91112004000400007&script=sci_arttext

La part pràctica del meu treball l'he obtingut realitzant entrevistes a diferents homes i dones de diverses generacions. Els resultats obtinguts han estat fruit de la comparació entre entrevistes i de l'observació de l'evolució corresponent de les dones a partir de la part pràctica. A més, també he realitzat un seguit d'enquestes per tal de conèixer l'opinió actual sobre la posició de les dones.